

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

NYPL RESEARCH LIBRARIES

3 3433 07438191 8

The
Gordon Lester Ford
Collection
Presented by his Sons
Worthington Chauncey Ford
and
Paul Leicester Ford
to the
New York Public Library.

(Eton)
NTF

1877

1878

1879

Thomas Winder
ELECTA

EX

OVIDIO ET TIBULLO,

IN USUM

REGIÆ SCHOLÆ ETONENSIS.

EDITIO NOVA, RECENSITA,

ET DISCIPULORUM ERGO NOTIS AUCTA.

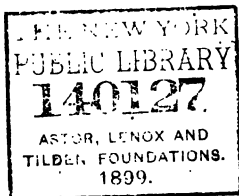
ETONÆ;

EXCUDEBAT E. WILLIAMS;

**Apud quem veniunt etiam No. 10 *Red Lion Court,*
Fleet Street, LONDINI.**

1818.

599/99

PUB. OVIDIUS, cognomine *Naso*, natus Sulmone (quod oppidum in Pelignis fuit) C. Pansa et A. *Urb. Cen.* 711.

Hirtio Consulibus. Ex equestri familiâ *Ante Chr.* 43.

ortus; patrimonium satis amplum habuit. In ipso adolescentiæ suæ principio, magnoperè probavit quantum præstaret ingenii facilitate, ac præclaris moribus; quociens institutus est in literis maximâ diligentia parentis: et cum in tenerâ ætate (ut constat) summâ voluptate et gratiâ Possess teneretur, ab eo studio retractus est parentis monitionibus;

Sæpè pater dixit; Studium quid inutile tentas? TRIST. V.

Hortante patre, factum est, ut Ovidius studium illud, atque curam absolvendi carmina intermitteret, et animum ad causas et forum converteret. Profecit legibus, et honoribus functus est; sed cum forum displiceret, relictâ curiâ, ad institutum suum rediit, ac totum se dicavit poëticæ facultati, sicut ipse testatur;

Sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos;

Et, quod tentabam scribere, versus erat. Ibid.

Uxores habuit tres, quarum duas repudiavit; cum tertiâ verò, Perillâ nomine, amantissimè et conjunctissimè vixit: Item filiam genuit, et alios liberos. Amicos etiam habuit permultos, doctrinâ et generis nobilitate insignes, quorum familiaritate intimè usus est. Cum autem Augustum imprudenter offendisset, in Scythas relegatus est, natus annos quinquagiata: cujus exilii, de quo ubique tristissimè queritur, causas fuisse duas testatur: alteram, quòd libros de

Arte amandi composuisset ; alteram, errorem quemdam in Augusto se vidisse : Plerique existimant provenisse ex criminali familiaritate cum Juliâ, Augusti filiâ : sed cujusmodi fuerit, ubique ipse dissimulat et suppressit :

Nec leve, nec tutum est, peccati quæ sit origo,

Scribere : tractari vulnera nostra timent. Ex PONTO.

Scriptis Epistolas Heroïdum : de Amoris, vel Elegiarum libros quinque : de Arte Amandi libros tres : de Remedio Amoris libros duos : Metamorphoseon libros quindecim : de Tristibus libros quinque, quos in exilio ad uxorem scripsit : Fastorum libros duodecim, quorum sex tantum ad nostra tempora pervenerunt : ex Ponto libros quatuor ; et Ibin : de Piscibus etiam librum, quem non absolvit. Carmen de Nuce, et de Medicamine Faciei, puer adhuc composuisse videtur : Medeam Tragoediam, Epigrammata, et Poëmata complura, ab eo composita sunt, ut Veteres testantur. De Ovidii operibus haud magnum operæ pretium est agere, cum multi de hoc scripserint, eaque vulgo satis nota sint ex commentariis Grammaticorum. Exilium cum annos octo et menses ali-

Urb. C. 770.

quot pertulisset, in eo tandem mortuus

Ann. Dom. 17.

est, anno Tiberii Imp. quinto, Ætatis 59,

et apud oppidum Tomos sepultus est.

v

TIBULLUS, ille politus suavisque Poëta; et quidam
Phœbeus olor, in quo sincerus esse videtur, et ingenuus
Latini Sermonis sapor; nullo peregrino vitatus sueco.

Adr. Turneb. Advers.

ALSIUS TIBULLUS, poëta elegiographus, quem ut ele-
gantem et tersum Quintilianus commendat, familiaris fuit
Horatio et Ovidio, qui *cultum* eum vocat. Ex equestri
familiâ natus; periit morbo in comitatu *Urb. C. 725.*
Messalæ Corvini, cùm insulam Phæacum *Ante Chr. 10.*
peteret. *Fabri Thes.*

Eodem anno, 2 Olympiadis nimirum 184. Hirtio et
Pansa Consulibus, nati duo sunt Poëtæ incltyti, Ovidius et
Tibullus: sanè uterque se natum ait.

Cum cecidit fato Consul uterque pari.

G. Vossius de Poëtis Latinis.

Arte amandi composuisset; alteram, errorem quemdam in Augusto se vidisse: Plerique existimant provenisse ex criminali familiaritate cum Juliâ, Augusti filiâ: sed cujusmodi fuerit, ubique ipse dissimulat et suppressit:

Nec leve, nec tutum est, peccati quæ sit origo;

Scribere: tractari vulnera nostra timent. Ex PONTO.

Scriptis Epistolas Heroïdum: de Amoribus, vel Elegiarum libros quinque: de Arte Amandi libros tres: de Remedio Amoris libros duos: Metamorphoseon libros quindecim: de Triatribus libros quinque, quos in exilio ad uxorem scripsit: Fastorum libros duodecim, quorum sex tantum ad nostra tempora pervenerunt: ex Ponto libros quatuor; et Ibin: de Piscibus etiam librum, quem non absolvit. Carmen de Nuce, et de Medicamine Faciei, puer adhuc composuisse videtur: Medeam Tragœdiam, Epigrammata, et Poëmata complura, ab eo composita sunt, ut Veteres testantur. De Ovidii operibus haud magnum operæ pretium est agere, cum multi de hoc scripserint, eaque vulgo satis nota sint ex commentariis Grammaticorum. Exilium cum annos octo et menses aliquot pertulisset, in eo tandem mortuus est, anno Tiberii Imp. quinto, Ætatis 59, et apud oppidum Tomos sepultus est.

Urb. C. 770.

Ann. Dom. 17.

TIBULLUS, ille politus suavisque Poëta; et quidam Phœbeus odor, in quo sincerus esse videtur, et ingenuus Latini Sermonis sapor; nullo peregrino vitiatus sueco.

Adr. Turneb. Advers.

ALBIUS TIBULLUS, poëta elegiographus, quem ut elegantem et tersum Quinctilianus commendat, familiaris fuit Horatio et Ovidio, qui *cultum* eum vocat. Ex equestri familia natus; periit morbo in comitatu *Urb. C. 725.*
Messalæ Corvini, cùm insulam Phæacum *Ante Chr. 18.*
peteret. *Fabri Thea.*

Eodem anno, 2 Olympiadis nimirum 184, Hirtio et Pansa Consulibus, nati duo sunt Poëtæ inclyti, Ovidius et Tibullus: sanè uterque se natum ait.

Cum cecidit fato Consul uterque pari.

G. Vossius de Poëtis Latinis.

INDEX CAPITUM.

PARS PRIMA.

DEIANIRA Heruli	Pag. 1
Medea Jasoni	7
Ariadne Theseo	15
Cenone Paridi	22
Laodamia Protesilao	28
Phyllis Demophoonti	33
Penelope Ulyssi	39
Dido Æneæ	44
Adventus Æneæ in Italiam, &c.	52
Evander Arcadiæ pulsus, &c.	54
Carmentis Vaticinatio de Romæ	55
Hercules Boves recuperat, &c.	56
Romulus et Remus nati, &c.	58
Romulus virgines Sabinas rapit	63
Mors Romuli	66
Numa leges instituit	67
Ancyle à Cælo demissum	68
Tullæ super cadaver patris equos egit	69
Gabii expugnati	70

CAPITUM.

vii

<i>Lucretia à Turquinio violata, &c.</i>	Pag. 71
<i>De Fabiorum cum Veientibus pugna et clade</i>	73
<i>Palladium ex igne à Metello servatum</i>	74
<i>Claudia sese de impudicitia purgat</i>	76
<i>Caio Cæsari in Parthos ituro faustam Expeditionem ominatur Vates</i>	77
<i>Bello finito, Parthisque victis, Augustus Marti Ultori Templum consecrat</i>	79
<i>Ob Provincias populo redditas, et cognomen AUGUSTI datum, Cæsari adulatur Naso</i>	81
<i>Nux, Elegia</i>	82
<i>Genus suum exponit Naso</i>	88

PARS SECUNDA.

<i>Suum Opus Germanico inscribit Naso</i>	1
<i>Crescit Amor Nummi</i>	2
<i>Quare diversis Deis diversa immolabantur pecora; cum Aristæi Fabulâ</i>	3
<i>Philosophiam laudat Naso</i>	6
<i>Ne cumules culpam mendacio</i>	7
<i>Annus iniens</i>	8
<i>Hercules et Omphale</i>	9
<i>Majestas</i>	10
<i>Mærores, quibus affectus erat, in exilium abire jussus, exponit Naso</i>	11
<i>Honos Senectuti habitus</i>	15

<i>De Chironis morte, et in Sidus conversione</i>	Pag. 15
<i>Speratum senectuti suæ otium deesse queritur Naso</i>	17
<i>Munantur Carmine Curæ</i>	18
<i>Dejectum à Nautis in mare Arionem saluum præstat Delphinus</i>	19
<i>Amicitia periculis speetatur</i>	20
<i>Exemplum veri Amoris</i>	21
<i>Læsus timet</i>	22
<i>Munera Cereris</i>	23
<i>De Raptu Proserpinæ</i>	ibid.
<i>Deam Robiginem precatur Sacerdos, ne segetes lædat</i>	26
<i>Auteps in laqueos suos decedit</i>	27
<i>Quare Vulpes Cerealibus emissæ, facibus alligatis ardebant</i>	ibid.
<i>Ovidius, bella scripturus, ad Amatoria à Cupidine retrahitur</i>	29
<i>Ceres ab Amore vincitur</i>	30
<i>Apollo præ Amore Pastor</i>	31
<i>Cupido triumphat</i>	32
<i>Remedia Amoris</i>	34
<i>Ariadnem, à Theseo relictam, in conjugio ducit Bacchus</i>	44
<i>Ariadne facta Dea</i>	46
<i>Virtus splendeat usui</i>	48
<i>Achilles in Lycomedis aula latet</i>	49
<i>Fabula Dædali et Icari</i>	ibid.
<i>Cephalus et Procris</i>	52

<i>Deus Terminus</i>	Pag. 55
<i>Aerea Ætas</i>	56
<i>Bella detestata</i>	57
<i>Ante Jovem Arcades</i>	59
<i>Prittacus</i>	ibid.
<i>Non se divitiis, sed carmine, commendat Vates</i>	62
<i>Tubellas sibi repulsam ferentes damnat Naso</i>	63
<i>Omnia Pecuniæ obtemperant</i>	64
<i>Pœtarum Laus perennis</i>	66
<i>Isidorum alloquitur Naso</i>	67
<i>Mors Tibulli</i>	68
<i>Nimis alta fuge</i>	71
<i>Ecce Urbs Tomus dicta</i>	72
<i>Juvenis deprecatur Mortem</i>	73
<i>Malis fracta senescit Ætas</i>	75
<i>Memor esto brevis Ævi</i>	76
<i>—— Aliquid Corpore pluris habe</i>	ibid.
<i>Auroram properantem objurgat Naso</i>	78
<i>Obsequium Amicos parit</i>	79
<i>Amnem properanti obstantem alloquitur Amans</i>	80
<i>Per vetitum ruimus</i>	82
<i>Melius non tetigisse</i>	ibid.
<i>Cultus placet</i>	85
<i>Ovidius queritur, omnia, præter suam tristitiam, tempore diminui</i>	86
<i>Mala levantur fletu</i>	87
<i>Ad Corinnam navigantem</i>	88
<i>Procella</i>	90

<i>Dulcis Odor Lucri</i>	Pag. 91
<i>Felicem reditum Neæraæ optat Poëta</i>	92
<i>Sulpicia laudatur</i>	93
<i>Laudes Osiridos</i>	94
<i>Tartara</i>	95
<i>Laudes Ruris</i>	96
<i>Nil, nisi quod prædest, carum est</i>	97
<i>Patria sua Sulmo, absente domind, parùm placet</i>	
<i>Nasoni</i>	98
<i>Tragœdia, ne scribat Elegos, deterret Poëtam</i>	100
<i>Junonis Sacra</i>	101
<i>Ovidius Elegos repudiat</i>	102
<i>Carmina Germanico promittit Naso</i>	103

EX

OVIDIO.

DELANIRA HERCULI.

ARGUMENTUM.

Herculem Eurystheus, rex Mycænarum, Junonis instructus dolis, ut sic periret, ad labores arduos incitavit : qui tamen semper victor evasit. Verùm enim, sævissimis monstris fortiter superatis, Amori succubuit. Deïanira, Oënei regis Calydonis filia, uxor ejus, Ioles amore offensa, redigit illi ad animum ante partas honestates, præclaraque facinora, ut ad exemplum illorum suos jam mores æstimet. Hæc autem scribenti nunciatur Herculis calamitas, quam, veste Nessi Centauri virulento sanguine tinctâ, ipsique à se missâ, induxerat, cui inesse vim revocandi eum ab alienis amoribus credebat : gravissimo igitur dolore oppressa, facinus suum purgare studet : denique suspendio vitam finire cogitat.

- GRATULOR Œchaliæ titulis accedere vestris :
 Victorem victæ succubuisse queror.
 Fama Pelasgiadas subitò pervenit in urbes
 Decolor, et factis inficianda tuis ;
- 5 Quem nunquam Juno, seriesque immensa laborum
 Fregerit, huic Iolen imposuisse jugum.
 Plus tibi, quàm Juno, nocuit Venus. Illa pre-
 mendo
 Sustulit ; hæc humili sub pede colla tenet.
 Respice vindicibus pacatum viribus orbem,
- 10 Quà latam Nereus cærulæ ambit humum :
 Se tibi pax terræ, tibi se tuta æquora debent :
 Implēsti meritis Solis utramque domum.
 Quod te laturum est, cœlum prior ipse tulisti :
 Hercule supposito, sidera falsit Atlas.
- 15 Quid nisi notitia est misero quæsitæ pudori,
 Si maculas turpi facta priora notâ ?
 Tene ferunt geminos pressisse tenaciter angues,
 Cùm tener in cunis jam Jove dignus eras ?
 Cœpisti meliùs quàm desinis : ultima primis
- 20 Cedunt : dissimiles hic vir et ille puer.
 Quem non mille feræ, quem non Stheneteius
 hostis,
 Non potuit Juno vincere, vincit Amor.
 Mæandros, toties qui terris errat in isdem,
 Qui lapsas in se sæpè retorquet aquas,
- 25 Vidit in Herculeo suspensa monilia collo ;
 Illo, cui cœlum sarcina parva fuit.

- Non puduit fortes auro cohibere lacertos,
Et solidis gemmas apposuisse toris.
Nempè sub his animam pestis Nemeæa lacertis
0 Edidit; unde humerus tegmina lævus habet.
Ausus es hirsutos mitrâ redimire capillos;
Aptior Herculeæ populus alba comæ.
Nec te Mæoniâ, lascivæ more puellæ,
Incingi zonâ dedecuisse putas ?
5 Non tibi succurrit crudi Diomedis imago,
Effærus humanâ qui dape pavit equas ?
Si te vidisset cultu Busiris in isto,
Huic victor victo nempè pudendus eras.
Detrahat Antæus duro redimicula collo,
0 Ne pigeat molli succubuisse viro.
Inter Ioniacas calathum tenuisse puellas
Diceris; et dominæ pertimuisse mihas.
Non fugis, Alcide, victricem mille laborum
Rasilibus calathis imposuisse manum ?
15 Crassaque robusto deducis pollice fila,
Æquaque formosæ pensa rependis heræ ?
Ah quoties, digitis dum torques stamina duris,
Prævalidæ fusos comminuère manus !
[Credetis, infelix, scuticæ tremefactus habenis,
0 Antè pedes dominæ pertimuisse minas.]
Eximias pompas, præconia summa triumphî,
Factaque narrabas dissimulanda tibi.
Scilicet immanes, elisis faucibus, hydros
Infantem cunis involuisse manum !

- 55 Ut Tegeræus aper cupressifero Erymantho
 Incubet, et vasto pondere lædat humum !
 Non tibi Threiciis affixa Penatibus ora,
 Non hominum pingues cæde tacentur equæ !
 Prodigiumque triplex, armenti dives Iberi
 60 Geryones ; quamvis in tribus unus erat !
 Inque cates totidem trunco digestus ab uno
 Cerberus, implicitis angue minante comis !
 Quæque redundabat fœcundo vulnere serpens
 Fertilis, et damnis dives ab ipsa suis !
 65 Quisque inter lævumque latus, lævumque lacertum
 Prægrave compressâ fauce pendit onus !
 Et malè confisum pedibus formæque bimembri
 Pulsum Thessalicis agmen equestre jugis !
 Hæc tu Sidonio potes insignitus amictu
 70 Dicere ? non cultu lingua retenta silet ?
 Se quoque Nympha tuis ornavit Iârdanis armis,
 Et talit è capto bina tropæa viro.
 I nunc, tolle animos, et fortia gesta recense :
 Quodd tu non esses jure, vir illa fuit.
 75 Illi procedit rerum mensurâ tuarum.
 Cede bonis : hæres laudis amica tuæ.
 Proh pudor ! hirsuti costas exuta leonis,
 Aspera texerunt vellera molle latus.
 Falleris, et nescis : non sunt spolia ista leonis,
 80 Sed tua : tuque feri victor es ; illa tui.
 Fœmina tela tulit Lernæis atra venenis,
 Ferre gravem lanâ vix satis apta colum :

- Instruxitque manum clavâ domitricæ ferarum :
 Vidit et in speculo conjugis arma sui.
- 85 Hæc tamen audieram : licuit non credere famæ.
 En venit ad sensus mollis ab aure dolor.
 Ante meos oculos adducitur advena pellex ;
 Nec mihi, quæ patior, dissimulare licet.
 Non sinis averti ; mediam captiva per urbem
- 90 Invitis oculis aspicienda venit :
 Nec venit incultis, captarum more, capillis;
 Fortunam vultus fassa tegendo suos :
 Ingreditur latè lato spectabilis auro ;
 Qualiter in Phrygiâ tu quoque cultus eras.
- 95 Dat vultum populo sublimè sub Hercule vieto :
 Œchaliâ vivo stare parente putes.
 Forsitan et, pulsâ Ætolide Deianirâ,
 Nomine deposito pellicis, uxor erit ;
 Eurytidosque Ioles, atque insani Alcides
- 100 Turpia famosus corpora junget Hymen.
 Mens fugit admonitu, frigusque perambulat artus,
 Et jacet in gremio languida facta manus.
 Me quoque cum multis, sed me sine crimine
 amasti :
- Ne pigeat, pugnae bis tibi causa fui.
- 105 Cornua flens legit ripis Achelœus in udis,
 Truncaque limosâ tempora mersit aquâ.
 Semivir occubuit in letifero Eveno
 Nessus ; et infecit sanguis equinus aquas.

- Sed quid ego hæc refero ? scribenti nuncia venit
110 Fama, virum tunicæ tabe perire meæ.
Hei mihi ! quid feci ? quò me furor egit amantem ?
Impia quid dubitas Deïanira mori ?
An tuus in mediâ conjux lacerabitur Cætâ ?
Tu, sceleris tanti causa, superstes eris ?
115 Si quid adhuc habeo facti, cur Herculis uxor
Credar, conjugii mors mihi pignus erit.
Tu quoque cognosces in me, Meleagre, sororem.
Impia quid dubitas Deïanira mori ?
Heu devòta domus ! solio sedet Agrios alto :
120 Cænea desertum nuda senecta premit.
Exulat ignotis Tydeus germanus in oris.
Alter fatali vivus in igne fuit.
Exegit ferrum sua per præcordia mater.
Impia quid dubitas Deïanira mori ?
125 Deprecor hoc unum, per jura sacerrima lecti ;
Ne videar fatis insidiata tuis.
Nessus, ut est avidum percussus arundine pectus,
“ Hic,” dixit, “ vires sanguis amoris habet.”
Illita Nesseo misi tibi texta veneno.
130 Impia quid dubitas Deïanira mori ?
Jamque vale, seniorque pater, germanaque Gorge,
Et patria, et patriæ frater adempte tuxæ !
Et tu, lux oculis hodierna novissima nostris ;
Virque (sed ô possis !) et puer Hylle, vale !

MEDEA JASONI.

ARGUMENTUM.

Jason, cùm primùm Colchon attigit, à Medea, Ætæ Colchorum regis filiâ, receptus est, et amatus: quæ, interpositâ conjugii sponsione, illum edocuit, quònam pacto ad optatam perveniret prædam. Aureo igitur vellere raptò, clàm cum Medea fugam arripuit. Quæ cùm insequeretur Ætæ, illa Absyrti fratris, quem secum ducebat, occisi membra dispersit, ut ita patrem, ossa filii legentem, moraretur. Et sic incolumes in Thessaliâ tandem devenerunt: ubi Æsonem, Jasonis patrem, annis jam decrepitum, ad tiri-dem ætatem reduxit. Jason dein Medeam repudiavit; et Creûsam, Creontis regis Corinthiorum filiâ, uxorem assumpsit. Furibunda igitur Medea, ad Jasonem scripsit, ingratum ejus animum accusat, præsentemque ultionem, nisi recipiatur, interminatur.

AT tibi Colchorum (memini) regina vacavi;

Ars mea, cùm peteres, ut tibi ferret opem.

Tunc, quæ dispensant mortalia fila, sorores

Debuerant fusos evolsisse meos.

5 Tunc potui Medea mori bene. Quicquid ab illo

Produxi vitæ tempore, pœna fuit.

Hei mihi! cur unquam, juvenilibus acta lacertis,

Phryxeam petiit Pelias arbor ovem?

- Cur unquam Colchi Magnetida vidimus Argo ;
 10 Turbaque Phasiacam Graia bibistis aquam ?
 Cur mihi plùs æquo flavi placuère capilli ;
 Et decor, et linguæ gratia ficta tuæ ?
 At (semel in nostras quoniam nova puppis arenas
 Venerat, audaces attuleratque viros)
 15 Isset anhelatos non præmedicatus in ignes
 Immemor Æsonides, oraque adunca boùm :
 Semina jecisset ; totidemque resumeret hostes,
 Ut caderet cultu cultor ab ipse suo.
 Quantum perfidiæ técum, scelerate, perisset !
 20 Dempsta forent capiti quàm mala multa meo !
 Est aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas :
 Hæc fruar : hæc de te gaudia sola feram.
 Jussus inexpertam Colchos advertere puppim,
 Intrasti patriæ regna beata meæ.
 25 Hoc illic Medea fui, nova nupta quod hîc est.
 Quàm pater est illi, tam mihi dives erat.
 Hic Ephyren bimarem ; Scythiæ latus ille nivosæ
 Omne tenet, Ponti quâ plaga læva jacet.
 Accipit hospitio juvenes Æëta Pelagos,
 30 Et premitis pictos corpora Graia toros
 Tunc ego te vidi : tunc cœpi scire quid esses :
 Illa fuit mentis prima ruina meæ.
 Ut vidi, ut perii ! nec notis ignibus arsi,
 Ardet ut ad magnos pinea tæda Deos.
 35 Et formosus eras, et me mea fata trahebant :
 Abstulerant oculi lumina nostra tui.

- Perfide, sensiſti : quīs enim benè celat amorem ?
 Eminent indicio prodita flamma ſuo.
 Dicitur interea tibi lex ; ut dura ferorum
 40 Insolito premerēs vomere colla boſum.
 [Martis erant tauri plūs, quàm per cornua, ſævi ;
 Quorum terribilis ſpiritus ignis erat.]
 Ære pedes ſolidi, prætentaque naribus æra :
 Nigra per afflatus hæc quoque facta ſuos.
 45 Semina præterea, populos genitura, juberis
 Spargere devotâ lata per arva manu,
 Qui peterent ſecum natis tua corpora telis.
 Illa eſt agricolæ meſſis iniqua ſuo.
 Lumina cuſtodis ſuccumbere nescia ſomno
 50 Ultimus eſt aliquâ decipere arte labor.
 Dixerat Æetes, Mœſti conſurgitis omnes,
 Mensaque purpureos deſerit alta toros.
 Quàm tibi nunc longè regnum dotale Creuſæ,
 Et ſocer, et magni nata Creontis erant !
 55 Tristiſ abis. Oculis abeuntem proſequor udiſ ;
 Et dixit tenui murmure lingua, *Vale.*
 Ut poſitum tetigi thalamo malè ſaucia lectum,
 Acta eſt per lacrymas nox mihi, quanta fuit !
 Ante oculos taurique meos, ſegeteſque nefandæ ;
 60 Ante meos oculos pervigil anguiſ erat.
 Hinc amor, hinc timor eſt : ipſum timor auget
 amorem.
 Manè erat, et thalamo chara recepta ſoror ;
 Diſjectamque comas, averſaque in ora jacentem
 Invenit, et lacrymiſ omnia plena meiſ.

- 65 Oret opem Minyis : petit altera, et altera habebit ;
 Æsonio juveni, quod rogat illa, damus.
 Est nemus, et piceis et frondibus ilicis atrum ;
 Vix illuc radiis solis adire licet :
 Sunt in eo, fuerantque diu, delubra Dianæ :
 70 Aurea barbaricâ stat Dea facta manu.
 Nescio an exciderint mēcum loca : Venimus illuc :
 Orsus es infido sic prior ore loqui !
 “ Jus tibi et arbitrium nostræ Fortuna salutis
 Tradidit ; inque tuâ vitæque morsque manu.
 75 Perdere posse sat est, si quem juvet ipsa potestas ;
 Sed tibi servatus gloria major ero.
 Per mala nostra precor, quorum potes esse leva-
 men ;
 Per genū, et numen cuncta videntis avi ;
 Per triplicis vultus, arcanaque sacra Dianæ ;
 80 Et si fortè alios gens habet ista Deos ;
 O virgo, miserere mei ; miserere meorum !
 Efficere me meritis tempus in omne tuum.
 Quòd si fortè virum non dedignâre Pelasgum,
 (Sed mihi tam faciles unde, meosque Deos ?)
 85 Spiritus antè meus tenues vanescat in auras,
 Quàm thalamo, nisi tu, nupta sit ulla meo.
 Conscia sit Juno, sacris præfecta maritis ;
 Et Dea, marmoreâ cujus in æde sumus.”
 Hæc animum (et quota pars hæc sunt ?) movère
 puellæ
 90 Simplicis ; et dextræ dextera juncta meæ.

Vidi etiam lacrymas : an pars est fraudis in illis ?

Sic citò sum verbis capta puella tuis.

Jungis et æripedes inadusto corpore tauros,

Et solidam jusso vomere findis humum.

95 Arva venenatis pro semine dentibus imples :

Nascitur, et gladios scutaque miles habet.

Ipsa ego, quæ dederam medicamina, pallida sedi,

Cùm vidi subitos arma tenere viros :

Donec terrigenæ (facinus miserabile !) fratres

100 Inter se strictas conseruere manus.

Pervigil ecce draco squammis-crepitantibus horrens

Sibilat ; et torto pectore verrit humum.

Dotis opes ubi tunc ? Ubi tunc tibi regia conjux ?

Quique maris gemini distinet Isthmos aquas ?

105 Illa ego, quæ tibi sum nunc denique barbara facta,

Nunc tibi sum pauper, nunc tibi visa nocens,

Flammea subduxi medicato lumina somno ;

Et tibi, quæ raperes, velleræ tuta dedi.

Proditus est genitor ; regnum patriamque reliqui :

110 Munus, in exilio quod licet esse, tuli.

At non te fugiens sine me, germane, reliqui.

Deficit hîc uno littera nostra loco.

Quod facere ausa mea est, non audet scribere
dextra :

Sic ego, sed tecum, dilaceranda fui.

115 Nec tamen extimui (quid enim post illa timerem ?)

Credere me pelago foemina, jamque nocens.

Numen ubi est ? ubi Dî ? meritas subeamus in alto,

Tu fraudis pœnas, credulitatis ego.

- Compressos utinam Symplegades elisissent,
 120 Nostraque adhærerent ossibus ossa tuis !
 Aut nos Scylla rapax canibus misisset edendos !
 (Debuit ingratis Scylla nocere viris.)
 Quasque vomit fluctus totidem, totidemque re-
 sorbet,
 Nos quoque Trinaëriæ supposuisset aquæ !
 125 Sospes ad Hæmonias victorque reverteris urbes :
 Ponitur ad patrios aurea lana Deos.
 Quid referam Pelix matas pietate nocentes,
 Cæsaque virgineâ membra paterna manu ?
 Ut culpent alii, tibi me laudare necesse est ;
 130 Pro quo sum toties esse coacta nocens.
 Ausus es ô, (justo desunt sua verba dolori)
 Ausus es, *Æsonid*, dicere, cede domo.
 Jussa domo cessi, natis comitata duobus,
 Et, qui me sequitur semper, amore tui.
 135 Ut subito nostras Hymen cantatus ad aures
 Venit, et accenso lampades igne micant,
 Tibique effundit socialia carmina vobis,
 At mihi funestâ flebilia tuba,
 Pertinui : nec adhuc tantum scelus esse putabam ;
 140 Sed tamen in toto pectore frigus erat.
 Turba ruunt ; et, *Hymen*, clamant : *Hymenæe*,
 frequentant.
 Quò propior vox hæc, hòc mihi pejus erat.
 Diversi flebant servi, lacrymasque tegebant.
 Quis vellet tanti nuncius esse mali ?

- 145 Me quoque, quicquid erat, potius nescire juvabat ;
Sed tanquam scirem, mens mea tristis erat.
Cum minor è pueris, jussus, studioque videndi,
Constitit ad geminæ limina prima foris ;
Hic mihi, *Mater, abi ; pompam pater, inquit, Iason*
150 *Ducit ; et adjunctos aureus urget equos.*
Protinus abscissâ planxi mea pectora veste ;
Tuta nec à digitis ora fuere meis.
Ire animus mædiæ suadebat in agmina turbæ,
Sertaque compositis demere rapta comis.
155 Vix me continui, quin sic laniata capillos
Clamarem, *Mens est ;* injiceremque manus.
Læse pater, gaude : Colchi gaudete relictî :
Inferias, umbræ fratris, habete mei.
Deseror (amissis regno, patriâque, domoque)
160 Conjuge qui nobis omnia solus erat.
Serpentes igitur potui, taurosque furentes ;
Unum non potui perdomuisse virum ?
Quæque feros pepuli doctis medicatibus ignes,
Non valeo flammæ effugere ipsa meas ?
165 Ipsi me cantus, herbæque, artesque relinquunt ?
Nil Dea, nil Hecates sacra potentis agunt ?
Non mihi grata dies : noctes vigilantur amaræ :
Nec tener in misero pectore somnus adest.
Quæ me non possum, potui sopire draconem.
170 Utilior cuivis, quàm mihi, cura mea est.
Quos ego servavi, pellex amplectitur artus ;
Et nostri fructus illa laboris habet.

- Forsitan et, stultæ dum te jactare maritæ
Quæris, et injustis auribus apta loqui,
175 In faciem, moresque meos, nova crimina fingas.
Rideat, et vitiis læta sit illa meis.
Rideat, et Tyrjo jaceat sublimis in ostro :
Flebit, et ardores vincet adusta meos.
Dum ferrum flammæque aderunt, succusque ve-
neni,
180 Hostis Medææ nullus inultus erit.
Quòd si fortè preces præcordia ferrea tangunt,
Nunc animis audi verba minora meis.
Tam tibi sum supplex, quàm tu mihi sæpe fuisti ;
Nec moror ante tuos procubuisse pedes.
185 Si tibi sum vilis, communes respice natos :
Sæviet in partus dira noverca meos ?
Et nimium similes tibi sunt ; et imagine tangor ;
Et quoties video, lumina nostra madent.
Per superos oro, per avitæ lumina flammæ,
190 Per meritum, et natos, pignora nostra, duos ;
Redde torum ; pro quo tot res insana reliqui.
Adde fidem dictis ; auxiliumque refer.
Non ego te imploro contra taurosque virosque ;
Utque tuâ serpens victa quiescat ope :
195 Te peto, quem merui, quem nobis ipse dedisti ;
Cum quo sum pariter facta parente parens.
Dos ubi sit, quæris ? Campo numeravimus illo,
Qui tibi, laturo vellus, arandus erat.
Aureus ille aries, villo spectabilis aureo,
200 Dos mea : quam, dicam si tibi, Redde, neges.

Dos mea, tu sospes : dos est mea, Graia juvenus.

I nunc, Sisyphias, improbe, confer opes.

Quòd vivis ; quòd habes nuptam socerumque po-
tentem :

Hoc ipsum, ingratus quòd potes esse, meum est.

205 Quos equidem actutùm !—sed quid prædicere
pœnam

Attinet ? Ingentes parturit ira minas.

Quò feret ira, sequar. Facti fortassè pigebit :

Et piget infido consuluisse viro.

Viderit ista Deus, qui nunc mea pectora versat :

210 Nescio quid certè meritis mea majus agit.

ARIADNE THESEO.

ARGUMENTUM.

*Minos, Jovis et Europæ filius, Cretensis rex, ob Andro-
geum filium ab Atheniensibus dolosè occisum, illos
tandem post acris bella coëgit, ut sibi pœnas pende-
rent, et quotannis pueros septem, et totidem virgines,
mitterent, Minotauro devorandos. Cùm verò sors
Theseo contigisset, ab Ariadnè edoctus est, quònam
pacto, interfecto Minotauro, ex Labyrinthèis amba-
gibus egrederetur. Theseus autem Cretâ cum Ari-
adnè et Phædrâ discedens, in Naxos insulam dela-
tus est, ubi à Baccho monitus, Ariadnen sopitam
reliquit. Illâ expergefata hanc epistolam scripsit ;*

*in quâ, crudelitatem Thesei accusans, immemorem
beneficiorum eum appellat : post multas querelas ro-
gat, ut, conversâ nave, redeat.*

- MITIUS inveni, quàm te, genus omne ferarum :
Credita non ulli, quàm tibi, pejùs eram.
Quæ legis, ex illo, Theseu, tibi littore mitto,
Unde tuam sine me vela tulêre ratem,
- 5 In quo me somnusque meus malè prodidit, et tu
Per facinus somnis insidiate meis.
Tempus erat, vitreâ quo primùm terra pruina
Spargitar, et tectæ fronde queruntur aves :
Incertùm vigilans, à somno languida, movi
- 10 Thesea prênsuras semisupina manus.
Nullus erat : referoque manus, iterùmque re-
tento ;
Perque torum moveo brachia : nullus erat.
Excussêre metus somnum : conterrita surgo ;
Membraque sunt viduo præcipitata toro.
- 15 Protinùs adductis sonuerunt pectora palmis ;
Utque erat è somno turbida, rapta coma est.
Luna fuit : specto, si quid, nisi littora, cernam :
Quod videant oculi, nil, nisi littus, habent.
Nunc huc, nunc illuc, et utròque sine ordine
curro :
- 20 Alta puellares tardat arena pedes.
Interea toto clamanti littore, THESEU !
Reddebant nomen concava saxa tuum :

- Et quoties ego te, toties locus ipse vocabat :
 Ipse locus miseræ ferre volebat opem.
- 25 Mons fuit ; apparent frutices in vertice rari ;
 Nunc scopulus raucis pendet adeas aquis.
 Ascendo ; vires animus dabat : atque ita latè
 Æquora prospectu melior alta meo.
 Indè ego (nam ventis quoque sum crudelibus usa)
- 30 Vidi præcipiti carbasa tenta noto,
 Aut vidi ; aut etiam, cùm me vidisse putarem,
 Frigidior glacie, semanitisque fui.
 Nec languere diù patitur dolor ; excitor illa :
 Excitor ; et summa, *Thesea* voce voco.
- 35 Quò fugis ? exclamo : *scelerate, revertere, Theseu.*
Flecte ratem : numerum non habet illa suum.
 Hæc ego : quod voci deerat, plangore replebam.
 Verbera cum verbis mista fuère meis.
 Si non audires, ut saltem cernere posses,
- 40 Jactatæ latè signa dedere manus.
 Candidaque imposui longæ velamina virgæ,
 Scilicet oblitos admonitura mei.
 Jamque oculis ereptus eras : tum denique flevi :
 Torpuerant molles antè dolore genæ.
- 45 Quid potiùs facerent, quàm me mea lumina flerent,
 Postquam desierant vela videre tua ?
 Aut ego diffusis erravi sola capillis,
 Qualis ab Ogygio concita Baccha Deo ;
 Aut mare prospiciens in saxo frigida sedi ;
- 50 Quàmque lapis sedes, tam lapis ipsa fui.

- Sæpe torum repeto, qui nos acceperat ambos ;
 Sed non acceptos exhibiturus erat.
 Et tua, quâ possum, pro te vestigia tango ;
 Strataque, quæ membris intepuere tuis.
- 55 Incumbo ; lacrymisque toro manante profusis,
 " Pressimus," exclamo, " te duo ; redde duos.
 Venimus huc ambo ; cur non discedimus ambo ?
 Perfide, pars nostri, lectule, major ubi est ?"
 Quid faciam ? Quò sola ferar ? Vacat insula cultu :
- 60 Non hominum video, non ego facta boûm.
 Omne latus terræ cingit mare : navita nusquam :
 Nulla per ambigæas puppis itura vias.
 Finge dari comitesque mihi, ventosque, ratemque ;
 Quid sequar ? Accessus terra paterna negat.
- 65 Ut rate felici pacata per æquora labar ;
 Temperet ut ventos Æolus ; exul ero.
 Non ego te, Crete, centum digesta per urbes,
 Aspiciam, puero cognita terra Jovi.
 Nam pater, et tellus justo regnata parenti,
- 70 Proditæ sunt facto, nomina cara, meo.
 Cùm tibi, ne victor tecto morerere recurvo,
 Quæ regerent passus, pro duce fila dedi ;
 Cùm mihi dicebas, " Per ego ipsa pericula juro,
 Te fore, dum nostram vivet uterque, meam."
- 75 Vivimus ; et non sum, Thesæu, tua : si modò
 vivis,
 Fœmina, perjuri fraude sepulta viri !

Me quoque, quâ fratrem, mactâsses, improbe,
clavâ ;

Esset, quam dederas, morte soluta fides.

Nunc ego non tantùm, quæ sum passura, recor-
dor ;

80 Sed quæcumque potest ulla relictâ pati.

Occurrunt animo pereundi mille figuræ :

Morsque minus poenæ, quàm mora mortis,
habet.

Jam jam venturos aut hæc, aut suspicor illâc,

Qui lanient avido viscera dente, lupos :

85 Forsitan et fulvos tellus alat ista leones.

Quis scit, an hæc sævas tigridas insula habet ?

Et freta dicuntur magnas expellere phocas.

Quid vetat et gladios per latus ire meum ?

Tantùm ne religer durâ captiva catenâ ;

90 Néve traham servâ grandia pensa manu ;

Cui pater est Minos, cui mater filia Phœbi ;

Quôdque magis memini, quæ tibi pacta fui.

Si mare, si terras, porrectaque littora vidi,

Multa mihi terræ, multa minantur aquæ.

95 Coelum restabat ; timeo simulacra Deorum :

Destituor rapidis præda cibusque feris.

Sive colunt habitantque viri, diffidimus illis.

Externos didici læsa timere viros.

Viveret Androgeos utinam : nec facta luisseis

100 Impia funeribus, Cecropi terra, tuis !

- Nec tua mactasset nodoso stipite, Thëseu,
 Ardua parte virum dextera, parte bovem !
 Nec tibi, quæ reditus monstrarent, fila dedissem,
 Fila per adductas sæpe recepta manus !
 105 Non equidem miror, si stat victoria tecum,
 Strataque Cretæam bellua tinxit humum.
 Non poterant figi præcordia ferrea cornu :
 Ut te non tegeres, pectore tutus eras.
 Illic tu silices, illic adamanta tulisti ;
 110 Illic qui silices, Thesea, vincat, habes.
 Crudeles somni, qui me tenuistis inertem !
 At semel æternâ nocte premenda fui.
 Vos quoque, crudeles venti, nimiumque parati ;
 Flaminaque in lacrymas officiosa meas.
 115 Dextera crudelis, quæ me fratremque necavit ;
 Et data poscenti, nomen inane, fides.
 Is me jurârunt somnus, ventusque, fidesque.
 Proditâ sum causis una puella tribus.
 Ergo ego nec lacrymas matris moritura videbo ;
 120 Nec, mea qui digitis lumina condât, erit ?
 Spiritus infelix peregrinas ibit in auras,
 Nec positos artus unget amica manus ?
 Ossa superstabunt volucres inhumata marinæ ?
 Hæc sunt officiis digna sepulchra meis ?
 125 Ibis Cecropios portus : patriâque receptus
 Cùm steteris urbis celsus in arce tuæ ;
 Et benè narrâris letum taurique virique,
 Sectaque per dubias saxea tecta vias ;

Me quoque narrato solâ tellure relictam :

130 Non ego sum titulis surripienda tuis.

Nec pater est Ægeus ; nec tu Pittheïdos Æthræ

Filius : auctores saxa fretumque tui.

Di facerent, ut me summâ de puppe videres !

Movisset vultus mœsta figura tuos.

135 Nunc quoque non oculis, sed, quâ potes, aspice
mentes

Hærentem scopulo, quem vaga pulsat aqua.

Aspice demissos lugentis in ore capillos ;

Et tunicas lacrymis, sicut ab imbre, graves.

Corpus, ut impulsæ segetes Aquilonibus, horret :

140 Litteraque articulo pressa tremente labat.

Non te per meritum, quoniam malè cessit, adoro ;

Debita sit facto gratia nulla meo :

Sed nec poena quidem : si non ego causa salutis,

Non tamen est, cur sis tu mihi causa necis.

145 Has tibi, plangendo lugubria pectora lassas,

Infelix tendo trans freta longa manus.

Hos tibi, qui superant, ostendo mœsta capillos.

Per lacrymas oro, quas tua facta movent ;

Flecte ratem, Theseu ; versoque relabere vento :

150 Si priùs occidero, tu tamen ossa leges !

- Illa dies fatum miseræ mihi dixit : ab illa
 Pessima mutati cœpit amoris hyems,
 35 Quæ Venus et Juno, sumptisque decentior armis
 Venit in arbitrium nuda Minerva tuum.
 Attoniti micuère sinus, gelidusque cucurrit,
 Ut mihi narrâsti, dura per ossa tremor.
 Consului (neque enim modicè terrebar) anusque,
 40 Longævosque senes : constitit esse nefas.
 Cæsa abies, sectæque trabes ; et, classe paratâ,
 Cærulea ceratas accipit unda rates.
 Flæsti discedens : hoc saltem parce negare :
 Præterito magis est iste pudendus amor.
 45 Et flæsti, et nostros vidisti flentis ocellos :
 Miscuimus lacrymas mœstus uterque suas.
 Non sic appositis vincitur vitibus ulmus,
 Ut tua sunt collo brachia nexa meo.
 Ah ! quoties, cùm te vento quererere teneri,
 50 Riserunt comites ! ille secundus erat.
 Cula dimissæ quoties repetita dedisti !
 Quàm vix sustinuit dicere lingua, *Vale !*
 Aura levis rigido pendentia lintea malo
 Suscitât ; et remis eruta canet aqua.
 55 Prosequor infelix oculis abeuntia vela,
 Quâ licet ; et lacrymis humet arena meis.
 Utque celer venias, virides Nereïdas oro ;
 Scilicet ut venias in mea damna celer.
 Votis ergo meis, alii rediture, redistî ?
 60 Hei mihi, pro dirâ pellice blanda fui !

- Aspicit immensum moles nativa profundum ;
 Mons fuit : æquoreis illa resistit aquis.
 Hinc ego vela tuæ cognovi prima carinæ ;
 Et mihi per fluctus impetus ire fuit.
 65 Dum moror, in summâ fulsit mihi purpura prora :
 Pertimui : cultus non erat ille tuus.
 Fit propior, terrasque citâ ratis attigit aurâ ;
 Fœmineas vidi corde tremente genas.
 Non satis id fuerat ; (quid enim furiosa morabar ?)
 70 Hærebat gremio turpis amica tuo.
 Tunc verò rupique sinus, et pectora planxi,
 Et secui madidas ungue rigente genas :
 Implevique sacram querulis ululatibus Iden.
 Illinc has lacrymas in mea saxa tuli.
 75 Sic Helene doleat, desertaque conjuge ploret ;
 Quæque prior nobis intulit, ipsa ferat.
 Nunc tibi conveniunt, quæ te per aperta sequantur
 Æquora, legitimos destituantque viros.
 At cùm pauper eras, armentaue pastor amabas,
 80 Nulla, nisi CEnone, pauperis uxor erat.
 Non ego miror opes, nec me tua regia tangit ;
 Nec de tot Priami dicar ut una nurus :
 Non tamen ut Priamus Nymphæ socer esse recusot ;
 Aut Hecubæ fuerim dissimulanda nurus.
 85 Dignaue sum, et cupio fieri matrona potentis :
 Sunt mihi, quas possint sceptrâ decere, manus.
 Nec me, fagineâ quodd tecum fronde jacebam,
 Despice : purpureo sum magis apta toro.

- Denique, tutus amor meus est tibi: nulla pa-
rantur
- 90 Bella, nec ultrices advehit unda rates.
Tyndaris infestis fugitiva repositur armis:
Hæc venit in thalamos dote superba tuos.
Quæ si sit Danaïs reddenda, vel Hectora fratrem,
Vel cum Delphobo Polydamanta roga.
- 95 Quid gravis Antenor, Priamus quid suadeat ipse,
Consule; quis ætas longa magistra fuit.
Turpe rudimentum, patriæ præponere raptam.
Causa pudenda tua est; justa vir arma movet.
Nec tibi, si sapias, fidam promitte Lacænâ,
- 100 Quæ sit in amplexus tam citò versa tuos.
Ut minor Atrides temerati fœdera lecti
Clamat, et externo læsus amore dolet;
Tu quoque clamabis. Nullâ reparabilis arte
Læsa pudicitia est; deperit illa semel.
- 105 Ardet amore tui? sic et Menelaon amavit:
Nunc jacet in viduo credulus ille toro.
Felix Andromache, certo benè nupta marito!
Uxor ad exemplum fratris habenda fui,
Tu levior foliis, tunc cùm, sine pondere succi,
- 110 Mobilibus ventis arida facta, cadunt:
Et minus est in te, quàm summâ pondus aristâ,
Quæ levis assiduis solibus usta riget.
Hoc tua (nam recolo) quondam germana canebat,
Sic mihi diffusis vaticinata comis:

CENONE, PARIDI.

- 115 *Quid facis, Cēnone? Quid arenæ semina mandi
Non profecturis littora bubus arq̃s.
Graia juvenca venit, quæ te, patriamque, domaque*
Perdat. Io prohibe; Graia juvenca venit.
Dum licet, obscenam ponto, Dī, mergite pupp
120 *Heu! quantum Phrygii sanguinis illa p̃h̃it!*
Dixerat. In cursu famulæ rapuere furentem
At mihi flaventes diriguere comæ.
Ah! nimium vates miseræ mihi vera fuistī!
Possidet en saltus illa juvenca meos.
125 *Sit facie quamvis insignis, adultera certè est.*
Deseruit socios, hospite capta, Deos.
Illam de patriâ Theseus (nisi nomine fallor)
Nescio quis Theseus, abstulit antè suâ.
At manet Cēnone fallenti casta marito;
130 *Et poteras falli legibus ipse tuis.*
Me Satyri celeres (sylvīs ego tecta latebam)
Quæsierunt rapido, turba proterva, pede:
Cornigerumque caput pinu præcinctus acutâ
Faunus, in immensis quâ tumet Ida jugis.
135 *Me fide conspicuus Trojæ munitor amavit;*
Admisitque meas ad sua dona manus.
Quæcumque herba potens ad opem, radice
medendi
Utilis in toto nascitur orbe, mea est.
Me miseram, quòd amor non est medicabilis hei
140 *Deficior prudens artis ab arte meâ.*

Ipse repertor opis vaccas pavissè Phœæas
 Fertur, et à nostro saucius igne fuit.
 Quod neque graminibus tellus fœcunda creandis,
 Nec Deus auxilium, tu mihi fêre potes.
 145 Et potes, et merui : dignæ miserere puellæ.
 Non ego cum Danaïs arma cruenta ferô :
 Sed tua sum, tecumque fui puerilibus annis ;
 Et tua, quod superest temporis, esse precor.

LAODAMIA PROTESILAO.

ARGUMENTUM.

Protesilaüs, Iphicli filius, ad Trojam quadraginta navibus navigans, cum cæteris Græcis Aulide, portu Bæotiæ, ob tempestatem clausus est. Quod cùm intellexisset Laodamia, ejus uxor, multis somniis perterrita, hanc epistolam ad eum scripsit: quod suadet, ut oraculi memor, à belli periculis abstineat. Datum enim Græcis fuerat responsum, eum, qui primus ex classe in terram Trojanorum descendisset, periturum. At Protesilaüs magnanimus primus descendit, et ab Hectore occisus est.

MITTIT, et optat amans, quò mittitur, ire,
 salutem,
 Hæmonis Hæmonio Laodamia viro.

Aulide te fama est, vento retinente, morari.

Ah ! me cùm fugeres, hic ubi ventus erat ?

Tum freta debuerant vestris obsistere remis :

Illud erat sævis utile tempus aquis.

Oscula plura viro, mandataque plura dedissem :

Et sunt quæ volui dicere plura tibi.

Raptus es hinc præceps ; et, qui tua vela vocaret,

0 Quem cuperent nautæ, non ego, ventus erat :

Ventus erat nautis aptus, non aptus amanti.

Solvor ab amplexu, Protesilaë, tuo :

Linguaque mandantis verba imperfecta relinquit :

Vix illud potui dicere triste, *Vale*.

5 Incubuit Boreas, abreptaque vela tetendit :

Jamque meus longè Protesilaüs erat.

Dum potui spectare virum, spectare juvabat :

Sumque tuos oculos usque secuta meis.

Ut te non poteram, poteram tua vela videre ;

0 Vela diu vultus detinuère meos.

At postquam nec te, nec vela fugacia vidi,

Et quod spectarem, nil, nisi pontus, erat ;

Lux quoque tecum abiit, tenebrisque exsanguis
obortis

Sæciduo dicor procubuisse genu.

5 Vix socer Iphielus, vix me grandævus Acastus,

Vix mater gelidâ mœsta refecit aquâ.

Officium fecêre piùm, sed inutile nobis :

Indignor miseræ non licuisse mori.

- Ut rediit animus, pariter rediēre dolores :
 30 Pectora legitimus casta momordit amor.
 Nec mihi pectendos cura est præbere capillos ;
 Nec libet auratâ corpora veste tegi.
 Ut quas pampineâ tetigisse Bicorniger hastâ
 Creditur ; huc illuc, quod furor egit, eo.
 35 Conveniunt matres Phylleïdes ; et mihi clamant,
 Indae regales, *Laodamia*, sinus.
 Scilicet ipsa geram saturatas murice vestes ;
 Bella sub Iliacis moenibus ille gerat ?
 Ipsa comas pectar ; galeâ caput ille præmatur ?
 40 Ipsa novas vestes, dura vir arma ferat ?
 Quâ possum, squalore tuos imitata labores
 Dicar ; et hæc bellâ tempora tristis agam.
 Dux Parî Priamide, damno formose tuorum,
 Tum sis hostis iners, quàm malus hospes eras.
 45 Aut te Tænariæ faciem culpasse maritæ,
 Aut illi vellem displicuisse tuam.
 Tu, qui pro raptâ nimum, Menelæ, laboras,
 Hei mihi, quàm multis flebilis ultor eris !
 Di, præcor, à nobis omen removete sinistrum ;
 50 Et sua det reduci vir meus arma Jovî.
 Sed timeo : quotiesque subit miserabile bellum,
 More nivis lacrymæ sole madentis eunt.
 Ilion, et Tenedos, Simoisque, et Xanthus, et Ide,
 Nomina sunt ipso penè timenda sono.
 55 Nec rapere ausurus, nisi se defendere posset,
 Hospes erat : vires noverat ille suas.

- Venerat (ut fama est) multo spectabilis auro,
Quique suo Phrygias corpore ferret opes.
Classe virisque potens, per quæ fera bella geruntur,
60 Et sequitur regni pars quotacunque sui.
His ego te victam, consors Ledæa gemellis,
Suspicio: hæc Danaïs posse nocere puto.
Hectora nescio quem timeo. Paris Hectora dixit
Ferrea sanguinea bella movere manu.
65 Hectora, quisquis is est, si sum tibi cara, caveto.
Signatum memori pectore nomen habe.
Hunc ubi vitâris, alios vitare memento;
Et multos illic Hectoras esse puta.
Et facito dicas, quoties pugnare parabis,
70 *Parcere me jussit Laodamia sibi.*
Si cadere Argolico fas est sub milite Trojam,
Te quoque non ullum vulnus habente, cadat.
Pugnet, et adversos tendat Menelaüs in hostes:
Ut rapiat Paridi, quam Paris antè sibi.
75 Irruat; et causâ quem vincit, vincat et armis.
Hostibus è mediis nupta petenda viro est.
Causa tua est dispar. Tu tantùm vivere pugna,
Inque pios dominæ posse redire sinus.
Parcite, Dardanidæ, de tot (precor) hostibus uni,
80 Ne meus ex illo corpore sanguis eat.
Nunc fateor; vo!ui revocare; animusque ferebat:
Substitit auspicii lingua timore mali.
Cum soribus velles ad Trojam exire paternis,
Pes tuus offenso limine signa dedit.

- 85 Ut vidi, ingemui ; tacitoque in pectore dixi ;
Signa reversuri sint, precor, ista viri.
Hæc tibi nunc refero, ne sis animosus in armis :
Fac meus in ventos hic timor omnis eat.
Sors quoque nescio quem fato designat iniquo,
90 Qui primus Danaum Troada tangat humum.
Infelix, quæ prima virum lugebit ademptum !
Di faciant, ne tu strenuus esse velis !
Inter mille rates tua sit millesima puppis,
Jamque fatigatas ultima verset aquas.
95 Hoc quoque præmoneo : de nave novissimus exi.
Non est, quod properes, terra paterna tibi.
Cum venies, remoque move veloque carinam ;
Inque tuo celerem littore siste gradum.
Sed tua cur nobis pallens occurrit imago ?
100 Cur venit à verbis multa querela tuis ?
Excutior somno ; simulacraque noctis adoro.
Nulla caret fumo Thessalis ara meo.
Thura damus, lacrymamque super ; quæ sparsa
reluet,
Ut solet adfuso surgere flamma mero.
105 Hæc quoque, quod venti prohibent exire carinas,
Me movet : invitis ire paratis aquis.
Quis velit in patriam, vento prohibente, reverti ?
A patriâ pelago vela vetante datis.
Ipse suam non præbet iter Neptunus ad urbem :
110 Quod ruitis ? Vestras quisque redite domos.

Quò ruitis, Danaï? Ventos audite vetantes:

Non subiti castis, numinis ista mora est.

Quid petitur tanto, nisi turpis adultera, bello?

Dum licet, Inachiæ vertite vela rates.

115 **Sed quid ego revoco hæc? Omen revocantis ab-
esto;**

Blandaue compositas aura secundet aquas!

Ultima mandato claudetur epistola parvo:

“ Si tibi cura mei, sit tibi cura tui.”

PHYLLIS DEMOPHOONTI.

ARGUMENTUM.

Demophoön, Thesei et Phædræ filius, à bello Trojano in patriam rediens, maris tempestatibus in Thraciam delatus, à Phyllidæ, Lycurgi filiâ (quæ tunc Thraciæ imperabat), hospitio et lecto benignè susceptus est, cum quâ aliquamdiu consuevit. Auditâ deinde morte Mnesthei, qui post ejectum Athenis patrem Thesea imperium occupaverat, regni cupidine captus, Phyllidi fidem dat, se intra mensem rediturum, confingens ad res componendas se suas ire. Mox reffectis navibus, Athenas petiit, nec redire cogitat. Quatuor igitur exactis mensibus, Phyllis ad eum hanc epistolam scripsit; quâ suadet, uti, beneficiorum memor,

fidem datam non frangat : quòd si aliter fecerit, violatum amorem crudeli se morte vindicaturam minatur.

HOSPITA, Demophoön, tua te, Rhodopeia
Phyllis,

Ultra promissum tempus abesse queror.

Cornua cùm Lunæ pleno semel orbe coïssent,

Littoribus nostris anchora pacta tua est.

5 Luna quater latuit ; toto quater orbe recrevit ;

Nec vehit Actæas Sithonis unda rates.

Tempora si numeres, benè quæ numeramus
amantes,

Non venit ante suum nostra querela diem.

Spes quoque lenta fuit ; tardè, quæ credita læ-
dunt,

10 Credimus : invitâ nunc et amante nocent.

Sæpe fui mendax pro te mihi : sæpe putavi

Alba procellosos vela referre notos.

Thesea devovi, quia te dimittere nollet ;

Nec tenuit cursus forsitan ille tuos.

15 Interdum timui, ne, dum vada tendis ad Hebri,

Mersa foret canâ naufraga puppis aquâ.

Sæpe Deos supplex, ut tu, scelerate, valeres,

Sum prece thuricremis devenerata focis.

Sæpe videns ventos cœlo pelagoque faventes,

20 Ipsa mihi dixi ; Si valet, ille venit.

Denique fidus amor, quicquid properantibus ob-
stat,

Finxit ; et ad causas ingeniosa fui.

- At tu lentus abes : nec te jurata reducunt
 Numina ; nec nostro motus amore redis.
- 25 Demophoon, ventis et verba et vela dedisti :
 Vela queror reditu, verba carere fide.
 Dic mihi, quid feci ; nisi non sapienter amavi ?
 Crimine te potui demeruisse me.
- Unum in me scelus est, quod te, scelerate, recepi :
- 30 Sed scelus hoc meriti pondus et instar habet.
 Jura, fides, ubi nunc, commissaque dextera dex-
 træ ?
- Quisque erat in falso plurimus ore Deus ?
 Promissus socios ubi nunc, Hymenæus in annos,
 Qui mihi conjugii sponsor et obses erat ?
- 35 Per mare, quod totum ventis agitur et undis ;
 Per quod sæpe ieras, per quod iturus eras ;
 Perque tuum mihi jurasti (nisi fictus et ille est)
 Concita qui ventis æquora mulcet, avum :
 Per Venerem, nimiumque mihi facientis tela,
- 40 Altera tela arcus, altera tela faces :
 Junonemque, toris quæ præsidet alma maritis,
 Et per tædiferæ mystica sacra Deæ.
 Si de tot læsis sua numina quisque Deorum
 Vindicet, in pœnas non satis unus eris.
- 45 At laceras etiam puppes furiosa refeci :
 Ut, quæ desereret, firma carina foret.
 Remigiumque dedi, quo me fugiturus abires.
 Heu patior telis vulnera facta meis !

Credidimus blandis, quorum tibi copia, verbis :

50 Credidimus generi, nominibusque tuis :

Credidimus lacrymis ; an et hæ simulare docen-
tur ?

Hæ quoque habent artes, quæque jubentur eunt ?

Dis quoque credidimus ; quò jam tot pignora
nobis ?

Parte satis potui quolibet inde capi.

55 Nec moveor, quòd te juvi portuque locoque ;

Debuit hoc meriti summa fuisse mei.

Turpiter hospitium lecto cumulasse jugali

Pœnitet, et lateri conseruisse latus.

Quæ fuit ante illam, mallem suprema fuisset

60 Nox mihi, dum potui Phyllis honesta mori.

Speravi meliùs, quia me meruisse putavi :

Quæcumque ex merito spes venit, æqua venit.

Fallere credentem non est operosa puellam

Gloria : simplicitas digna favore fuit.

65 Sum decepta tuis, et amans et scœmina, verbis :

Dî faciant, laudis summa sit ista tuæ !

Inter et Ægidas mediâ statuaris in urbe :

Magnificus titulis stet pater antè suis.

Cùm fuerit Scyron lectus, torvusque Procrustes,

70 Et Sinis, et tauri mistaque forma viri ;

Et domitæ bello Thebæ, fusique bimembres,

Et pulsata nigri regia cæca Dei ;

Hôc tua post illum titulo signetur imago :

Hic est, cujus amans hospita capta dolo est.

- 75 De tantâ rerum turba, factisque parentis,
Sedit in ingenio Cressa relicta tuo.
Quod solum excusat, solum miraris in illo.
Hæredem patriæ, perfide, fraudis agis.
Illa (nec invideo) fruitur meliore marito ;
80 Inque capistratis tigribus alta sedet.
At mea despecti fugiunt connubia Thræces,
Quodd ferar externum præposuisse meis.
Atque aliquis, *Doctas jam nunc eat*, inquit,
Athenas :
Armiferam Thracen qui regat, alter erit.
85 *Exitus acta probat :* careat successibus opto,
Quisquis ab eventu facta notanda putat.
At si nostra tuo spumescant æquora remo,
Jam mihi, jam dicar consuluisse meis.
Sed neque consului ; nec te mea regia tanget,
90 Fessaque Bistonîâ membra lavabis aquâ.
Illa meis oculis species abeuntis inhæret,
Cum premeret portus classis itura meos.
Ausus es amplecti ; colloque infusus amantis
Oscula per longas jungere pressa moras ;
95 Cùmque tuis lacrymis, lacrymas confundere nos-
tras ;
Quoddque foret velis aura secunda, queri :
Et mihi discedens supremâ dicere voce ;
Phylli, face expectes Demophoönta tuum.
Expectem, qui me nunquam visurus abisti ?
100 Expectem pelago vela negata meo ?

- Et tamen expecto, redeas modò serus amanti;
 Ut tua sit solo tempore lapsa fides.
 Quid precor infelix? Jam te tenet altera conjux
 Forsitan, et nobis qui malè favit, amor.
 105 Utque tibi excidimus, nullam, puto, Phyllida
 nôsti.
 Hei mihi! si, quæ sim Phyllis, et unde, rogas.
 Quæ tibi, Demophoön, longis erroribus acto,
 Threïcios portus, hospitiumque dedi.
 Cujus opes auxere meæ: cui dives egenti
 110 Munera multa dedi, multa datura fui.
 Quæ tibi subjeci latissima regna Lycurgi,
 Nomine fœmineo vix satis apta regi.
 Quà patet umbrosum Rhodope glacialis ad Hæ-
 mum,
 Et sacer admissas exigit Hebrus aquas.
 115 Cui mea virginitas avibus libata sinistris,
 Castaque fallaci zona recincta manu.
 Pronuba Tisiphone thalamis ululavit in illis,
 Et cecinit mœstum devia carmen avis.
 Adfuit Alecto, brevibus torquata colubris;
 120 Suntque sepulchrali lumina mota face.
 Mœsta tamen scopulos fruticosaque littora calco,
 Quàque patent oculis æquora lata meis.
 Sive die laxatur humus, seu frigida lucent
 Sidera; prospicio, quis freta ventus agat.
 125 Et quæcunque procul venientia lintea vidi,
 Protinùs illa meos auguror esse Deos.

- In freta procurrq, vix me retinentibus undis,
 Mobile quâ primas porrigit æquor aquas.
 Quò magis accedunt, minùs et minùs utilis adsto :
- 130 Linquor, et ancillis excipienda cado.
 Est sinus, adductos modicè falcatus in arcus,
 Ultima præruptâ cornua mole rigent.
 Hinc mihi suppositas immittere corpus in undas
 Mens fuit ; et, quoniam fallere pergis, erit.
- 135 Ad tua me fluctus projectam littora portent,
 Occurramque oculis intumulata tuis.
 Duritiâ ferrum ut superes, adamantaque, teque ;
Non tibi sic, dices, Phylli, sequendus eram.
 Sæpe venenorum sitis est mihi : sæpe cruentâ
- 140 Trajectam gladio morte perire juvat.
 Colla quoque, infidis quia se nectenda lacertis
 Præbuerunt, laqueis implicuisse libet.
 Stat nece maturâ tenerum pensare pudorem :
 In necis electu parva futura mora est.
- 145 Inscribère meo causa invidiosa sepulcro ;
 Aut hóc, aut simili carmine notus eris :
Phyllida Demophoön leto dedit, hospes amantem :
Ille neci causam præbuit, ipsa manum.

PENELOPE ULYSSI.

ARGUMENTUM.

*Trojâ funditus eversâ, victores Græci in patriam re-
 deûntes, ob iram læsæ Minervæ, variis acti sunt*

processis. Inter quos Ulysses (ad quem hæc epistola dirigitur) decem errans annos, peragravit varias orbis partes. Penelope igitur, ejus uxor, ignara quidem ubi hæreat, valdè tamen sollicita de ejusdem reditu, scribit ei hanc epistolam : quâ cum primis ut redeat, monet ; maximè cùm, Trojâ jam excisâ, aliisque reversis, solus nullam cunctandi causam habeat.

HANC tua Penelope lento tibi mittit, Ulysse :

Nîl mihi rescribas ; attamen ipse veni.

Troja jacet certè, Danaïis invisa puellis :

Vix Priamus tanti, totaque Troja, fuit.

5 O utinam tunc, cùm Lacedæmona classe petebat,

Obrutus insanis esset adulter aquis !

Non ego deserto jacuissem frigida lecto,

Nec quererer tardos ire relictâ dies :

Nec mihi, quærenti spatiosam fallere noctem,

10 Lassaret viduas pendula tela manus.

Quando ego non timui graviora pericula veris ?

Res est solliciti plena timoris amor.

In te fingebam violentos Troas ituros :

Nomine in Hectoreo pallida semper eram.

15 Sive quis Antilochum narrabat ab Hectore victum,

Antilochus nostri causa timoris erat :

Sive Meneitiaden falsis cecidissee sub armis,

Flebam successu posse carere dolos.

- Sanguine Tlepolemus Lyciam tepfecerat hastam
 20 Tlepolemi leto cura novata mea est.
 Denique, quisquis erat castris jugulatus Achivis,
 Frigidius glacie pectus amantis erat.
 Sed benè consuluit casto Deus æquus amori ;
 Versa est in cinerem sospite Troja viro.
 25 Argolici redièrè duces : altaria fumant :
 Ponitur ad patrios barbara præda Deos.
 Grata ferunt nymphæ pro salvis dona maritis :
 Illi victa suis Troïa fata canunt.
 Mirantur justique senes, trepidæque puellæ :
 30 Narrantis conjux pendet ab ore viri.
 Atque aliquis positâ monstrat fera prælia mensâ ;
 Pingit et exiguo Pergama tota mero.
 Hæc ibat Simoïs ; hæc est Sigeïa tellus ;
 Hæc steterat Priami regia celsa senis.
 35 Illuc Æacides, illuc tendebat Ulysses :
 Hæc lacer admissos terruit Hector equos.
 Omnia namque tuo senior, te quærere misso,
 Retulerat nato Nestor ; at ille mihi.
 Retulit et ferro Rhesumque Dolonæque cæsos ;
 40 Utque sit hic somno proditus, ille dolo.
 Ausus es, ô nimium nimiumque oblite tuorum,
 Thracia nocturno tangere castra dolo ;
 Totque simul mactare viros, adjutus ab uno.
 At benè cautus eras, et memor antè mei.
 45 Usque metu micuère sinus ; dum victor amicum
 Dictus es Ismariis fuisse per agmen equis.

- Sed mihi quid prodest vestris disjecta lacertis
 Ilios ? et, murus quod fuit antè, solum ?
 Si maneo, qualis Trojâ durante manebam ;
 50 Virque mihi, dempto fine carendus, abes ?
 Diruta stant aliis, uni mihi Pergama restant ;
 Incola captivo quæ bove victor arat.
 Jam seges est, ubi Troja fuit ; resecandaque falce
 Luxuriat Phrygio sanguine pinguis humus.
 55 Semisepulta virûm curvis feriuntur aratris
 Ossa : ruinosas occulit herba domos.
 Victor abes ; nec scire mihi, quæ causa morandi,
 Aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
 Quisquis ad hæc vertit peregrinam littora pup-
 pim,
 60 Ille mihi de te multa rogatus abit.
 Quàmque tibi reddat, si te modò viderit usquam,
 Traditur huic digitis charta notata meis.
 Nos Pylon, antiqui Neleïa Nestoris arva,
 Misimus : incerta est fama remissa Pylo.
 55 Misimus et Sparten : Sparte quoque nescia veri,
 Quas habitas terras, aut ubi lentus abes.
 Utiliùs starent etiam nunc mœnia Phœbi.
 Irascor votis heu levis ipsa meis !
 Scirem, ubi pugnares ; et tantùm bella timerem ;
 70 Et mea cum multis juncta querela foret.
 Quid timeam ignoro : timeo tamen omnia de-
 mens ;
 Et patet in curas area lata meas.

Quæcunque æquor habet, quæcunque pericula
tellus,

Tam longæ causas suspicor esse moræ.

75 Hæc ego dum stultè meditor (quæ vestra libido est),
Esse peregrino captus amore potes.

Forsitan et narres, quàm sit tibi rustica conjux :
Quæ tantùm lanas non sinat esse rudes.

Fallar ; et hoc crimen tenues vanescat in auras :

80 Néve, revertendi liber, abesse velis.

Me pater Icarius viduo discedere lecto

Cogit, et immensas increpat usque moras.

Increpet usque licèt : tua sum ; tua dicar oportet :

Penelope conjux semper Ulyssis ero.

85 Ille tamen pietate meâ precibusque pudicis

Frangitur, et vires temperat ipse suas.

Dulichii, Samiique, et quos tulit alta Zacyn-
thos,

Turba ruunt in me luxuriosa, proci :

Inque tuâ regnant, nullis prohibentibus, aulâ :

90 Viscera nostra, tuæ dilaniantur opes.

Quid tibi Pisandrum, Polybumque, Medontaque
dirum,

Eurymachique avidas Antinoïque manus,

Atque alios referam, quos omnes turpiter absens

Ipsæ tuo partis sanguine rebus alis ?

95 Irus egens, pecorisque Melanthius actor edendi,

Ultimus accedunt in tua damna pudor.

- Tres sumus imbelles numero ; sine viribus uxor,
 Laërtesque senex, Telemachusque puer.
 Ille per insidias penè est mihi nuper ademptus,
 100 Dum parat, invitis omnibus, ire Pylon.
 Di, precor, hoc jubeant, ut, euntibus ordine fatis,
 Ille meos oculos comprimat, ille tuos.
 Hoc faciunt custosque boüm, longævaque nutrix ;
 Tertius, immundæ cura fidelis haræ.
 105 Sed neque Laërtes, ut qui sit inutilis armis,
 Hostibus in mediis regna tenere valet.
 Telemacho veniet (vivat modò) fortior ætas :
 Nunc erat auxiliis illa tuenda patris.
 Nec mihi sunt vires inimicos pellere tectis.
 110 Tu citiùs venias, portus et ara tuis !
 Est tibi, sitque precor, natus ; qui mollibus annis
 In patrias artes erudiendus erat.
 Respice Laërten, ut jam sua lumina condas :
 Extremum fati sustinet ille diem.
 115 Certè ego, quæ fueram, te discedente, puella,
 Protinùs ut redeas, facta videbor anus.

DIDO ÆNEÆ.

ARGUMENTUM.

*Trojà à Græcis eversá, Æneas, Anchisæ et Veneris
 filius, postquam incendio Penates eripuisset, viginti
 navibus mare ingreditur. Tempestate autem jacta-
 tus, in Libyam est delatus, ubi tunc Dido, Beli filia,*

*et Sichæi uxor, Tyro profecta, fratris Pygmalionis
sævitiâ et avaritiâ fugiens, novam urbem, Car-
thaginem, moliebatur ; à quâ Æneas unâ cum sociis
liberaliter susceptus, amatus, in ejus consuetudinem
sese demisit. Cùm autem, Mercurii monitu, in Ita-
liam, fatis sibi promissam, navigare pararet, Dido
animum ejus præsentiens, à navigandi proposito eum
revocare studet : quo non impetrato, ut saltem differe-
rat præceps iter, orat. Multis autem frustra ad-
motis precibus, tandem moritura ad eum scribit, ut
mortis causam præbuisse intelligat.*

SIC, ubi Fata vocant, udis abjectus in herbis,

Ad vada Mæandri concinit albus olor.

Nec, quia te nostrâ sperem prece posse moveri,

Alloquor : adverso vovimus ista Deo.

5 Sed merita et famam, corpusque, animumque pu-
dicum

Cùm malè perdiderim, perdere verba leve est.

Certus es ire tamen, miseramque relinquere Dido :

Atque idem venti vela fidemque ferent.

Certus es, Ænea, cum fœdere solvere naves :

10 Quæque ubi sint nescis, Italia regna sequi.

Nec nova Carthago, nec te crescentia tangunt

Mœnia ; nec scepro tradita summa tuo.

Facta fugis ; facienda petis. Quærenda per orbem

Altera, quæsita est altera terra tibi.

- 15 Ut terram invenias, quis eam tibi tradet habendam ?

Quis sua non notis arva tenenda dabit ?

Alter habendus amor tibi restat, et altera Dido ;

Quámque iterùm fallas, altera danda fides.

Quando erit, ut condas instar Carthaginis urbem,

- 20 Et videas populos altus ab arce tuos ?

Omnia ut eveniant, nec te tua vota morentur ;

Unde tibi, quæ te sic amet, uxor erit ?

Uror, ut inducto ceratæ sulfure tædæ :

Ut pia fumosis addita thura focis.

- 25 Æneas oculis semper vigilantis inhæret ;

Ænean animo noxque diesque refert.

Ille quidem malè gratus, et ad mea munera surdus ;

Et quo, si non sim stulta, carere velim :

Non tamen Ænean, quamvis malè cogitat, odi :

- 30 Sed queror infidum, questaque pejùs amo.

Parce, Venus, nurui, durumque amplectere fratrem,

Frater Amor : castris militet ille tuis.

Fallor ; et ista mihi falsò jactatur imago.

Matris ab ingenio dissidet ille suæ.

- 35 Te lapis, et montes, innataque rupibus altis

Robora, te sævæ progenuère feræ :

Aut mare, quale vides agitari nunc quoque ventis ;

Quò tamen adversis fluctibus ire paras.

Quò fugis ? obstat hyems : hyemis mihi gratia prosit.

- 40 Aspice, ut eversas concitet Euris aquas.

- Quod tibi maluerim, sine me debere procellis :
 Justior est animo ventus et unda tuo.
 Non ego suin tanti (quamvis merearis, inique !)
 Ut pereas, dum me per freta longa fugis.
 45 Exerces pretiosa odia, et constantia magno,
 Si, dum me carcas, est tibi vile mori.
 Jam venti ponent ; stratâque æqualiter undâ,
 Cæruleis Triton per mare curret equis.
 Tu quoque cum ventis utinam mutabilis esses !
 50 Et, nisi duritiâ robora vincis, eris.
 Quid ? si nescieris, insana quid æquora possint ?
 Expertæ toties tam malè credis aquæ ?
 Ut pelago suadente etiam retinacula solvas,
 Multa tamen latus tristia pontus habet.
 55 Nec violâsse fidem tentantibus æquora prodest :
 Perfidiae poenas exigit ille locus.
 Præcipuè cùm læsus Amor ; quia mater Amoris
 Nuda Cytheriacis edita fertur aquis.
 Perdita ne perdam timeo, noceamve nocenti ;
 60 Neu bibat æquoreas naufragus hostis aquas.
 Vive, precor : sic te meliùs, quàm funere, per-
 dam.
 Tu potiùs leti causa ferâre mei.
 Finge, age, te rapido (nullum sit in omine pon-
 dus) .
 Turbine deprêndi ; quid tibi mentis erit ?
 65 Protinùs occurrent falsæ perjuria linguæ,
 Et Phrygiâ Dido fraude coacta mori.

- Conjugis ante oculos deceptæ stabit imago
 Tristis, et effusis sanguinolenta comis.
Quicquid id est, totum merui, concedite ; dicas :
 70 Quæque cadent, in te fulmina missa putes.
 Da breve sævitæ spatium pelagique tuæque :
 Grande moræ pretium tuta futura via est.
 Nec mihi parcatur ; puero parcatur Iūlo.
 Te satis est titulum mortis habere meæ.
 75 Quid puer Ascanius, quid Dî meruère Penates ?
 Ignibus ereptos obruet unda Deos.
 Sed neque fers tecum ; nec, quæ mihi, perfide
 jactas,
 Presserunt humeros sacra paterque tuos.
 Omnia mentiris : nec enim tua fallere lingua
 80 Incipit à nobis ; primaque plector ego.
 Si quæras, ubi sit formosi mater Iūli ;
 Occidit, à duro sola relicta viro.
 Nec mihi mens dubia est, quin te tua numin
 damnent :
 Per mare, per terras septima jactat hyems.
 85 Diva parens, seniorque pater pia sarcina nati,
 Spem mihi mansuri ritè dedère viri.
 Si fuit errandum, causas habet error honestas :
 Adde fidem ; nullâ parte pigendus erit.
 Durat in extremum, vitæque novissima nostræ
 90 Prosequitur fati, qui fuit antè, tenor.
 Occidit internas conjux mactatus ad aras :
 Et sceleris tanti præmia frater habet.

- Exsul agor ; cineresque viri patriamque relinquo :
Et feror in duras, hoste sequente, vias.
- 95 Applicor ignotis : fratrique elapsa fretoque,
Quod tibi donavi, perfide, littus emo.
Urbem constitui ; latèque patentia fixi
Mœnia, finitimis invidiosa locis.
Bella tument : bellis peregrina et fœmina tentor :
- 100 Vixque rudes portas urbis et arma paro.
Mille procis placui : qui me cōière, querentes
Nescio quem thalamis præposuisse suis.
Quid dubitas vinctam Gætulo tradere Iärbæ ?
Præbuerim sceleri brachia nostra tuo.
- 105 Est etiam frater ? cujus manus impia possit
Respergi nostro, sparsa cruore viri.
Pene Deos, et quæ tangendo sacra profanas :
Nōn benè cœlestes impia dextra colit.
Si tu cultor eras elapsis igne futurus ;
- 110 Pœnitet elapsos ignibus esse Deos.
Forsitan et gravidam Dido, scelerate, relinquo ;
Parsque tui lateat corpore clausa meo.
Accedet fati matris miserabilis infans ;
Et nondum nato funeris auctor eris.
- 115 Cūmque parente suâ frater morietur Iūli,
Pœnaque connexos auferet una duos.
Sed jubet ire Deus : vellem vetuisset adire ;
Punica nec Teucris pressa fuisset humus.
Hōc duce (nempe Deo) ventis agitaris iniquis ;
- 120 Et teris in rapido tempora longa freto.

- Pergama vix tanto tibi erant repetenda labore,
 Hectore si vivo quanta fuère forent.
 Non patrium Simoënta petis, sed Tybridis undas :
 Nempe, ut pervenias quò cupis, hospes eris.
 125 Utque latet, vitatque tuas abstrusa carinas,
 Vix tibi continget terra petita seni.
 Hos potiùs populos in dotem, ambage remissâ,
 Accipe ; et advectas Pygmalionis opes.
 Ilion in Tyriam transfer feliciùs urbem :
 130 Inque loco regis sceptrâ sacrata tene.
 Si tibi mens avida est belli, si quærit Iûlus
 Unde suo partus Marte triumphus eat ;
 Quem superet, ne quid desit, præbebimus hostem.
 Hic pacis leges, hic locus arma capit.
 135 Tu modò, per matrem, fraternaue tela sagittas,
 Perque fugæ comites, Dardana sacra, Deos ;—
 (Sic superent quoscumque tuâ de gente reportas,
 Mars ferus et damni sit modus ille tui,
 Ascaniusque suos feliciter impleat annos,
 140 Et senis Anchisæ molliter ossa cubent :)
 Parce precor domui, quæ se tibi tradit habendam.
 Quod crimen dicis, præter amâsse, meum ?
 Non ego sum Phthias, magnisve oriunda Mycenis ;
 Nec steterunt in te virque paterque meus.
 145 Si pudet uxoris ; non nupta, sed hospita dicar :
 Dum tua sit Dido, quidlibet esse feret.
 Nota mihi freta sunt Afrum frangentia littus :
 Temporibus certis dantque negantque viam.

- Cùm dabit aura viam, præbebis carbasa ventis :
 150 Nunc levis ejectam continet alga ratem.
 Tempus ut observem, manda mihi ; certiùs ibis :
 Nec te, si cupies ipse, manere sinam.
 Et socii requiem poscunt, laniataque classis
 Postulat exiguas semirefecta moras.
 155 Pro meritis, et siqua tibi debebimus ultrò,
 Pro spè conjugii, tempora parva peto ;
 Dum freta mitescunt, et Amor ; dum tempore et
 usu
 Fortiter edisco tristia posse pati.
 Sin minùs ; est animus nobis effundere vitam.
 160 In me crudelis non potes esse diu !
 Adspicias utinam, quæ sit scribentis imago !
 Scribimus ; et gremio Troicus ensis adest :
 Perque genas lacrymæ strictum labuntur in en-
 sem ;
 Qui jam pro lacrymis sanguine tinctus erit.
 165 Quàm benè conveniunt fato tua munera nostro !
 Instruis impensâ nostra sepulcra brevi.
 Nec mea nunc primò feriuntur pectora telo ;
 Ille locus sævi vulnus Amoris habet.
 Anna soror, soror Anna, meæ malè conscia culpæ,
 170 Jam dabis in cineres ultima dona meos.
 Nec, consumpta rogis, inscribar Elissa Sichæi ;
 Hoc tamen in tumuli marimore carmen erit :
 Præbuit Æneas et causam mortis et ense :
 Ipsa sud Dido conciliit usa manu.

EX TIBULLO. (LIB. II. Eleg. 5.)

*Poeta adventum Æneæ in Italiam, et ejus cum Tur
bellum canit.*

PHOEBE, fave : novus ingreditur tua temp
sacerdos :

Huc age cum citharâ carminibusque veni.

Nunc te vocales impellere pollice chordas ;

Nunc precor ad laudes flectere verba meas.

5 Ipse triumphali devinctus tempora lauro,

Dum eumulant aras, ad tua sacra veni.

Sed nitidus, pulcherque veni. Nunc indue ve
tem

Sepositam ; longas nunc benè pecte comas :

Qualem te memorant, Saturno rege fugato,

10 Victori laudes concinuisse Jovi.

Tu procul eventura vides : tibi deditus augur

Scit benè, quid fati provida cantet avis :

Taque regis sortes : per te præsentit aruspex,

Lubrica signavit quum Deus exta notis.

15 Te duce Romanos nunquam frustrata Sibylla e

Abdita quæ senis fata canit pedibus.

Hæc dedit Æneæ sortes (postquam ille parente

Dicitur, et raptos sustinuisse Lares.

- Nec fore credebat Romam, quum mœstus ab alto
 20 Ilion, ardentes respiceretque Deos.)
 Impiger Ænea, volitantis frater Amoris,
 Troïca qui profugis sacra vehis ratibus,
 Jam tibi Laurentes adsignat Jupiter agros :
 Jam vocat errantes hospita terra Lares.
 5 Illic sanctus eris, quum te veneranda Numici
 Unda Deum cœlo miserit Indigetem.
 Ecce super fessas volitat Victoria puppes :
 Tandem ad Trojanos Diva superba venit.
 Ecce mihi lucent Rutulis incendia castris :
 3 Jam tibi prædico, barbare Turne, necem.
 Ante oculos Laurens castrum, murusque Lavini
 est,
 Albaque ab Ascanio condita longa duce.
 Te quoque jam video, Marti placitura sacerdos
 Nîa, Vestales deseruisse focos.
 5 Carpite nunc, tauri, de septem montibus herbas,
 Dum licet : hîc magnæ jam locus urbis erit.
 Roma, tuum nomen terris fatale regendis,
 Quà sua de cœlo prospicit arva Ceres ;
 Quàque patent ortus, et quà fluitantibus undis
 40 Solis anhelantes abluit amnis equos.
 Troja quidem tunc se mirabitur ; et sibi dicet,
 Vos benè tam longam consuluisse viam.

Ex OVIDII FAST. LIB. I. (Ver. 469.)

*Evander, cum matre sud Carmente, Arcadiâ pulsus,
Hesperiam petit.*

- ORTA prior Lunâ (de se si creditur ipsi)
A magno tellus Arcade nomen habet.
Hîc fuit Evander; qui, quamquam clarus utro-
que,
Nobilior sacræ sanguine matris erat.
- 5 Quæ, simul æthereos animo conceperat ignes,
Ore dabat vero carmina plena Dei.
Dixerat hæc nato motus instare, sibique,
Multam præterito tempore nacta fidem.
Nam juvenis, verâ nimiùm cum matre, fugatus
- 10 Deserit Arcadium Parrhasiumque Larem.
Cui genitrix flenti; Fortuna viriliter, inquit,
(Siste, puer, lacrymas) ista ferenda tibi est.
Sic erat in fatis; nec te tua culpa fugavit,
Sed Deus: infenso pulsus es urbe Deo.
- 15 Non meriti pœnam pateris, sed Numinis iram.
Est aliquid magnis crimen abesse malis.
Conscia mens ut cuique sua est, ita concipit intra
Pectora pro facto spemque metumque suo.
Nec tamen ut primus mœere, mala talia passus:
- 20 Obruit ingentes ista procella viros.
Passus idem, Tyriis qui quondam pulsus ab oris,
Cadmus, in Aoniâ constitit exsul humo.

- Passus idem Tydeus, et idem Pagasæus Iäson ;
 Et quos præterea longa referre mora est.
 25 Omne solum forti patria est, ut piscibus æquor ;
 Ut volueri, vacuo quidquid in orbe patet.
 Nec fera tempestas toto tamen horret in anno ;
 Et tibi (crede mihi) tempora veris erunt.
 Vocibus Evander firmatâ mente parentis
 30 Nave secat fluctus, Hesperiamque tenet.

FAST. LIB. I. 509.

Carmentis vaticinatio de futurâ Romæ magnitudine.

- DIQUE petitorum, dixit, salвете locorum ;
 Tuque novos cœlo terra datura Deos :
 Fluminaque et Fontes, quibus utitur hospita tel-
 lus,
 Et nemorum Divæ, Naiadumque chori ;
 5 Este bonis avibus visi natoque mihique ;
 Ripaque felici tacta sit ista pede.
 Fallor ? an hi fient ingentia mœnia colles ?
 Juraque ab hâc terrâ cætera terra petet ?
 Montibus his olim totus promittitur orbis.
 10 Quis tantum fati credat habere locum ?
 Et jam Dardaniæ tangent hæc littora pinus ;
 Hic quoque causa novi fœmina Martis erit.
 Care nepos, Palla, funesta quid induis arma ?
 Indue ; non humili vindice cæsus eris.

- 15 Victa tamen vinces, eversaue Troja resurges.
 Obruet hostiles ista ruina domps.
 Urite victrices Neptunia Pergama flammæ :
 Num minùs hic toto est altior orbe cinis ?
 Jam pius Æneas sacra, et sacra altera patrem,
 20 Afferet : Iliacos excipe, Vesta, Deos.
 Tempus erit, cùm vos, orbemque tûebitur idem :
 Et fient ipso sacra colente Deo :
 Et penès Augustos patriæ tutela manebit.
 Hanc fas imperii fræna tenere domum.
 25 Indè nepos natusque Dei (licèt ipse recuset)
 Pondera cœlesti mente paterna feret.
 Utque ego perpetuis olim sacrabor in aris ;
 Sic Augusta novum Julia numen erit.

Hercules boves furto abductos recuperat, Cacumque occidit.

- PUPPIBUS egressus Latîâ stetit exsul in herbâ.
 Felix, exsilium cui locus ille fuit !
 Nec mora longa fuit : stabant nova tecta : nec
 alter
 Montibus Ausoniis Arcade major erat.
 5 Ecce boves illuc Erythēidas applicat heros,
 Emensus longi claviger orbis iter.

Dumque huic hospitium domus est Tegœa, va-
gantur

Incustoditæ læta per arva boves.

Manè erat : excussus somno Tirynthius hospes

10 De numero tauros sentit abesse duos.

Nulla videt taciti quærens vestigia furti :

Traxerat aversos Cacus in antra feros :

Cacus, Aventinæ timor atque infamia sylvæ,

Non leve finitimis hopitibusque malum.

15 Dira viro facies : vires pro corpore ; corpus

Grande : pater monstri Mulciber hujus erat.

Proque domo, longis spelunca recessibus ingens

Abdita, vix ipsis invenienda feris.

Ora super postes, adfixaque brachia pendent,

20 Squallidaque humanis ossibus albet humus.

Servatâ malè parte boùm Jove natus abibat :

Mugitum rauco furta dedêre sono.

Accipio revocamen, ait ; vocemque secutus

Impia per sylvas ultor ad antra venit.

25 Ille aditum fracti præstruxerat obice montis :

Vix juga movissent quinque bis illud onus.

Nititur hic humeris, (cœlum quoque sederat il-
lis)

Et vastum motu collabefactat onus.

Quod simul evulsum est, fragor æthera terruit
ipsum ;

30 Ictaque subædit pondere molis humus.

- Prima movet Cacus collatâ prœlia dextrâ ;
 Remque ferox saxis stipitibusque gerit.
 Quis ubi nil agitur, patrias malè fortis ad artes
 Confugit, et flammâ ore sonante vomit.
 35 Quas quoties proflat, spirare Typhoëa credas,
 Et rapidum Ætnæo, fulgur ab igne jaci.
 Occupat Alcides : adductaque elava trinodis
 Ter quater adversi sedit in ore viri.
 Ille cadit, mixtosque vomit cum sanguine fumos
 40 Et lato moriens pectore plangit humum.

Romulus et Remus nati et expositi. De auspiciis con-
dendæ Romæ, et morte Remi.

Fast LIB. III. 1.—II. 383.—IV. 809.

- BELLICE, depositis clypeo paulisper et hastâ
 Mars, ades ; et nitidas casside solve comas.
 Ipse vides manibus peragi fera bella Minervæ :
 Num minùs ingenuis artibus illa vacat ?
 5 Palladis exemplo ponendæ tempora sume
 Cuspidis : invenies et quod inermis agas.
 Tum quoque inermis eras, cùm te Romana sace
 dos
 Cepit ; ut huic Urbi semine ligas dares.
 Ilia Vestalis (quid enim vult andè moveri ?)
 10 Sacra lavaturas manè pètebat aquas.

- Ventum erat ad molli declivem tramite ripam :
 Ponitur è summâ fictilis urna comâ.
 Fessa resedit humi ; ventosque accepit aperto
 Pectore ; turbatas restituitque comas.
 15 Dum sedet, umbrosæ salices, volucresque canoræ
 Fecerunt somnos, et leve murmur aquæ.
 Blanda quies victis furtim subrepat ocellis ;
 Et cadit à mento languida facta manus.
 Languida consurgit ; nec scit cur languida surgat :
 20 Et peragit tales arbore nixa sonos :
 “ Utile sit, faustumque, precor, quod imagine
 somni
 Vidimus : an somno clarius illud erat ?
 Ignibus Iliacis aderam : cùm lapsa capillis
 Decidit ante sacros lanea vitta focos.
 25 Indè duæ pariter (visu mirabile !) palmæ
 Surgunt : ex illis altera major erat :
 Et gravibus ramis totum protexerat orbem ;
 Contigeratque novâ sidera summa comâ.
 Ecce meus ferrum patruus molitur in illas :
 30 Terreor admonitu ; corque timore micat.
 Martia Picus avis gemino pro stipite pugnant,
 Et Lupa ; tuta per hos utraque palma fuit.”
 Dixerat ; et plenam non firmis viribus urnam
 Sustulit ; implêrat, dum sua visa refert.
 35 Interea, crescente Remo, crescente Quirino,
 Pondere cœlesti Sylvia mater erat.
 Hæc ubi cognovit contemptor Amulius æqui,
 (Nam raptas fratri victor habebat opes ;)

- Auferri jussit parvos, et in amne necari.
- 40 Quid facis? ex istis Romulus altæ erit.
Jussa recusantes peragunt lacrymosa ministri:
Flent tamen, et geminos in loca jussa ferunt
Albula, quem Tiberin mersus Tiberinus in undâ
Reddidit, hybernis fortè tumebat aquis.
- 45 Huc ubi venerunt, nec jam procedere possunt
Longiùs, ex illis unus, an alter, ait:
“At quàm sunt similes! at quàm formosus uterque
Plus tamen ex illis iste vigoris habet.
Si genus arguitur vultu (nî fallit imago)
- 50 Nescio quem vobis suspicor esse Deum.
At si quis vestræ Deus esset originis auctor,
In tam præcipiti tempore ferret opem.
Ferret opem certè, si non ope mater egeret;
Quæ facta est uno mater et orba die.
- 55 Nata simul, peritura simul, simul ite sub undâ
Corpora.” Desierat, deposuitque sinu.
Vagterunt clamore pari; sentire putares:
Hi redeunt udis in sua tecta genis.
Sustinet impositos summâ cavus alveus undâ:
- 60 Fleu quantum fati parva tabella vehit!
Alveus in limo sylvis appulsus opacis,
Paulatim fluvio deficiente, sedet.
Venit ad expositos (mirum!) lupa foeta gemellâ
Quis credat pueris non nocuisse feram?
- 65 Non nocuisse parùm est; prodest quoque: quæ
lupa nutrit,
Prodere cognatæ sustinuere manus!

- Constitit, et caudâ teneris blanda datur alumnis,
 Et fingit lingua corpora bina sua.
 Marte satos scies, timor abfuit; ubera ducunt;
 70 Et sibi permissi lactis aluntur ope.
 Martia ter senos proles adoleverat annos;
 Et suberat flavæ jam nova barba comæ:
 Omnibus agricolis armentorumque magistris
 Hic frater jura petita dabant.
 75 Sæpe domum veniunt prædonum sanguine læti;
 Et redigunt actos in sua rura boves.
 Ut genus audiêrunt, animos pater agnitus auget;
 Et pudet in paucis nomen habere casis:
 Romuleoque cadit trajectus Amulius ense;
 80 Regnaque longævo restituuntur avo.
 Jam luerat pœnas frater Numitoris, et omne
 Pastorum gemino sub duce vulgus erat.
 Contrahere agrestes, et mœnia ponere utrique
 Convenit. Ambigitur nomina ponat uter.
 85 "Nil opus est," dixit, "certamine, Romulus, ullo:
 Magna fides avium est: experiamur aves."
 Res placet: Alter init nemorosi saxa Palati:
 Alter Aventinum manè cacumē adit.
 Sex Remus; Hic volucres bis sex videt ordine:
 pacto
 90 Statur; et arbitrium Romulus urbis habet.
 Aptâ dies legitur, quâ mœnia signet aratro:
 Sacra Palis suberant; indè movetur opus.

- Indè premens stivam designat mœnia suleo :
 Alba jugum niveo cum bove vacca tulit.
- 95 Vox fuit hæc Regis : “ Condenti, Jupiter, urbem,
 Et genitor Mavors, Vestaque mater, ades :
 Quosque pium est adhibere Deos, advertite cuncti :
 Auspiciis vobis hoc mihi surgat opus.
 Longa sit huic ætas, dominæque potentia terræ :
- 100 Sitque sub hâc oriens oëciduusque dies.”
 Ille precabatur : tonitru dedit omina lævo
 Jupiter ; et lævo fulmina missa polo.
 Augurio læti jaciunt fundamina cives ;
 Et novus exiguo tempore murus erat.
- 105 Hoc Celer urget opus, quem Romulus ipse voca-
 rat ;
 “ Sintque, Celer, curæ,” dixerat, “ ista tuæ.
 Neve quis aut muros, aut versam vomere terram
 Transeat ; audentem talia dede neci.”
 Quod Remus ignorans, humiles contemnere mu-
 ros
- 110 Cœpit ; et, “ His populus,” dicere, “ tutus erit ?”
 Nec mora, transiluit. Rutro Celer occupat ausum.
 Ille premit duram sanguinolentus humum.
 Hæc ubi Rex didicit, lacrymas introrsus obor-
 tas
- Devorat, et clausum pectore vulnus habet.
- 115 Flere palàm non vult, exemplaue fortia servat :
 Sicque meos muros transeat hostis, ait.

Dat tamen exsequias : nec jam suspendere fletum

Sustinet, et pietas dissimulata patet.

Osculaque applicuit posito suprema feretro :

120 Atque ait, Invitò frater adempte, vale !

Romulus, ne urbi novè conditæ deficerent incolæ, con-
nubio à finitimis negato, virgines Sabinas rapit.

Fast. LIB. III. 179.—Ars. Amat. LIB. I. 103.

MARS LOQUITUR.

PARVA fuit, si prima velis elementa referre,

Roma : sed in parvâ spes tamen hujus erat.

Mœnia jam stabant, populis angusta futuris ;

Crédita sed turbæ tunc nimis ampla suæ.

5 Quæ fuerit nostri si quæris regia natî ;

Adspice de cannâ straminibusque domum.

In stipulâ placidi carpebat munera somni :

Et tamen ex illo venit in astra toro.

Jamque loco majus Romanus nomen habebat :

10 Nec conjux illi, nec socer ullus erat.

Spernebant generos inopes vicinia dives :

Et malè credebar sanguinis auctor ego.

In stabulis habitâsse, boves pavisse, nocebat ;

Jugeraque inculti pauca tenere soli.

15 Extremis dantur connubia gentibus : at, quæ

Romano vellet nubere, nulla fuit.

- Indolui ; patriamque dedi tibi, Romule, mentem :
 Tolle preces, dixi : quod petis, arma dabunt.
 Festa para Conso : Consus tibi cætera dicet ;
- 20 Ipso festa die dum sua sacra canes.
 Tunc neque marmoreo pendebant vela theatro ;
 Nec fuerant liquido pulpita rubra croco.
 Illic, quas tulerant nemorosa Palatia, frondes
 Simpliciter positæ, scena sine arte fuit.
- 25 In gradibus sedit populus de cespite factis,
 Quâlibet hirsutas fronde tegente comas.
 Respiciunt, oculisque notant sibi quisque puellam,
 Quam velit : et tacito pectore multa movent.
 Dumque, rudem præbente modum tibicine Thusco,
- 30 Ludius æquatam ter pede pulsat humum ;
 In medio plausu (plausus tunc arte carebat)
 Rex populo prædæ signa petenda dedit.
 Protinùs exsiliunt, animum clamore fatentes,
 Virginibus cupidas injiciuntque manus.
- 35 Ut fugiunt aquilas, timidissima turba, columbæ,
 Utque fugit visos agna novella lupos ;
 Sic illæ timuere viros sine lege ruentes.
 Constitit in nullâ, qui fuit antè, color.
 Nam timor unus erat ; facies non una timoris :
- 40 Pars laniat crines : pars sine mente sedet :
 Altera mœsta silet : frustra vocat altera matrem :
 Hæc queritur ; stupet hæc : hæc manet ; illa fugit.
 Ducuntur raptæ, genialis præda, puellæ ;
 • Et potuit multas ipse decere pudor.

- 45 Si qua repugnârat nimium, comitemque negârat;
 Sublatam cupido vir tulit ipse sinu.
 Intumuere Cures, et quos dolor attigit idem:
 Tum primum generis intulit arma socer.
 Jamque ferè raptæ matrum quoque nomen habebant;
- 50 Tractaque erant longâ bella propinqua morâ.
 Conveniunt nuptæ dictam Junonis in ædem;
 Quas inter mea sic est nurus orsa loqui:
 O pariter raptæ (quoniam hoc commune tenemus)
 Non ultrâ lentè possumus esse piæ.
- 55 Stant acies; sed utrâ Dî sint pro parte rogandi,
 Eligite; hinc conjux, hinc pater arma tenent.
 Quærendum, viduæ fieri malimus an orbæ:
 Consilium vobis forte piumque dabo.
 Consilium dederat; parent, crinemque resolvunt;
- 60 Mœstaque funereâ corpora veste tegunt.
 Jam stabant acies ferro mortique paratæ;
 Jam lituus pugnæ signa daturus erat;
 Cùm raptæ veniunt inter patresque virosque;
 Inque sinu natos, pignora cara, ferunt.
- 65 Ut medium campi passis tetigère capillis,
 In terram posito procubuere genu.
 Et, quasi sentirent, blando clamore nepotes
 Tendebant ad avos brachia parva suos.
 Qui poterat, clamabat avum, tum denique visum;
- 70 Et qui vix poterat, posse coactus erat.

Tela viris animusque cadunt : gladiisque remotis,
 Dant soceri generis, accipiuntque, manus.
 Laudatasque tenent natas ; scutoque nepotem
 Fert avus : hic scutis dulcior usus erat.

MORS ROMULI.

Fast. LIB. II. 481.

- JAM pater armipotens, postquam nova mœnia
 vidit,
 Multaque Romuleâ bella peracta manu,
 Jupiter, inquit, habet Romana potentia vires ;
 Sanguinis officio non eget illa mei.
 5 Redde patri natum : quamvis intercidit alter,
 Pro se, proque Remo, qui mihi restat, erit.
 Unus erit, quem tu tolles in cœrula cœli ;
 Tu mihi dixisti : sint rata dicta Jovis.
 Jupiter annuerat : nutu tremefactus uterque
 10 Est polus ; et cœli pondera sensit Atlas.
 Est locus ; antiqui Capream dixere paludem ;
 Fortè tuis illic, Romule, jura dabas.
 Sol fugit, et remonent subeuntia nubila cœlum :
 Et gravis effusis decidit imber aquis.
 15 Hinc tonat, hinc missis abruptitur ignibus æther.
 Fit fuga : Rex patriis astra petebat equis.
 Luctus erat, falsæque Patres in crimine cædis,
 Hæsissetque animis forsitan illa fides.
 Sed Proculus longâ veniebat Julius Albâ :
 20 Lunaque fulgebat ; nec facis usus erat.

- Cùm subito motu nubes crepuère sinistrae :
 Rettulit ille gradus ; horrueruntque comæ.
 Pulcher, et humano major, trabeaque decorus,
 Romulus in mediâ visus adesse viâ :
 25 Et dixisse simul, " Prohibe lugere Quirites :
 Nec violent lacrymis Numina nostra suis.
 Thura ferant, placentque novum pia turba Quiri-
 num ;
 Et patrias artes, militiamque colant."
 Jussit ; et in tenues oculis evanuit auras.
 30 Convocat hic Patres ; jussaque verba refert.
 Templâ Deo fiunt : collis quoque dictus ab illo :
 Et referunt certi sacra paterna dies.

Numa Egeriæ consilio leges instituit.

Fast. LIB. III. 263.

- VALLIS Aricinæ sylvâ præcinctus opacâ
 Est lacus, antiquâ religione sacer.
 Hic latet Hippolytus furiis direptus equorum :
 Unde nemus nullis illud initur equis.
 5 Licia dependent, longas velantia sepes,
 Et posita est meritæ multa tabella Deæ.
 Sæpe potens voti, frontem redimita coronis,
 Fœmina lucentes portat ab urbe faces.
 Defluit incerto lapidosus murmure rivus :
 10 Sæpe, sed exiguis haustibus, indè bibes.
 Egeria est, quæ præbet aquas, Dea grata Camœnis :
 Illa Numæ conjux, consiliumque fuit.

- Principio nimium promptos ab bella Quirites
 Molliri placuit jure, Deumque metu.
 15 Inde datæ leges ; ne firmior omnia posset :
 Cœptaque sunt purè tradita sacra coli.
 Exuitur feritas, armisque potentius æquum est :
 Et cum cive pudet conseruisse manus.

Ancyle à Cælo demissum, regnante Numæ.

Fast. LIB. III. 357.

- MOLLIS erat tellus roratâ manè pruinâ ;
 Ante sui populus limina Regis adest.
 Prodit, et in solio medius consedit acerno :
 Innumeri circà stantque silentque viri.
 5 Ortus erat summo tantummodò margine Phœbus ;
 Sollicitæ mentes speque metuque pavent.
 Constitit, atque caput niveo velatus amietu
 Jam benè Dîs notas sustulit ille manus ;
 Atque ita, Tempus adest promissi muneris, inquit :
 10 Pollicitam dictis, Jupiter, adde fidem.
 Dum loquitur, totum jam Sol emerserat orbem ;
 Et gravis æthereo venit ab axe fragor.
 Ter tonuit sine nube Deus, tria fulgura misit :
 Credits dicenti : mira, sed acta, loquor !
 15 A mediâ cœlum regione dehiscere cœpit :
 Submisère oculos cum duce turba suos :
 Ecce levi scutum versatum leniter aurâ
 Decidit : à populo clamor ad astra venit.

- Tollit humo munus, cæsâ priùs ille juvencâ,
 20 Quæ dederat nulli colla premenda jugo.
 Idque Ancyle vocat, quod ab omni parte recisum est;
 Quæque notes oculis, angulus omnis abest.
 Tum, memor imperii sortem consistere in illo,
 Consilium multæ calliditatis init.
 25 Plura jubet fieri simili cælata figurâ;
 Error ut ante oculos insidiantis eat.

*Tullia super cadaver patris sui (Servii Tullii) equos
 egit.*

Fast. LIB. VI. 587.

- TULLIA, conjugio, sceleris mercede, peracto,
 His solita est dictis exstimulare virum :
 Quid juvat esse pares, te nostræ cæde sororis,
 Meque tui fratris, si pia vita placet ?
 5 Vivere debuerant et vir meus, et tua conjux,
 Si nullum ausuri majus eramus opus.
 Et caput et regnum facio dotale parentis :
 Si vir es, i, dictas exige dotis opes.
 Regia res scelus est; socero cape regna necato ;
 10 Et nostras patrio sanguine tinge manus.
 Talibus instinctus solio privatus in alto
 Sederat : attonitum vulgus ad arma ruit.
 Hinc cruor, hinc cædes ; infirmaque vincitur ætas :
 Sceptra gener socero rapta Superbus habet.
 15 Ipse sub esquilis, ubi erat sua regia, cæsus,
 Concidit in durâ sanguinolentus humo.

- Filia, carpento patrios initura Penates,
 Ibat per medias alta feroxque vias.
 Corpus ut adspexit, lacrymis auriga profusis
 20 Restitit: hunc tali corripit illa sono:
 Vadis, an exspectas pretium pietatis amarum?
 Duc, inquam, invitas ipsa per ora rotas.
 Certa fides facti; dictus Sceleratus ab illâ
 Vicus, et æternâ res ea pressa notâ.

GABII EXPUGNATI.

Fast. LIB. II. 687.

- ULTIMA Tarquinius Romanæ gentis habebat
 Regna: vir injustus, fortis ad arma tamen.
 Ceperat hic alias, alias everterat urbes;
 Et Gabios turpi fecerat arte suos.
 5 Namque trium minimus, proles manifesta Superbi,
 In medios hostes nocte silente venit.
 Nudârant gladios: Occidite, dixit, inermem.
 Hoe cupiant fratres, Tarquiniusque pater,
 Qui mea crudeli laceravit verberare terga
 10 (Dicere ut hoc posset, verbera passus erat).
 Luna fuit: spectant juvenem, gladiosque recon-
 dunt;
 Tergaque, deductâ veste, notata vident.
 Flent quoque, et, ut secum tueatur bella, pre-
 cantur:
 Callidus ignaris annuit ille viris.
 15 Jamque potens, misso genitorem appellat amico,
 Prodendi Gabios quodd sibi monstret iter.

Hortus odoratis suberat cultissimus herbis,
 Sectus humum rivo lenè sonantis aquæ.
 Illic Tarquinius mandata latentia nati
 20 Accipit, et virgâ lilia summa metit.
 Nuncius ut rediit, decussaue lilia dixit;
 Filius, Agnosco jussa parentis, ait.
 Nec mora: Principibus cæsis ex urbe Gabinâ,
 Traduntur dueibus mœnia nuda suis.

*Lucretia, à Tarquinio violata, se occidit; undè Reges
 Romæ exacti.*

Fast. LIB. II. 813.

JAMQUE erat orta dies: passis sedet illa capillis;
 Ut solet ad nati mater itura rogam.
 Grandævumque patrem fido cum conjuge castris
 Evocat; et positâ venit uterque morâ.
 5 - Utque vident habitum; quæ luctûs causa? requi-
 runt:
 Cui paret exsequias, quôve sit icta malo?
 Illa diu reticet, pudibundaue celat amictu
 Ora: fluunt lacrymæ more perennis aquæ.
 Hinc pater, hinc conjux lacrymas solantur, et orant
 10 Indicet: et cæco flentque paventque metu.
 Ter conata loqui; ter destitit: ausaque quartò,
 Non oculos aded sustulit illa suos.
 Hoc quoque Tarquinio debebimus? Eloquar, in-
 quit,
 Eloquar infelix dedecus ipsa meum.

15 Quæque potest, narrat restabant ultima: flevit;
Et matronales erubuere genæ.

Dant veniam facto genitor conjuxque coacto:

Quam, dixit, veniam vos datis, ipsa nego.

Nec mora: celato figit sua pectora ferro;

20 Et cadit in patrios sanguinolenta pedes.

Tunc quoque, jam moriens, ne non procumbat
honestè,

Respicit: hæc etiam cura cadentis erat.

Ecce super corpus, communia damna gementes,

Obliti decori, virque paterque jacent.

25 Brutus adest; tandemque animo sua nomina fallit:

Fixaque semanimi corpore tela rapit.

Stillantemque tenens generoso sanguine cultrum;

Edidit impavidos ore minante sonos.

Per tibi ego hunc juro fortem castumque cruorem,

30 Perque tuos Manes, qui mihi numen erunt;

Tarquinius pœnas profugâ cum stirpe daturum:

Jam satis est virtus dissimulata diu.

Illa jacens ad verba oculos sine lumine movit,

Visaque concussâ dicta probare comâ.

35 Fertur in exsequias animi matrona virilis;

Et secum lacrymas invidiamque trahit.

Vulnus inane patet. Brutus clamore Quirites

Concitât, et Regis facta nefanda refert.

Tarquinius cum prole fugit; capit annua Consul

40 Jura: dies regnis illa suprema fuit.

*De Fabiorum cum Veientibus ad Cremeram fluvium
pugnâ et clade.*

Fast. LIB. II. 197.

- UNA domus vires et onus suscepit urbis :
Sumunt gentiles arma professa manus.
Egreditur castris miles generosus ab isdem ;
E quis dux fieri quilibet aptus erat.
- 5 Ut celeri passu Cremeram tetigere rapacem ;
(Turbidus hybernus ille fluebat aquis :)
Castra loco ponunt : destitutis ensibus ipsi
Tyrrhenum valido Marte per agmen eunt.
Non aliter, quàm cum Libycâ de rupe leones
- 10 Invadunt sparsos lata per arva greges.
Diffugiunt hostes, inhonestaque vulnera tergo
Accipiunt : Thusco sanguine terra rubet.
Sic iterum, sic sæpe cadunt ; ubi vincere apertè
Non datur, insidias armaque cæca parant.
- 15 Campus erat : campi claudebant ultima colles,
Sylvaque montanas occulere apta feras.
In medio paucos, armenta que rara relinquunt :
Cætera virgultis abdita turba latet.
Ecce, velut torrens undis pluvialibus auctus,
- 20 Aut nive, quæ Zephyro victa tepente fluit,
Per sata, perque vias fertur ; nec, ut antè solebat,
Riparum clausas margine finit aquas :
Sic Fabii latis vallem discursibus implent ;
Quosque vident, spernunt ; nec metus alter inest.

- 25 Quò ruitis, generosa domus ? malè creditur hosti :
 Simplex nobilitas, perfida tela cave.
 Fraude perit virtus : in apertos undique campos
 Prosiliunt hostes, et latus omne tenent.
 Quid faciant pauci contra tot millia fortes ?
- 30 Quidve, quod in misero tempore restet, habent ?
 Sicut aper sylvis longè Laurentibus actus
 Fulmineo celeres dissipat ore canes ;
 Mox tamen ipse perit : sic non moriuntur inulti ;
 Vulneraque alternâ dantque feruntque manu.
- 35 Una dies Fabios ad bellum miserat omnes ;
 Ad bellum missos perdidit una dies.
 Ut tamen Herculeæ superèssent semina gentis,
 Credibile est ipsos consuluisse Deos.
 Nam puer impubes, et adhuc non utilis armis,
- 40 Unus de Fabiâ gente relictus erat.
 Scilicet ut posses olim tu, Maxime, nasci ;
 Cui res cunctando restituenda foret,

Palladium ex igne à Metello servatum.

Fast. LIB. VI. 419.

- MCENIA Dardanides nuper nova fecerat Ilus :
 Ilus adhuc Asiæ dives habebat opes.
 Creditur armiferæ signum cœleste Minervæ
 Urbis in Iliacæ desiluisse juga.
- 5 Cura videre fuit : vidi templumque locumque :
 Hoc superest illi : Pallada Roma tenet.

- Consulitur Smintheus : lucoque obscurus opaco;
 Hos non mentito reddidit ore sonos :
 Ætheream servate Deam ; servabitis urbem :
 10 Imperium secum transferet illa loci.
 Servat, et inclusam summâ tenet Ilus in arce ;
 Curaque ad hæredem Laomedonta venit.
 Sub Priamo servata parùm : sic ipsa volebat ;
 Ex quo iudicio forma revicta suo est.
 15 Heu quantum timuere Patres, quo tempore Vesta
 Arsit, et est adytis obruta penè suis !
 Flagrabant sancti sceleratis ignibus ignes :
 Mistaque erat flammæ flamma profana piæ.
 Attonitæ flebant, demisso crine, ministræ :
 20 Abstulerat vires corporis ipse timor.
 Provolat in medium, et magnâ, Succurrite, voce ;
 Non est auxilium flere, Metellus ait.
 Pignora virgineis fatalia tollite palmis :
 Non ea sunt voto, sed rapienda manu.
 25 Me miserum ! dubitatis ? ait : dubitare videbat,
 Et pavidas posito procubuisse genu.
 Haurit aquas : tollensque manus, Ignoscite, dixit ;
 Sacra vir intrabo non adeunda viro.
 Si scelus est ; in me commissi pœna redundet :
 30 Sit capitis damno Roma soluta mei.
 Dixit, et irrupit : factum Dea rapta probavit ;
 Pontificisque sui munere tuta fuit,

*Claudia navem, quâ Cybele vecta erat, vado infixam,
sola ipsa movet trahitque ; et sese exinde de impudiciâ purgat.*

Fast. LIB. IV. 305.

CLAUDIA Quinta genus Clauso referebat ab
alto :

Nec facies impar nobilitate fuit.

Casta quidem, sed non et credita : rumor iniquus
Læserat, et falsi criminis acta rea est.

5 Cultus, et ornatis variè prodisse capillis,
Obfuit : ad rigidos promptaque lingua senes.

Conscia mens recti famæ mendacia risit :
Sed nos in vitium credula turba sumus.

Hæc ubi castarum processit ab agmine matrum,
10 Et manibus puram fluminis hausit aquam,
Ter caput irrorat, ter tollit in æthera palmas ;
Quicumque adspiciunt, mente carere putant.

Submissoque genu, vultus in imagine Divæ
Figit, et hos edit, crine jacente, sonos :

15 Supplicis, alma, tuæ, genitrix sæcunda Deorum,
Accipe sub certâ conditione preces.

Casta negor : si tu damnas, meruisse fatebor :
Morte luam pœnas iudice victa Deâ.

Sed, si crimen abest, tu nostræ pignora vitæ

20 Re dabis ; et castas casta sequere manus.

Dixit : et exiguo funem conamine traxit :

Mira, sed et scenâ testificata, loquar !

Mota Dea est ; sequiturque ducem, laudatque sequendo.

Index lætitiæ fertur in astra sonus.

*Caio Cæsari in Parthos ituro faustam expeditionem
ominatur Vates.*

De Arte Amat. LIB. I. 177.

ECCE parat Cæsar domito, quod defuit, orbi

Addere. Nunc, Oriens ultime, noster eris.

Parthe, dabis pœnas : Crassi gaudete sepulti,

Signaque barbaricas non benè passa manus.

5 Ultor adest ; primisque ducem profitetur in armis ;

Bellaque non puero tractat agenda puer.

Parcite natales, timidi, numerare Deorum :

Cæsaribus virtus contigit ante diem.

Ingenium cœleste suis velociùs annis

10 Surgit ; et ignavæ fert malè damna moræ.

Parvus erat, manibusque duos Tiryntius angues

Pressit ; et in cunis jam Jove dignus erat.

**Nunc quoque qui puer es, quantus tum, Bacche,
fuisti,**

Cùm timuit thyrsos India victa tuos !

15 Auspiciis animisque patris, puer, arma movebis ;

Et vinces animis auspiciisque patris.

Tale rudimentum tanto sub nomine debes ;

Nunc juvenum princeps, deinde future senum.

Cùm tibi sint fratres ; fratres ulciscere læsos :

20 Cùmque pater tibi sit ; jura tuere patris.

- Induit arma tibi genitor patriæque tuusque :
Hostis ab invito regna parente rapit.
Tu pia tela feres, sceleratas ille sagittas :
Stabunt pro signis jusque piumque tuis.
- 25 Vincuntur causâ Parthi ; vincantur et armis :
Eoas Latio dux meus addat opes.
Marsque pater, Cæsarque pater, date numen eunti ;
Nam Deus è vobis alter es, alter eris.
Auguror en ! vinctes ; votivaque carmina reddam ;
- 30 Et magno nobis ore sonandus eris.
Consistes ; aciemque meis hortabere verbis.
O desint animis ne mea verba tuis !
Tergaque Parthorum, Romanaque pectora dicam ;
Telaque, ab averso quæ jacit hostis equo.
- 35 Qui fugis, ut vincas, quid victo, Parthe, relin-
ques ?
Parthe, malum jam nunc Mars tuus omen ha-
bet
Ergo erit illa dies, quâ tu, pulcherrime rerum,
Quatuor in niveis aureus ibis equis ?
Ibunt antè duces, onerati colla catenis ;
- 40 Ne possint tuti, quâ priùs, esse fugâ.
Spectabunt læti juvenes, mistæque puellæ :
Diffundetque animos omnibus ista dies.

*Bello, quod patris sui ulciscendi causâ suscepit,
finito, Parthisque victis, Augustus Marti Ultori
templum consecrat.*

Fast. LIB. V. 551.

- ULTOR ad ipse suos cœlo descendit honores,
Templaque in Augusto conspicienda Foro.
Et Deus est ingens, et opus : debebat in urbe
Non aliter nati Mars habitare sui.
- 5 Digna Gigantêis hæc sunt delubra tropæis :
Hinc fera Gradivum bella movere decet ;
Seu quis ab Eöo nos impius orbe lacesset ;
Seu quis ab occiduo Sole domandus erit.
Prospicit armipotens operis fastigia summi ;
- 10 Et probat invictos summa tenere Deos.
Prospicit in foribus diversæ tela figuræ,
Armaque terrarum milite victa suo.
Hinc videt Ænean oneratum pondere sacro,
Et tot Iulæ nobilitatis avos.
- 15 Hinc videt Iliaden humeris ducis arma ferentem :
Claraque dispositis acta subesse viris.
Spectat et Augusto prætextum nomine templum,
Et visum, lecto Cæsare, majus opus.
Voverat hoc juvenis, tunc, cum pia sustulit arma :
- 20 A tantis Princeps, incipiendus erat.
Ille manus tendens, hinc stanti milite justo,
Hinc conjuratis, talia dicta dedit :

- Si mihi bellandi Pater est, Vestæque sacerdos
 Auctor ; et ulcisci numen utrumque paro ;
 25 Mars, ades ; et satia scelerato sanguine ferrum ;
 Stetque favor causâ pro meliore tuus.
 Tempa feres, et me victore vocaberis Ultor.
 Voverat ; et fuso lætus ab hoste redit.
 Nec satîs est meruisse semel cōnomina Marti ;
 30 Persequitur Parthâ signa retenta manu.
 Gens fuit et campis, et equis, et tuta sagittis ;
 Et circumfusus invia fluminibus.
 Addiderant animos Crassorum funera genti ;
 Cūm periit miles, signaque, duxque simul.
 35 Signa, decus belli, Parthus Romana tenebat ;
 Romanæque aquilæ signifer hostis erat.
 Isque pudor mansisset adhuc, nisi fortibus armis
 Cæsarîs Ausoniæ protegerentur opes.
 Ille notas veteres, et longi dedecus ævi
 40 Sustulit : agnōrunt signa recepta suos.
 Quid tibi nunc solitæ mitti post terga sagittæ ;
 Quid loca, quid rapidi profuit usus equi ?
 Parthe, refers aquilas : victos quoque porrigis ar-
 cus :
 Pignora jam nostri nulla pudoris habes.
 45 ~~Rite~~ Deo templumque datum nomenque bis ulto :
 Et meritis votis debita solvit honos.

Ex OVIDIO.

*Ob Provincias populo redditas, et cognomen Aug
datum, Cæsari adulatur Naso.*

Fast LIB. I. 589.

GERMANICUM ALLOQUITUR.

REDDITA nunc omnis populo est provincia
tro;

Et tuus Augusto nomine dictus avus.

Perlege dispositas generosa per atria ceras;

Contigerunt nulli nomina tanta viro.

5 Africa victorem de se vocat: alter Isauras,

Aut Cretum domitas testificatur opes.

Hunc Numidæ faciunt, illum Messana super

Ille Numantinâ traxit ab urbe notam.

Et mortem et nomen Druso Germania fecit

10 Me miserum! virtus quàm brevis illa fuit

Si petat à victis, tot sumat nomina Cæsar,

Quot numero gentes maximus orbis habe

Ex uno quidam celebres, aut torquis ademp

Aut Corvi titulos auxiliaris habent.

15 Magne, tuum nomen rerum mensura tuarum

Sed qui te vicit, nomine major erat.

Nec gradus est ultra Fabios cognominis ullu

Illa domus meritis Maxima dicta suis.

Sed tamen humanis celebrantur honoribus o

20 Hic socium summo cum Jove nomen hal

- Sancta vocant augusta Patres : augusta vocantur
 Templa, sacerdotum ritè dicata manu.
 Hujus et augurium dependet origine verbi,
 Et quodcunque suâ Jupiter auget ope.
- 25 Augeat imperium nostri ducis, augeat annos :
 Protegat et vestras querna corona fores.
 Auspiciisque Deis tanti cognominis hæres
 Omine suscipiat, quo Pater, orbis onus.

NUX, ELEGIA.

- NUX ego junctâ viæ, cùm sim sine crimine vitæ,
 A populo saxis prætereunte petor.
 Obruere ista solet manifestos pœna nocentes,
 Publica cùm lentam non capit ira moram.
- 5 Nil ego peccavi ; nisi si peccare videtur,
 Annua cultori poma referre suo.
 At priùs arboribus, tum cùm meliora fuère
 Tempora, certamen fertilitatis erat.
- Cùm domini memores sertis ornare solebant
- 10 Agricolas, fructu proveniente, Deos.
 Sæpe tuas igitur, Liber, miratus es uvas :
 Mirata est olcas sæpe Minerva suas.
 Pomaque læsissent matrem ; ni subdita ramo
 Longa laboranti furca tulisset opem.

- 15 At postquam platanis, sterilem præbentibus um-
bram,
 Uberior quâvis arbore venit honos ;
 Nos quoque frugiferæ (si nux modò ponor in illis)
 Cœpimus in patulas luxuriare comas.
 Nunc neque continuos nascuntur poma per annos ;
- 20 Uvaeque læsa domum, læsaque bacca venit.
Certe ego, si nunquam peperissem, tutior essem.
 Ista Clytemnestrâ digna querela fuit.
 Si sciat hoc vitis, nascentes supprimet uvas :
 Orbaque, si sciat hoc, Palladis arbor erit.
- 25 Hoc in notitiam veniat maloque piroque ;
 Destituent sylvas utraque poma suas.
 Quæque sibi vario distinguit poma colore,
 Audiat hoc cerasus ; stipes inanis erit.
 Non equidem invideo : numquid tamen ulla feri-
tur,
- 30 Quæ sterilis solâ conspicienda comâ est ?
 Cernite sinceros omnes ex ordine truncos ;
 Qui modò nil, quare percutiantur, habent.
 At mihi sæva nocent mutilatis vulnera ramis ;
 Nudaque detecto cortice ligna patent.
- 35 Non odium facit hoc, sed spes indulta rapinæ :
 Sustineant aliæ poma ; querentur idem.
 Sic reus ille ferè est, de quo victoria lucro
 Esse potest : inopis vindice facta carent.
 Sic timet insidias, qui scit se ferre viator
0 Cur timeat : tutum carpit inanis iter.

Sic ego sola petor ; soli quia causa petendi est.

Frondeb' intactis cætera turba virent.

Nam quòd habent frutices alii quoque proxima
nobis

Fragmina, quæ læso vimine multa jacent ;

45 Non istis sua facta nocent : viciu' damno est.

Excipiunt ictu saxa repulsa meo.

Idque fide careat ; si non, quæ longiùs absunt,

Nativum retinent inviolata decus.

Ergo, si sapiant, et mentem verba sequantur,

50 Devoveant umbras proxima quæque meas.

Quàm miserum est, odium damnis accedere nos-
tris ;

Meque ream nimis proximatis agi !

Sed, puto, magna mei est operoso cura colono.

Invenias, dederit quid mihi, præter humum.

55 Sponte meâ facilis contempto nascor in agro :

Parsque loci, quâ sto, publica penè via est.

Me, sata ne lædam, (quoniam sata lædere dicor,)

Imus in extremo margine fundus habet.

Non mihi falx nimias Saturnia deputat umbræ :

60 Duratam renovat non mihi fossor humum

Sole licèt siccæque siti peritura laborem ;

Irriguæ dabitur non mihi sulcus aquæ :

At cùm maturas fisso nova cortice rimas

Nux agit ; ad partes pertica sæva venit.

65 Pertica dat plenis immitia vulnera ramis ;

Ne possim lapidum verbera sola queri.

Poma cadunt, mensis non interdicta secundis ;

Et conditis lectas, parca colona, nuces.

Felix, secreto quæ nata est arbor in arvo ;

Et soli domino ferre tributa potest !

Non hominum strepitus audit, non illa rotarum ;

Non à vicinâ pulverulenta viâ est.

Illâ suo, quæcunque tulit, dare dona colono,

Et plenos fructus annumerare potest.

At mihi maturos nunquam licet edere foetus ;

Ante diemque meæ decutiuntur opes.

**Lamina mollis adhuc tenero est in lacte, quod in-
trò est :**

Nec mala sunt ulli nostra futura bono :

Jam tamen invenias, qui me jaculentur, et ictu

Præfesto munus inane petant.

Si fiat rapti, fiat mensura relictæ,

Majorem domini parte, viator, habes.

Sæpe aliquis, foliis ut nuda cacumina vidit,

Esse putat Boreæ triste furentis opus.

Æstibus hic, hic me spoliata frigore credit :

Est quoque, qui crimen grandinis esse putet.

At mihi nec grando duris invisâ colonis,

Nec ventus fraudi, solve, geluve fuit.

**Fructus obest : peperisse nocet : nocet esse fera-
cem ;**

Quæque fuit multis, est mihi præda malo.

Præda malo, Polydore, fuit tibi : præda nefandæ

Conjugis Aëonium misit in arma virum.

- Hesperii regis pomaria tuta fuissent ;
 Una sed immensas arbor habebat opes.
- 95 At rubus, et sentes tantummodò lædere natæ,
 Spinaque vindictâ cætera tuta suâ est.
 Me, quia non noceo, nec obuncis vindicor ha
 Missa petunt avidâ saxa proterva manu.
 Quid, si non aptas solem mutantibus umbras,
- 100 Finditur Icario cùm cane terra, darem ?
 Quid, nisi suffugium nimbos vitantibus essem
 Non exspectatâ cùm venit imber aquâ ?
 Omnia cùm faciam, cùm præstem sedula cun
 Officium, saxis officiosa petor.
- 105 Hæc mihi perpessæ, domini patienda querela
 Causa habeor, quare sit lapidosus ager.
 Dumque repurgat humum, collectaque saxa
 mittit,
 Semper habent in me tela parata viæ.
 Ergo invisâ aliis, uni mihi frigora prosunt :
- 110 Illo me tutam tempore præstat hiems.
 Nuda quidem tunc sum ; nudam tamen exp
 esse ;
 Nec spoliū de me, quod petat, hostis hab
 At simul induimus nostris sua munera ramis ;
 Saxa novos fructus grandine plura petunt.
- 115 Forsitan hîc aliquis dicat : Quæ publica tangu
 Carpere concessum est : hoc via juris habe
 Si licet hoc ; oleas distringite : cædite messes
 Improbe, vicinum carpe, viator, olus.

- Intret et urbanas eadem petulantia portas ;
 120 Sitque tuis muris, Romule, juris idem.
 Quilibet argentum primæ de fronte tabernæ
 Tollat ; et ad gemmas quilibet alter eat.
 Auferat hic aurum, peregrinos ille lapillos ;
 Et quascunque potest tangere, tollat opes.
 125 Sed neque tolluntur ; nec, dum regit omnia Cæsar,
 Incolumis, tanto præside, raptor erit.
 At non ille Deus pacem intra mœnia finit ;
 Auxilium toto spargit in orbe suum.
 Quid tamen hoc prodest, mediâ si luce palamque
 130 Verberor, et tutæ non licet esse nuci ?
 Ergo nec nidos foliis hære, nec ullam
 Sedibus in nostris stare videtis avem.
 At lapis, in ramo sedit quicunque bifurco,
 Hæret, et, ut captâ victor in arce, manet.
 135 Cætera sæpe tamen potuere admissa negari ;
 Et crimen nux est inficiata suum.
 Nostra notat fusco digitos injuria succo,
 Cortice contactas inficiente manus.
 Ille cruor meus est : illo maculata cruore
 140 Non profecturâ dextra lavatur aquâ.
 O ego, cum longæ venerunt tædia vitæ,
 Optavi quoties arida facta mori !
 Optavi quoties, aut cæco turbine verti,
 Aut valido missi fulminis igne peti !
 145 Atque utinam subitæ raperent mea poma procellæ ;
 Vel possem fructus excutere ipsa meos.

- Sic, ubi detracta est à te tibi causa pericli,
 Quod superest, tutum, Pòntice castor, habes.
 Quid mihi tunc animi est, cùm sumit tela viator,
 150 Atque oculis plagæ destinat antè locum?
 Nec vitare licet moto fera vulnera trunco;
 Quem sub humo radix vinclaque curva tenent.
 Corpora præbemus plagis; ut sæpe sagittis;
 Cùm populus manicas deposuisse vetat:
 155 Utve gravem pavida est ubi tolli vacca securim,
 Aut stringi cultros in sua colla videt.
 Sæpe meas vento frondes tremuisse putastis;
 Sed metus in nobis causa tremoris erat.
 Si merui, videorque nocens, imponite flammæ,
 160 Nostraque fumosis urite membra focis.
 Si merui, videorque nocens, excidite ferro;
 Et liceat miseræ dedoluisse semel.
 Si nec cur urar, nec cur excidar, habetis;
 Parcite: Sic cœptum perficiatis iter.

Genus suum exponit Naso.

Trist. LIB. IV. Eleg. 10.

ILLE ego, qui fuerim, tenerorum lusor amorum,
 Quem legis, ut nôris, accipe, Posteritas.
 Sulmo mihi patria est, gelidis uberrimus undis,
 Millia qui novies distat ab Urbe decem.

- 5 Editus hic ego sum ; necnon, ut tempora nôris,
 Cùm cecidit fato Consul uterque pari.
 Si quid id est, usque à proavis vetus ordinis hæres ;
 Nôn modò Fortunæ munere factus eques.
 Nec stirps prima fui ; genito jam fratre creatus ;
- 10 Qui tribus antè quater mensibus ortus erat.
 Lucifer amborum natalibus adfuit idem :
 Una celebrata est per duo liba dies.
 Hæc est, armifera festis de quinque Minervæ,
 Quæ fieri pugna prima cruenta solet.
- 15 Protinûs excolimur teneri, curâque parentis
 Imus ad insignes Urbis ab arte viros.
 Frater ad eloquium viridi tendebat in ævo,
 Fortia verbosi natus ad arma Fori.
 At mihi jam puero cœlestia sacra placebant ;
- 20 Inque suum furtim Musa trahebat opus.
 Sæpe pater dixit, Studium quid inutile tentas ?
 Mæonides nullas ipse reliquit opes.
 Motus eram dictis ; totoque Helicone relicto,
 Scribere conabar verba soluta modis.
- 25 Sponte suâ carmen numeros veniebat ad aptos ;
 Et quod tentabam dicere, versus erat.
 Interea, tacito passu labentibus annis,
 Liberior fratri sumpta, mihique, toga est :
 Induiturque humeros cum lato purpura clavo ;
- 30 Et studium nobis, quod fuit antè, manet.
 Jamque decem vitæ frater geminaverat annos,
 Cùm perit ; et cœpi parte carere mei.

- Cepimus et teneræ primos ætatis honores
 Eque viris quondam pars tribus una fui.
 35 Curia restabat: clavi mensura coacta est.
 Majus erat nostris viribus illud onus.
 Nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori;
 Sollicitæque fugax ambitionis eram:
 Et petere Aoniæ suadebant tuta sorores
 40 Otia, judicio semper amata meo.
 Temporis illius colui fovique poëtas;
 Quotque aderant vates, rebar adesse Deos.
 Sæpe suas volucres legit mihi grandior ævo,
 Quæ necet serpens, quæ juvet herba, Macer.
 45 Sæpe suos solitus recitare Propertius ignes;
 Jure sodalitii qui mihi junctus erat.
 Ponticus Heroö, Bassus quoque clarus Iambo,
 Dulcia convictus membra fuere mei.
 Et tenuit nostras numerosus Horatius aures,
 50 Dum ferit Ausoniâ carmina culta lyrâ.
 Virgilium vidi tantum: nec avara Tibullo
 Tempus amicitiae fata dedere meae.
 Successor fuit hic tibi, Galle: Propertius illi.
 Quartus ab his serie temporis ipse fui.
 55 Utque ego majores, sic me coluere minores:
 Notaque non tardè facta Thalia mea est.
 Carmina cum primum populo juvenilia legi,
 Barba resecta mihi bisve semelve fuit.
 Moverat ingenium, totam cantata per Urbem,
 60 Nomine non vero dicta Corinnâ mihi.

- Multa quidem scripsi ; sed quæ vitiosa putavi,
 Emendaturis ignibus ipse medi.
 Tum quoque, cùm fugerem, quædam placitura
 cremavi,
 Iratus studio, carminibusque meis.
- 65 Molle, Cupidineis nec inexpugnabile telis,
 Cor mihi, quodque levis causa moveret, erat.
 Cùm tamen hoc essem, minimaque accenderer
 igni ;
 Nomine sub nostro fabula nulla fuit.
 Penè mihi puero nec digna, nec utilis uxor
- 70 Est data : quæ tempus perbreve cæpta fuit.
 Illi successit, quamvis sine crimine, conjux :
 Non tamen in nostro firma futura toro.
 Ultima, quæ mecum seros permansit in annos,
 Sustinuit conjux exsulis esse viri.
- 75 Filia me mea, bis primâ fœcunda juventâ,
 Sed non ex uno conjuge, fecit avum.
 Et jam complerat genitor sua fata ; novemque
 Addiderat lustris altera lustra novem.
 Non aliter flevi, quàm me fleturus ademptum
- 80 Ille fuit. Matri proxima justa tuli.
 Felices ambo, tempestivèque sepultos,
 Ante diem pœnæ quòd perire meæ !
 Me quoque felicem, quòd non viventibus illis
 Sum miser ; et de me quòd doliùre nihil !
- 85 Si tamen extinctis aliquid, nisi nomina, restat,
 Et gracilis stractus effugit umbra rogos ;

Fama, parentales, si vos mea contigit umbræ,
 Et sunt in Stygio crimina nostra foro ;
 Scite, precor, causam (nec vos mihi fallere fas
 est)

90 Errorem jussæ, non scelus, esse fugæ.
 Manibus hoc satis est. Ad vos studiosa revertor
 Pectora, qui vitæ quæritis acta meæ.
 Jam mihi canities, pulsus melioribus annis,
 Venerat ; antiquas miscueritque comas :

95 Postque meos ortus Pisæâ vinctus olivâ
 Abstulerat decies præmia victor eques :
 Cùm mœtus Euxini positos ad læva Tomitas
 Quærere me læsi Principis ira jubet.
 Causa meæ, cunctis nimiùm quoque nota, ruinæ

100 Indicio non est testificanda meo.
 Quid referam comitumque nefas, famulosque po-
 centes ?

Ipsâ multa tuli non leviora fugâ.
 Indignata malis mens est succumbere ; seque
 Præstitit invictam viribus usa suis :

105 Oblitusque mei, ductæque per otia vitæ,
 Insolitâ cepi temporis arma manu :
 Totque tuli terrâ casus pelagoque, quot inter
 Occultum stellæ conspicuumque polum.

Tacta mihi tandem, longis erroribus acto,
 110 Juncta pharetratis Sarmatis ora Getis.
 Hic ego, finitimis quamvis circumsoner armis,
 Tristia, quo possum, carmine fata levo.

Quod, quamvis nemo est, cujus referatur ad aures ;

Sic tamen absumo decipioque diem.

115 Ergo quodd vivo, durisque laboribus obsto,

Nec me sollicitæ tædia lucis habent,

Gratia, Musa, tibi : nam tu solatia præbes :

Tu requies curæ, tu medicina venis :

Tu dux, tuque comes : tu nos abducis ab Istro ;

120 In medioque mihi das Helicone locum.

Tu mihi (quod rarum) vivo sublime dedisti

Nomen ; ab exsequiis quod dare Fama solet.

Nec, qui detrectat præsentia, Livor iniquo

Ullum de nostris dente momordit opus.

125 Nam tulerint magnos cùm sæcula nostra poëtas ;

Non fuit ingenio Fama maligna meo.

Cùmque ego præponam multos mihi ; non minor
illis

Dicor ; et in toto plurimus orbe legor.

Si quid habent igitur vatum præsagia veri ;

130 Protinùs ut moriar, non ero, terra, tuus.

Sive favore tuli, sive hanc ego carmine famam,

Jure tibi grates, candide Lector, ago.

EX
OVIDIO
ET
TIBULLO.

—◆—
PARS SECUNDA.
—◆—

Suum opus Germanico inscribit Naso.

Fast. LIB. I. 3.

- EXCIPE** pacato, Cæsar Germanice, vultu
Hoc opus : et timidæ dirige navis iter.
Officii que levem non aversatus honorem,
En tibi devoto munere, dexter ades.
- 5 **Sacra** recognosces Annalibus eruta priscis ;
Et quo sit merito quæque notata dies.
Invenies illic et festa domestica vobis :
Sæpe tibi Pater est, sæpe legendus Avus.
Quæque ferunt illi pictos signantia Fastos,
- 10 **Tu** quoque cum Druso præmia fratre feres.

- Cæsaris arma canant alii ; nos Cæsaris aras,
 Et quoscunque sacris addidit ille dies.
 Annue conanti per laudes ire tuorum ;
 Deque meo pavidos excute corde metus.
 15 Da mihi te placidum ; dederis in carmina vires :
 Ingenium vultu statque caditque tuo.
 Pagina iudicium docti subitura movetur
 Principis, ut Clario missa legenda Deo.
 Quæ sit enim culti facundia sensimus oris,
 20 Civica pro trepidis cùm tulit arma reis.
 Scimus et, ad nostras cùm se tulit impetus a
 Ingenii currant flumina quanta tui.
 Si licet, et fas est, vates rege vatis habenas ;
 Auspice te, felix totus ut annus eat.

Crescit amor Nummi.

Fast. LIB. I. 195.

- TEMPORE crevit amor, qui nunc est summus,
 habendi :
 Vix ultra, quò jam progrediatur, habet.
 Pluris opes nunc sunt, quàm prisci temporis annis ;
 Dum populus pauper, dum nova Roma fuit :
 5 Dum casa Martigenam capiebat parva Quirinum,
 Et dabat exiguum fluminis ulva torum.
 Jupiter angustâ vix totus stabat in æde ;
 Inque Jovis dextrâ fictile fulmen erat.

Frondebz ornabant, quæ nunc Capitolia gem-
mis :

- 10 Pâscebatque suas ipse Senator oves.
Nec pudor, in stipulâ placidâ cepisse quietem,
Et fœnum capiti supposuisse; fuit.
Jura dabat populls, posito modò Consul aratro;
Et levis argenti lamina crimen erat.
- 15 At postquam Fortuna loci caput extulit hujus,
Et tetigit summos vertice Roma Deos,
Creverunt et opes; et opum furiosa cupido;
Et, cùm possideant plurima, plura volunt.
Quærere ut absumant, absumpta requirere certant;
Atque ipsæ vitis sunt alimenta vices :
Sic, quibus intumuit suffusâ venter ab undâ,
Quò plùs sunt potæ; plùs sitiuntur aquæ.
In pretio pretium nunc est : dat census honores;
Census amicitias : pauper ubique jacet.

*Quarè diversis Dels diversa immolabantur pecora ; cum
Aristæi Fabulâ.*

Fast. LIB. I. 337.

ANTE, Deos homini quod conciliare valeret,
Fær erat, et puri lucida mica salis.
Nondùm pertulerat lacrymatas cortice myrrhas
Acta per æquoreas hospita navis aqua.

- 5 Thura nec Euphrates, nec miserat India costur
Nec fuerant rubri cognita fila croci.
Ara dabat fumos, herbis contenta Sabinis,
Et non exiguo laurus adusta sono.
Si quis erat, factis prati de flore coronis,
10 Qui posset violas addere, dives erat.
Hic, qui nunc aperit percussi viscera tauri,
In sacris nullum culter habebat opus.
Prima Ceres avidæ gavisa est sanguine porcæ,
Ultæ suas meritâ cæde nocentis opes.
15 Nam sata, vere novo, teneris lactentia sulcis,
Eruta setigeræ comperit ore suis.
Sus dederat pœnas : exemplo territus hujus
Palmitæ debueras abstinuisse caper.
Quem spectans aliquis dentes in vite prementem
20 Talia non tacito dicta dolore dedit :
Rode, caper, vitem : tamen hinc, cùm stabis ac
aram,
In tua quod spargi cornua possit, erit.
Verba fides sequitur : noxæ tibi deditus hostis
Spargitur affuso cornua, Bacche, mero.
25 Culpa Suï nocuit : nocuit quoque culpa capellæ.
Quid bos, quid placidæ comminuistis oves ?
Flebat Aristæus, quodd apes cum stirpe necatas
Viderat inceptos destituisse favos.
Cœrula quem genitrix ægrè solata dolentem,
30 Addidit hæc dictis ultima verba suis :

Siste, puer, lacrymas. Proteus tua damna levabit ;

Quoque modo repares, quæ pericere, dabit.

Decipiat ne te versis tamen ille figuris,

Impediant geminas vincula firma manus.

35 Pervenit ad vatem juvenis ; resolutaque somno

Alligat æquorei brachia capta senis.

Ille suâ faciem transformis adulterat arte :

Mox domitus vinclis in sua membra redit.

Oraque cœruleâ tollens rorantia barbâ ;

40 Quâ, dixit, repares arte, requiris, apes ?

Obrue mactati corpus tellure juvenci :

Quod petis à nobis, obrutus ille dabit.

Jussa facit pastor : fervent examina putri

De bove : mille animas una necata dedit.

45 Poscit ovem fatum ; verbenas improba carpsit,

Quas pia Dîs ruris ferre solebat anus.

Quid tuti superest ; animam cùm ponat in aris

Lanigerumque pecus, ruricolæque boves ?

Placat equo Persis radiis Hyperiona cinctum,

50 Ne detur celeri victima tarda Deo.

Quodd semel est triplici pro virgine cæsa Dianæ,

Nunc quoque pro nullâ virgine cerva cadit.

Extâ canum vidi Triviæ libare Sapæos ;

Et quicumque tuas accolit, Hæme, nives.

55 Intactæ fueratis aves, solatia ruris ;

Assuetum sylvis, innocuumque genus ;

- Quæ facitis nidos, quæ plumis ova fovetis,
 Et facili dulces editis ore modos.
 Sed nihil ista juvant ; quia linguæ crimen habetis,
 60 Dique putant mentes vos aperire suas.
 Nec tamen id falsum ; nam, Dīs ut proxima quæque,
 Nunc pennâ veras, nunc datis ore notas.
 Tuta diu volucrum proles, tum denique cæsa est :
 Juveruntque Deos indicis exta sui.
 65 Ergo sæpe, suo conjux abducta marito,
 Uritur ignitis alba columba focis.
 Nec defensa juvant Capitolia, quò minùs anser
 Det jecur in lances, Inachi lauta, tuas.
 Nocte Dæ Nocti cristatus cæditur ales,
 70 Quòd tepidum vigili provocat ore diem.

Philosophiam laudat Naso.

Fast. LIB. I. 295. ¶

- QUID vetat et stellas, ut quæque oriturque
 caditque,
 Dicere ? Promissi pars sit et ista mei.
 Felices animos, quibus hæc cognoscere primis,
 Inque domos superas scandere cura fuit !
 5 Credibile est illos pariter vitiisque locisque
 Altius humanis exseruisse caput.
 Non Venus et vinum sublimia pectora fregit ;
 Officiumve fori, militiæve labor.
 Nec levis ambitio, perfusaque gloria fuco ;
 10 Magnarumve fames sollicitavit opum.

- Admovère oculis distantia sidera nostris ;
 Ætheraque ingenio supposuere suo.
 Sic petitur cœlum : non ut ferat Ossan Olympus ;
 Summaque Peliacus sidera tangat apex.
 15 Nos quoque sub ducibus cœlum metabimur illis,
 Ponemusque suos ad stata signa dies.

Ne cumules Culpam Mendacio.

Fast. LIB. II. 247.

- FORTE Jovi festum Phœbus solenne parabat :
 (Non faciet longas fabula nostra moras.)
 I, mea, dixit, avis, ne quid pia sacra moretur ;
 Et tenuem vivis fontibus affer aquam.
 5 Corvus inauratum pedibus cratera recurvis
 Tollit, et aërium pervolat altus iter.
 Stabat adhuc duris ficus densissima pomis :
 Tentat eam rostro ; non erat apta legi.
 Immemor imperii sedisse sub arbore fertur,
 10 Dum fierent tarda dulcia poma mora.
 Jamque satur nigris longum rapit unguibus hy-
 drum ;
 Ad dominumque redit ; fictaque verba refert :
 Hic mihi causa moræ, vivarum obsessor aquarum
 Hic tenuit fontes officiumque meum.
 15 Addis, ait, culpæ mendacia ? Phœbus, et audes
 Fatidicum verbis fallere velle Deum ?

- At tibi, dum lactens hærebit in arbore ficus,
 De nullo gelidæ fonte bibantur aquæ.
 Dixit : et antiqui monumenta perennia facti,
 20 Anguis, Avis, Crater, sidera juncta micant.

ANNUS INIENS.

Fast. LIB. I. 65.

- JANE biceps, anni tacitè labentis origo,
 Solus de Superis qui tua terga vides ;
 Dexter ades Ducibus ; quorum sæcura labore
 Otia terra ferax, otia pontus agit.
 5 Dexter ades Patribusque tuis, Populoque Quirini ;
 Et resera nutu candida templa tuo.
 Prospera lux oritur : linguisque animisque favete :
 Nunc dicenda bono sunt bona verba die.
 Lite vacent aures, insanaque protinùs absint
 10 Jurgia : differ opus, livida lingua, tuum.
 Cernis, odoratis ut luceat ignibus æther ;
 Et sonet accensis spica Cilissa focis ?
 Flamma nitore suo templorum verberat aurum,
 Et tremulum summâ spargit in æde jubar.
 15 Vestibus intactis Tarpeïas itur in arces :
 Et populus festo concolor ipse suo est.
 Jamque novi præeunt fasces ; nova purpura fulget ;
 Et nova conspicuum pondera sentit ebur.
 Colla rudes operum præbent ferienda juveni,
 20 Quos aluit campis herba Falisca suis.

Jupiter, arce suâ cùm totum spectet in orbem,
 Nil nisi Romanum, quod tueatur, habet.
 Salve, læta dies, meliorque revertere semper,
 A populo rerum digna potente coli.

HERCULES et OMPHALE.

Fast. LIB. II. 309.

- IBAT odoratis humeros perfusa capillis
 Mæonis, aurato conspicienda sinu.
 Aurea pellebant rapidos umbracula soles ;
 Quæ tamen Herculeæ sustinuere manus.
 ; Jam Bacchæa nemus Tmoli vineta tenebat ;
 Hesperus et fusco roscidus ibat equo.
 Antra subit, tophis laqueataque pumice vivo :
 Garrulus in primo limine rivus erat.
 Dumque parant epulas potandaque vina ministri ;
 10 Cultibus Alciden instruit illa suis.
 Dat tenues tunicas Gætulo murice tinctas :
 Dat teretem zonam, quâ modò cincta fuit.
 Ventre minor zona est : tunicarum vincla relaxat,
 Ut possit vastas exseruisse manus.
 15 Fregerat armillas non illa ad brachia factas :
 Stringebant magnos vincula parva pedes.
 Ipsa capit clavamque gravem, spoliūque leonis,
 Conditaque in pharetrâ tela minora suâ.

MAJESTAS.

Fast. LIB. V. 35.

- TERRA feros partus, immania monstra, Gigantas
Edidit, ausuros in Jovis ire domum.
Mille manus illis dedit, et pro cruribus angues :
Atque ait, In magnos arma movete Deos.
5 Exstruere hi montes ad sidera summa parabant,
Et magnum bello sollicitare Jovem.
Fulmina de cœli jaculatus Jupiter arce,
Vertit in auctores pondera vasta suos.
His benè Majestas armis defensa Deorum
10 Restat : et ex illo tempore firma manet.
Assidet illa Jovi : Jovis est fidissima custos ;
Et præstat sine vi sceptrâ tremenda Jovi.
Venit et in terras : coluerunt Romulus illam
Et Numa : mox alii, tempore quisque suo.
15 Illa patres in honore pio matresque tuetur :
Illa comes pueris virginibusque venit.
Illa datos fasces commendat, eburque curule :
Illa coronatis alta triumphat equis.

*Mærores, quibus affectus erat in Exilium abire jussus,
exponit Naso.*

Trist. LIB. I. Eleg. 3.

- CUM subit illius tristissima noctis imago,
 Quæ mihi supremum tempus in urbe fuit;
 Cùm repeto noctem, quâ tot mihi cara reliqui;
 Labitur ex oculis nunc quoque gutta meis.
 5 Jam propè lux aderat, quâ me discedere Cæsar
 Finibus extremæ jusserat Ausoniæ.
 Nec mens, nec spatium fuerant satîs apta paranti:
 Torpuerant longâ pectora nostra morâ.
 Non mihi servorum, comitis non cura legendi:
 10 Non aptæ profugo vestis opisve fuit.
 Non aliter stupui, quàm qui Jovis ignibus ictus
 Vivit, et est vitæ nescius ipse suæ.
 Ut tamen hanc animo nubem dolor ipse removit,
 Et tandem sensus convalescere mei;
 15 Alloquor extremum mœstos abiturus amicos,
 Qui modò de multis unus et alter erant.
 Uxor amans flentem flens acriùs ipsa tenebat;
 Imbre per indignas usque cadente genas.
 Nata pròcul Libycis aberat diversa sub oris;
 20 Nec poterat fati certior esse mei.
 Quocunque adspiceres luctus gemitusque sona-
 bant:
 Formaue non taciti funeris intus erat.

Fœmina, virque, meo pueri quoque funere m
rent ;

Inque domo lacrymas angulus omnis habet
25 Si licet exemplis in parvo grandibus uti ;
Hæc facies Trojæ, cùm caperetur, erat.
Jamque quiescebant voces hominumque canu
que ;

Lunaque nocturnos alta regebat equos :
Hanc ego suspiciens, et ab hâc Capitolia cerne
30 Quæ nostro frustrâ juncta fuere Lari ;
Numina vicinis habitantia sedibus, inquam,
Jamque oculis nunquam templa videnda me
Dique relinquendi, quos Urbs habet alta Quiri
Este salutati tempus in omne mihi.

35 Et quamquam serò clypeum post vulnera sum
Attamen hanc odiis exonerate fugam ;
Cœlestique viro, quis me deceperit error,
Dicite ; pro culpâ ne scelus esse putet.

Ut, quod vos scitis, pœnæ quoque sentiat auct
40 Placato possum non miser esse Deo.
Hâc prece adoravi Superos ego : pluribus uxo
Singultu medios præpediente sonos.
Illa etiam ante Lares passis prostrata capillis
Contigît extinctos ore tremente focos :

45 Multaque in aversos effudit verba Penates,
Pro deplorato non valitura viro.

Jamque moræ spatium nox præcipitata negaba
Versaque ab axe suo Parrhasis Arctos erat.

- Quid facerem? blando patriæ retinebar amore :
 50 Ultima sed jussæ nox erat illa fugæ.
 Ah quoties aliquo dixi properante, Quid urges?
 Vel quò festines ire, vel unde, vide.
 Ah quoties certam me sum mentitus habere
 Horam, propositæ quæ foret apta viæ!
 55 Ter limen tetigi; ter sum revocatus: et ipse
 Indulgens animo pes mihi tardus erat.
 Sæpe Vale dicto, rursùs sum multa locutus;
 Et quasi discedens oscula summa dedi.
 Sæpe eadem mandata dedi: meque ipse fefelli,
 60 Respiciens oculis pignora cara meis.
 Denique, Quid propero? Scythia est, quò mitti-
 mur, inquam:
 Roma relinquenda est. Utraque justa mora est.
 Uxor in æternum vivo mihi viva negatur;
 Et domus, et fidæ dulcia membra domûs:
 65 Quosque ego fraterno dilexi more sodales.
 O mihi Thescâ pectora juncta fide!
 Dum licet, amplectar: nunquam fortasse licebit
 Ampliùs. In lucro, quæ datur hora, mihi est.
 Nec mora; sermonis verba imperfecta relinquo,
 70 Complectens animo proxima quæque meo.
 Dum loquor, et flemus, cœlo nitidissimus alto,
 Stella gravis nobis, Lucifer ortus erat.
 Dividor haud aliter, quàm si mea membra relin-
 quam,
 Et pars abrumpi corpore visa suo est.

- 75 Tum verò exoritur clamor gemitusque meorum
 Et feriunt mœstæ pectora nuda manus.
 Tum verò conjux, humeris abeuntis inhæret
 Miscuit hæc lacrymis tristia dicta suis :
 Non potes avelli : simul ah, simul ibimus, inq
 80 Te sequar ; et conjux exsulis exsul ero.
 Et mihi facta via est ; et me capit ultima tell
 Accedam profugæ sarcina parva rati.
 Te jubet è patriâ discedere Cæsaris ira ;
 Me pietas : Pietas hæc mihi Cæsar erit.
- 85 Talia tentabat : sic et tentaverat antè :
 Vixque dedit victas utilitate manus.
 Egredior (sive illud erat sine funere ferri)
 Squallidus immissis hirta per ora comis.
 Illa dolore mei tenebris narratur obortis
 90 Semianimis mediâ procubuisse domo :
 Utque resurrexit, fœdatis pulvere turpi
 Crinibus, et gelidâ membra levavit humo ;
 Se modò, desertos modò complorâsse Penatæ
 Nomen et crepti sæpe vocâsse viri :
- 95 Nec gemuisse minùs, quàm si natæve meum
 Vidisset structos corpus habere rogos :
 Et voluisse mori ; et moriendo ponere sensu
 Respectuque tamen non posuisse mei.
 Vivat : et absentem, quoniam sic Fata tuleri
 100 Vivat, et auxilio sublevet usque suo.

Honos Senectuti habitus.

Fast. LIB. V. 57.

MAGNA fuit quondam capitis reverentia canī,
 Inque suo pretio ruga senilis erat.
 Martis opus juvenes animosaque bella gerebant;
 Et pro Dīs aderant in statione suis.
 Viribus illa minor, nec habendis utilis armis,
 Consilio patriæ sæpe ferebat opem.
 Nec nisi post annos patuit tunc Curia seros;
 Nomen et ætatis mite Senatus erat.
 Jura dabat populo senior; finitaque certis
 10 Legibus est ætas, unde petatur honos.
 Et medius juvenum, non indignantibus ipsis,
 Ibat: et interior, si comes unus erat.
 Verba quis auderet coram sene digna rubore
 Dicere? Censuram longa senecta dabat.

De Chironis morte et in Sidus conversione.

Fast. LIB. V. 381.

PELION Hæmonię mons est obversus in Austros:
 Summa virent pinu; cætera quercus habet.
 Phillyrides tenuit: saxo stant antra vetusto,
 Quæ justum memorant incoluisse senem.
 5 Ille manus olim missuras Hectora letho
 Creditur in lyricis detinuisse modis.

- Venerat Alcides, exactâ parte laborum ;
Jussaque restabant ultima penè viro.
Stare simul casu Trojæ duo fata videres ;
10 Hinc puer Æacides, hinc Jove natus erat.
Excipit hospitio juvenem Philyræus heros ;
Et causam adventûs hic rogat, ille docet.
Perspicit interea clavam spoliumque leonis :
Virque, ait, his armis, armaque digna viro.
15 Nec se, quin horrens auderent tangere setis
Vellus, Achilleæ continuère manus.
Dumque senex tractat squalientia tela venenis,
Excidit, et lævo fixa sagitta pede est,
Ingemuit Chiron, traxitque è corpore ferrum :
20 Adgemit Alcides, Hæmoniusque puer.
Ipse tamen lectas Pagasæis collibus herbas
Temperat, et variâ vulnera mulcet ope.
Virus edax superabat opem : penitûsque recepta
Ossibus, et toto corpore pestis erat.
25 Sanguine Centauri Lernææ sanguis Echidnæ
Mistus, ad auxilium tempora nulla dabat.
Stabat, ut ante patrem, lacrymis perfusus Achilles
Sic flendus Peleus, si moreretur, erat.
Sæpe manus ægras manibus fingebat amicis :
30 [Morum, quos fecit, præmia doctor habet.]
Oscula sæpe dedit : dixit quoque sæpe jacenti ;
Vive, precor ; nec me, care, relinque, pater.
Nona dies aderat ; cùm tu, justissime Chiron,
Bis septem stellis corpora cinctus eras.

Speratum Senectuti suæ Otium deesse queritur Naso.

Trist. LIB. IV. Eleg. 8.

- JAM mea cygneas imitantur tempora plumas,
 Inficit et nigras alba senecta comas :
 Jam subeunt anni fragiles, et inertior ætas :
 Jamque parùm firmo me mihi ferre grave est.
 5 Nunc erat, ut posito deberem fine laborum
 Vivere, me nullo sollicitante metu ;
 Quæque meæ semper placuerunt otia menti
 Carpere ; et in studiis molliter esse meis :
 Et parvam celebrare domum, veteresque Penates ;
 10 Et quæ nunc domino rura paterna carent.
 Hæc mea sic quondam peragi speraverat ætas ;
 Hos ego sic annos ponere dignus eram.
 Non ita Dîs visum : qui me terræque marique
 Actum Sarmaticis exposuère locis.
 15 In cava ducuntur quassæ navalia puppes ;
 Ne temerè in mediis dissolvantur aquis.
 Ne cadat, et multas palmas inhonestet adeptas,
 Languidus in pratis gramina carpit equus.
 Miles, ut emeritis non est satis utilis annis,
 20 Ponit ad antiquos, quæ tulit arma, Lares.
 Sic igitur, tardâ vires minuente senectâ,
 Me quoque donari jam rude, tempus erat.
 Tempus erat, nec me peregrinum ducere coelum,
 Nec siccam Getico fonte levare sitim ;

- 25 Sed modò quos habui, vacuum secedere in hortos;
Nunc hominum visu rursus et urbe frui.

Minuuntur Carmine Curæ.

Trist. LIB. IV. Eleg. 1.

- SI qua meis fuerint, ut erunt, vitiosa libellis;
Excusata suo tempore, lector, habe.
Exsul eram; requiesque mihi, non fama petita es
Mens intenta suis ne foret usque malis.
- 5 Hoc est cur cantet vinctus quoque compede fossor
Indocili numero cùm grave mollit opus:
Cantet et, innitens limosæ pronus arenæ,
Adverso tardam qui trahit amne ratem.
Quique refert pariter lentos ad pectora remos,
- 10 In numerum pulsâ brachia versat aquâ.
Fessus ut incubuit baculo, saxove resedit
Pastor, arundineo carmine mulcet oves.
Cantantis pariter, pariter data pensa trahentis
Fallitur ancillæ decipiturque labor.
- 15 Fertur et abductâ Lyrnesside tristis Achilles
Hæmoniâ curas attenuâsse lyrâ.
Cùm traheret sylvas Orpheus, et dura canendo
Saxa; bis amissâ conjuge mœstus erat.
Me quoque Musa levat Ponti loca jussa petentem
- 20 Sola comes nostræ perstitit illa fugæ.

*Dejectum à nautis in mare Arionem saluum præstat
Delphinus.*

Fast. LIB. II. 83.

- QUOD mare non novit, quæ nescit Ariona tellus ?
 Carmine currentes ille tenebat aquas.
 Sæpe sequens agnam lupus est hâc voce retentus :
 Sæpe avidum fugiens restitit agna lupum :
 5 Sæpe canes leporesque umbrâ cubuère sub unâ ;
 Et stetit infestæ proxima cerva leæ.
 Et sine lite loquax cum Palladis alite cornix
 Sedit ; et accipitri juncta columba fuit.
 Cynthia sæpe tuis fertur, vocalis Arion,
 10 Tanquam fraternis obstupuisse modis.
 Nomen Arionium Siculas impleverat urbes ;
 Captaque erat lyricis Ausonis ora sonis.
 Indè domum repetens puppim conscendit Arion ;
 Atque ita quæsitâ arte ferebat opes.
 15 Forsitan, infelix, ventos undamque timebas ;
 At tibi nave tuâ tutius æquor erat.
 Namque gubernator dstricto constitit ense,
 Cæteraque armatâ conscia turba manu.
 Quid tibi cum gladio ? Dubiam rege, navita, pi-
 num :
 20 Non sunt hæc dîgitis arma tenenda tuis.
 Ille metu vacuus, Mortem non deprecor, inquit :
 Sed liceat sumptâ pauca referre lyrâ.

Dant veniam, ridentque moram ; capit ille ebro-
nam,

Quæ possit crines, Phœbe, decere tuos.

25 Induerat Tyrio bis tinctam murice pallam :

Reddidit icta suos pollice chorda sonos.

Flebilibus veluti numeris canentia durâ

Trajectus pennâ tempora cantat olor,

Protinùs in medias ornatus desilit undas :

30 Spargitur impulsâ cœrula puppis aquâ.

Indè (fide majus !) tergo Delphina recurvo

Se memorant oneri supposuisse novo.

Ille sedens citharamque tenet, pretiumque vehendi

Cantat, et æquoreas carmine mulcet aquas.

35 Dî pia facta vident : astris Delphina recepit

Jupiter ; et stellas jussit habere novem.

Amicitia Periculis spectatur.

Trist. LIB. I. Eleg. 4, ver. 19.

THESEA Pirithoûs non tam sensisset amicum,

Si non infernas vivus adisset aquas.

Ut foret exemplum veri Phocæus amoris,

Eccecerunt Furîæ, tristis Oresta, tuæ.

5 Si non Euryalus Rutulos cecidisset in hostes,

Hyrtacidæ Niso gloria nulla foret.

Scilicet ut fulvum spectatur in ignibus aurum,

Tempore sic duro est inspicienda fides.

Dum juvat, et vultu ridet Fortuna sereno,

10 Indelibatas cuncta sequuntur opes.

At simul intonuit, fugiunt: nec noscitur ulli,
Agminibus comitum qui modò cinctus erat.

Exemplum veri Amoris.

Trist. LIB. IV. Eleg. 4, ver. 63.

- NON procul à nobis locus est, ubi Taurica dirà
Cæde pharetratæ pascitur ara Deæ.
Hæc priùs, ut memorant, non invidiosa nefandis,
Nec cupienda bonis, regna Thoantis erant.
- 5 Hic pro supposità virgo Pelopeïa cervà
Sacra Deæ coluit qualiacunque suæ.
Quò postquam, dubium pius an sceleratus, Orestes
Exactus furiis venerat ipse suis.
Et comes exemplum veri Phocæus amoris ;
- 10 Qui duo corporibus, mentibus unus erant ;
Protinùs evincti Triviæ ducuntur ad aram,
Quæ stabat geminas ante cruenta fores.
Nec tamen hunc sua mors, nec mors sua terruit
illum :
- Alter ob alterius funera mœstus erat.
- 15 Et jam constiterat stricto mucrone sacerdos ;
Cinxerat et Graias barbara vitta comas :
Cum vice sermonis fratrem cognovit, et illi
Pro nece complexus Iphigenia dedit.
Læta Deæ signum, crudelia sacra perosse,
Transtulit ex illis, in meliora, locis.

LÆSUS TIME T.

LIBRUM SUUM ALLOQUITUR NASO.

Trist. LIB. I. Eleg. 1, ver. 69.

- FORSITAN** exspectes, an in alta Palatia missum
 Scandere te jubeam, Cæsareamque domum.
 Ignoscant augusta mihi loca, Dique locorum :
 Venit in hoc illâ fulmen ab arce caput.
 5 **Esse** quidem memini mitissima sedibus illis.
 Numina : sed timeo, qui nocuere, Deos.
 Terretur minimo pennæ stridore columba,
 Unguibus, accipiter, saucia facta tuis.
 Nec procul à stabulis audet secedere, si qua
 10 **Excussa** est avidi dentibus agna lupi.
 Vitaret cœlum Phaëthon, si viveret ; et quos
 Optârat stultè, tangere nollet equos.
 Me quoque, quæ sensi, fateor Jovis arma timere :
 Me reor infesto, cùm tonat, igne peti.
 15 **Quicunque** Argolicâ de classe Capharea fugit,
 Semper ab Euboïcis vela retorquet aquis.
 Et mea cymba, semel vastâ percussa procellâ,
 Illum, quo læsa est, horret adire locum.

MUNERA CERERIS.

Fast. LIB. IV. 395.

- MESSIS erant primis virides mortalibus herbæ,
 Quas tellus nullo sollicitante dabat.
 Et modò carpebant vivaci cespite gramen ;
 Nunc epulæ tenerâ fronde cacumen erant.
 5 Postmodò glans nata est : bene erat jam glande
 repertâ ;
 Duraque magnificas quercus habebat opes.
 Prima Ceres homini, ad meliora alimenta vocato,
 Mutavit glandes utiliore cibo.
 Illa jugo tauros collum præbere coëgit :
 10 Tum primùm soles eruta vidit humus.
 Æs erat in pretio : chalybeïa massa latebat :
 Heu quàm perpetuò debuit illa tegi !
 Pace Ceres læta est : at vos optate, coloni,
 Perpetuam Pacem, perpetuumque Ducem.

De Raptu PROSERPINÆ.

Ibid. ver. 419.

- TERRA tribus scopulis vastum procurrit in æquor
 Trinacris ; à positu nomen adepta loci.
 Grata domus Cereri : multas ibi possidet urbes ;
 In quibus est culto fertilis Henna solo.

- 5 Frigida cœlestûm matres Arethusa vocârat ;
 Venerat ad sacras et Dea flava dapes.
Filia, consuetis ut erat comitata puellis,
 Errabat nudo per sua prata pede.
Valle sub umbrosâ locus est, adspergine multâ
10 Uvidus ex alto desilientis aquæ.
Tot fuerant illic, quot habet natura, colores ;
 Pictaque dissimili flore nitebat humus.
Quam simul adspexit ; Comites, accedite, dixit ;
 Et mecum vestros flore replete sinus.
15 Præda puellares animos prolectat inanis ;
 Et non sentitur sedulitate labor.
Hæc implet lento calathos è vimine textos :
 Hæc gremium, laxos degravat illa sinus.
Illa legit calthas : huic sunt violaria curæ :
20 Illa papavereas subsecat ungue comas.
Has, Hyacinthe, tenes : illas, Amarante, moraris :
 Pars thyma, pars casiam, pars meliloton amat :
Plurima lecta rosa est, et sunt sine nomine flores :
 Ipsa crocos tenues, liliaque alba legit.
25 Carpendi studio paulatim longius itur ;
 Et dominam casu nulla secuta comes.
Hanc videt, et visam Patruus velociter aufert ;
 Regnaque cœruleis in sua portat equis.
Illa quidem clamabat, Io, carissima Mater,
30 Auferor : ipsa suos abscideratque sinus.
Panditur interea Diti via : jamque diurnum
 Lumen inassueti vix patiuntur equi.

- At chorus æqualis, cumulatîs flore canistris,
 Persephone, clamant, ad tua dona veni.
- 5 Ut clamata silet, montes ululatibus implent;
 Et feriunt mœstæ pectora nuda manus
 Attonita est plangore Ceres; modò venerat Hen-
 nam :
- Nec mora, “ Me miseram, filia,” dixit, “ ubi
 es ?”
- Mentis inops rapitur, quales audire solemus
 10 Threïcias passis Mænadas ire comis.
 Ut vitulo mugit sua mater ab ubere raptò,
 Et quærit fœtus per nemus omne suos;
 Sic Dea; nec retinet gemitus, et concita cursu
 Fertur; et è campis incipit, Henna, tuis.
- 15 Quâcunque ingreditur, miseris loca cuncta que-
 relis
 Implet, ut amissum cùm gemit ales Ityn.
 Perque vices modò, Persephone, modò, Filia,
 clamat :
- Clamat, et alternis nomen utrumque ciet.
 Sed neque Persephone Cererem, neque Filia ma-
 trem
- 50 Audit : et alternis nomen utrumque perit.

Deam Robiginem precatur Sacerdos, ne segetes lædant

Fast. LIB. IV. 911.

- ASPERA Robigo, parcas Cerealibus herbis :
 Et tremat in summâ læve cacumen humo.
 Tu sata sideribus cœli nutrita secundis
 Crescere, dum fiant falcibus apta, sinas.
- 5 Vis tua non levis est ; quæ tu frumenta notâsti,
 Mœstus in amissis illa colonus habet.
 Nec venti tantùm Cereri nocuère, nec imbres ;
 Nec sic marmoreo pallet adusta gelu,
 Quantùm, si culmos Titan incalfacit udos :
- 10 Tum locus est iræ, Diva timenda, tuæ.
 Parce, precor, scabrasque manus à messibus aufere
 Nève noce cultis : posse nocere sat est.
 Nec teneras segetes, sed durum amplectere fer-
 rum :
- Quodque potest alios perdere, perde prior.
- 15 Utilius gladios et tela nocentia carpes :
 Nil opus est illis, otia mundus agit.
 Sarcula nunc, durusque bidens, et vomer aduncus,
 Ruris opes niteant : inquinet arma situs.
 Conatusque aliquis vaginâ ducere ferrum,
- 20 Adstrictum longâ sentiat esse morâ.
 At tu ne viola Cererem ; semperque colonus
 Absenti possit solvere vota tibi.

Auceps in laqueos suos decedit.

De Arte Amator. LIB. I. 647.

DICITUR Ægyptos caruisse juvantibus arva

Imbribus ; atque annos sicca fuisse novem :

Cùm Thrasius Busirin adit, monstratque piari

Hospitis effuso sanguine posse Jovem :

Illi Busiris, Fies Jovis hostia primus,

Inquit : et Ægypto tu dabis hospes aquam.

Et Phalaris tauro violenti membra Perilli

Torruit. Infelix imbuit auctor opus.

Justus uterque fuit : neque enim lex æquior ulla,

O Quàm necis artifices arte perire suâ.

Quarè Vulpes Cerealibus emissæ, facibus alligatis ardebant.

Fast. LIB. IV. 683.

FRIGIDA Carseoli, nec olivis apta ferendis

Terra, sed ad segetes ingeniosus ager.

Hæc ego Pelignos, natalia rura, petebam ;

Parva, sed assiduis uvida semper aquis.

Hospitis antiqui solitas intravimus ædes :

Dempserat emeritis jam juga Phœbus equis.

Is mihi multa quidem, sed et hæc, narrare solebat,

Unde meum præsens instrueretur opus.

Hôc, ait, in campo (campumque ostendit) habebat

O Rus breve cum duro parca colona viro.

- Ille suam peragebat humum, sive usus aratri,
 Sive cavæ falcis, sive bidentis erat.
 Hæc modò verrebat stantem tibicine villam :
 Nunc matris plumis ova fovenda dabat.
 15 Aut virides malvas, aut fungos colligit albos ;
 Aut humilem grato calfacit igne focum.
 Et tamen assiduis exercet brachia telis ;
 Adversúmque minas frigoris arma parat.
 Filius hujus erat primo lascivus in ævo ;
 20 Addideratque annos ad duo lustra duos.
 Is capit extremi vulpem sub valle salicti :
 Abstulerat multas illa cohortis aves.
 Captivam stipulâ fœnoque involvit, et ignes
 Admovet : urentes effugit illa manus.
 25 Quà fugit, incendit vestitos messibus agros :
 Damnosis vires ignibus aura dabat.
 Factum abiit ; monumenta manent : nam vivere
 captam
 Nunc quoque lex vulpem Carseolana vetat.
 Utque luat pœnas gens hæc, Cerealibus ardet ;
 30 Quôque modo segetes perdidit, ipsa perit.

*idius Bella scripturus, ad Amores à Cupidine retra-
hatur.*

Amorum LIB. I.

ARMA gravi numero, violentaque bella parabam

Edere, materiâ conveniente modis.

Par erat inferior versus : risisse Cupido

Dicitur, atque unum surripuisse pedem.

Quis tibi, sæve puer, dedit hoc in carmina juris ?

Pieridum vates, non tua turba, sumus.

Quid, si præripiat flavæ Venus arma Minervæ ;

Ventilet accensas flava Minerva faces ?

Quis probet in sylvis Cererem regnare jugosis ?

Lege pharetratæ virginis arva coli ?

Crinibus insignem quis acutâ cuspide Phœbum

Instruat, Aoniam Marte movente lyram ?

Sunt tibi magna, puer, nimiumque potentia regna.

Cur opus affectas, ambitiose, novum ?

; An, quod ubique, tuum ? Tua sunt Heliconia
Tempe ?

Vix etiam Phœbo jam lyra tuta sua est ?

Cùm benè surrexit versu nova pagina primo,

Attenuat nervos protinùs ille meos.

Questus eram ; pharetrâ, cùm protinùs ille, solutâ

Legit in exitium spicula facta meum :

Lunavitque genu sinuosum fortiter arcum :

Quódque canas, vates, accipe, dixit, opus.

- Me miserum ? certas habuit puer ille sagittas:
 Uror ; et in vaouo pectore regnat Amor.
 25 Sex mihi surgat opus numeris ; in quinque residat
 Ferrea cum vestris bella valete modis.
 Cingere littoreâ flauentia tempora myrto,
 Musa, per undenos emodulanda pedes.

CERES ab Amore vincitur.

Amorum LIB. III. Eleg. 10, 7.

- ANTE nec hirsuti torrebant farra coloni ;
 Nec notum terris area nomen erat :
 Sed glandem quercus, oracula prima, ferebant :
 Hæc erat, et teneri cespitis herba, cibus.
 5 Prima Ceres docuit turgescere semen in agris ;
 Falce coloratas subsecuitque comas.
 Prima iugo tauros supponere colla coëgit ;
 Et veterem curvo dente reuellit humum.
 Nec tamen est (quamvis agros amet illa feraces)
 10 Rustica : nec viduum pectus amoris habet.
 Cretes erunt testes ; nec fingunt omnia Cretes =
 Cretes, nutrito terra superba Ioue.
 Illic, sideream mundi qui temperat arcem,
 Exiguus tenero lac bibit ore puer.
 15 Magna fides testi : testis laudatur alumno.
 Fassuram Cererem crimina nota puto.
 Viderat Iäsiüm Cretæâ Diva sub Idä
 Figentem certâ terga ferina manu.

- 20 Vidit, et ut teneræ flammam rapuere medullæ ;
 (Hinc pudor, ex aliâ parte trahebat Amor.)
 Victus amore pudor : sulcos arere videres,
 Et sata cum minimâ parte redire sui.
 Cùm benè jactati pulsârant arva ligones,
 25 Ruperat, et duram vomer aduncus humum,
 Seminaque in latos ierant æqualiter agros ;
 Irrita decepti vota colentis erant.
 Diva, potens frugum, sylvis cessabat in altis :
 Deciderant longæ spicea sarta comæ.
 Sola fuit Crete fœcundo fertilis anno.
 30 Omnia, quâ tulerat se Dea, messis erant.
 Ipse locus nemorum canebat frugibus Ide,
 Et ferus in sylvâ farra metebat aper.
 Optavit Minos similes sibi legifer annos :
 Optavit Cereris longus ut esset amor.

—◆—
APOLLO præ Amore Pastor.

TIBULLI LIB. II. Eleg. 3.

- PAVIT et Admeti tauros formosus Apollo :
 Nec cithara, intonsæ profueruntve comæ ;
 Nec potuit curas sanare salubribus herbis.
 Quicquid erat medicæ, vicerat, artis, Amor.
 5 Ah quoties, illo vitulum gestante per agros,
 Dicitur occurrens crubuisse soror !
 Ah quoties ausæ, caneret dum valle sub altâ,
 Rumpere mugitu carmina docta boves !

- Sæpe duces trepidis petière oracula rebus ;
 10 Venit et à templis irrita turba domum.
 Sæpe horrere sacros doluit Latona capillos,
 Quos admirata est ipsa noverca priùs.
 Quisquis inornatumque caput, crinesque solutos
 Adspiceret, Phœbi quæreretur ille comam.
 15 Delos ubi nunc, Phœbe, tua est ? ubi Delphici
 Pytho ?
 Nempe Amor in parvâ te jubet esse casâ.

CUPIDO TRIUMPHAT.

Amorum LIB. I. Eleg. 2.

- ESSE quid hoc dicam, quòd tam mîhi durum
 videntur
 Strata, neque in lecto pallia nostra sedent ?
 Et vacuum somno noctem, quàm longa, peregi ;
 Lassaue versati corporis ossa dolent ?
 5 Nam puto sentirem, si quo tentarer amore :
 An subit, et tacitâ callidus arte nocet ?
 Sic erat. Hæserunt tenues in corde sagittæ :
 Et possessa ferus pectora versat Amor.
 Cedimus ? an subitum luctando accendimus ignem ?
 10 Cedamus. Leve fit, quod benè fertur, onus.
 Vidi ego jactatas motâ face crescere flammâs ;
 Et vidi nullo concutiente mori.

- Verbera plura ferunt, quàm quos juvat usus aratri,
 Detrectant pressi dum juga prima boves.
- 15 Asper equus duris contunditur ora lupatis :
 Frena minùs sentit, quisquis ad arma facit.
 Acriùs invitos, multoque ferociùs urget,
 Quàm qui servitium ferre fatentur, amor.
 En ego cunctitor : tua sum nova præda, Cupido ;
- 20 Porrigimus vinctas ad tua jura manus.
 Nil opus est bello : pacem veniamque rogamus :
 Nec tibi laus, armis victus inermis ero.
 Necte comam myrto : maternas junge columbas.
 Qui deceat, currum vitricus ipse dabit.
- 25 Inque dato curru, populo clamante triumphum,
 Stabis ; et adjunctas arte movebis aves.
 Ducentur juvenes capti, captæque puellæ.
 Hæc tibi magnificus pompa triumphus erit.
 Ipse ego, præda recens, factum mox vulnus ha-
 bebo :
- 30 Et nova captivâ vincula mente feram.
 Mens bona ducetur manibus post terga retortis,
 Et Pudor, et castris quidquid Amoris obest.
 Blanditiæ comites tibi erunt Errorque Furorque,
 Assiduè partes turba secuta tuas.
- 35 His tu militibus superas hominesque Deosque :
 Hæc tibi si demas commoda, nudus eris.
 Læta triumphanti de summo mater Olympo
 Plaudet ; et oppositas sparget in ora rosas.

- Tu, pennas gemmâ, gemmâ variante capillos,
 40 Ibis in auratis aureus ipse rotis.
 Ergo, ego cùm possim sacri pars esse triumphî,
 Parce tuas in me perdere, victor, opes.
 Aspice cognati felicia Cæsaris arma :
 Quâ vicit, victos protegit ille manu.

REMEDIA AMORIS (ver. 41.)

- AD mea, decepti juvenes, præcepta venite ;
 Quos suus ex omni parte fefellit Amor.
 Discite sanari, per quem didicistis amare :
 Una manus vobis vulnus opemque feret.
 5 Terra salutares herbas, eademque nocentes,
 Nutrit ; et urticæ proxima sæpe rosa est.
 Vulnus in Herculeo quæ quondam fecerat hoste,
 Vulneris auxilium Pelias hasta tulit.
 Sed quæcunque viris, vobis quoque dicta, puellæ,
 10 Credite. Diversis partibus arma damus.
 E quibus ad vestros si quid non pertinet usus ;
 Attamen exemplo multa docere potest.
 Utile propositum, sævas extinguere flammæ ;
 Nec servum vitii pectus habere sui.
 15 Vixisset Phillis, si me foret usa magistro ;
 Et per quod novies, sæpius isset iter.
 Nec moriens Dido summâ vidisset ab arce
 Dardanidas vento vela dedisse rates.

- Nec dolor armasset contra sua viscera matrem ;
 20 Quæ socii damno sanguinis ulta virum est.
 Arte meâ Tereus, quamvis Phillomela placeret,
 Per facinus fieri non meruisset avis.
 Da mihi Pasiphaën ; jam tauri ponet amorem :
 Da Phædræ ; Phædræ turpis abibit amor.
 25 Redde Parin nobis ; Helenen Menelaüs habebit ;
 Nec manibus Danaïs Pergama victa cadent.
 Impia si nostros legisset Scylla libellos,
 Hæsisset capiti purpura, Nise, tuo.
 Me duce, damnosæ, homines, compescite cûras :
 30 Rectaque cum sociis, me duce, navis eat.
 Naso legendus erat tunc, cûm didicistis amare ;
 Idem nunc vobis Naso legendus erit.
 Publicus assertor dominis oppressa levabo
 Pectora : vindictæ quisque favete suæ.
 35 Te precor incipiens, adsit tua laurea nobis,
 Carminis, et medicæ, Phœbe, repertor opis.
 Tu pariter vati, pariter succurre medenti :
 Utraque tutelæ subdita cura tuæ.
 Dum licet, et modici tangunt præcordia motus,
 40 Si piget, in primo limine siste pedem.
 Opprime, dum nova sunt, subiti mala semina
 morbi ;
 Et tuus, incipiens ire, resistat equus.
 Nam mora dat vires : teneras mora percoquit avas ;
 Et validas segetes, quæ fuit herba, facit.

- 45 Quæ præbet latas arbor spatiantibus umbras,
Quo posita est primùm tempore, virga fuit.
Tum poterat manibus summâ tellure revelli;
Nunc stat in immensum viribus aucta suis.
Quale sit id, quod amas, celeri circumspice ment
- 50 Et tua læsuro subtrahe colla jugo.
Principiis obsta : Serò medicina paratur
Cum mala per longas convaluere moras.
Sed propera ; nec te venturas differ in horas :
Qui non est hodiè, cras minùs aptus erit.
- 55 Otia si tollas, perièrè Cupidinis arcus ;
Contemptæque jacent, et sine luce, faces.
Quàm platanus vino gaudet, quàm populus undâ
Et quàm limosâ canna palustris humo,
Tam Venus otia amat. Qui finem quæris amo-
ris,
- 60 (Cedit amor rebus) res age ; tutus eris.
Languor, et immodici sub nullo vindice somni,
Aleaque, et multo tempora quassa mero,
Eripiunt omnes animis sine vulnere nervos :
Adfluit incautis insidiosus Amor.
- 65 Desidiam puer ille sequi solet ; odit agentes.
Da vacuæ menti, quo teneatur, opus.
Sunt fora, sunt leges ; sunt, quos tuearis, amici
Vade per urbanæ splendida castra togæ.
Vel tu sanguinei juvenilia munera Martis
- 70 Suscipe : deliciæ jam tibi terga dabunt.

Ecce fugax Parthus, magni nova causa triumphī,

Jam videt in campis Cæsaris arma suis.

Vince Cupidineas pariter Parthasque sagittas ;

Et refer ad patrios bina tropæa Deos.

Ut semel ~~Ætolia~~ Venus est à cuspide læsa,

Mandat amatori bella gerenda suo.

Quæritis, Ægisthus quare sit factus adulter ?

In promptu causa est ;—désidiosus erat.

Pugnabant alii tardis apud Ilion armis :

Transtulerat vires Græcia tota suas.

Sive operam bellis vellet dare, nulla gerebat ;

Sive foro, vacuum litibus Argos erat.

Quod potuit, ne, nil illic ageretur, amavit.

Sic venit ille puer ; sic puer ille manet.

Rura quoque oblectant animos, studiumque colendi :

Quælibet huic curæ cedere cura potest.

Colla jube domitos oneri supponere tauros,

Sauciet ut duram vomer aduncus humum.

Obrue versatâ Cerealia semina terrâ,

Quæ tibi cum multo fœnore reddat ager,

Aspice curvatos pomorum pondere ramos,

Ut sua, quod peperit, vix ferat arbor onus.

Aspice jucundo labentes murmure rivos :

Aspice tondentes fertile gramen oves.

Ecce petunt rupes præruptaque saxa capellæ :

Jam referent hœdis ubera plena suis.

- Pastor inæquali modulatur arundine carmen :
 Nec desunt comites, sedula turba, canes.
 Parte sonant aliâ sylvæ mugitibus altæ ;
 100 Et queritur vitulum mater abesse suum.
 Quid cùm suppositos fugiunt examina fumos,
 Ut relevent dempti vimina curva favi ?
 Poma dat autumnus : formosa est messibus æstas
 Ver præbet flores : igne levatur hyems.
 105 Temporibus certis maturam rusticus uvam
 Deligit ; et nudo sub pede musta fluunt :
 Temporibus certis desectas alligat herbas ;
 Et tonsam raro pectine verrit humum.
 Ipse potes riguis plantam deponere in hortis :
 110 Ipse potes rivos ducere lenis aquæ.
 Venerit insitio ; fac ramum ramus adoptet :
 Stetque peregrinis arbor operta comis.
 Cùm semel hæc animum cœpit mulcere volupta
 Debilibus pennis irritus exit Amor.
 115 Vel tu venandi studium cole. Sæpe recessit
 Turpiter à Phœbi victa sorore Venus.
 Nunc leporem pronum catulo sectare sagaci :
 Nunc tua frondosis retia tende jugis.
 Aut pavidos terre variâ formidine cervos ;
 120 Aut cadat adversâ cuspide fossus aper.
 Nocte fatigatum somnus, non cura puellæ,
 Excipit ; et pingui membra quiete levat.
 Lenius est studium, studium tamen, alite captæ
 Aut lino, aut calamis præmia parva sequi :

- 125 Vel, quæ piscis edax avido malè devoret ore,
 Abdere supremis æra recurva cibis.
 Aut his, aut aliis, donec dediscis amare,
 Ipse tibi furtim decipiendus eris.
 Tu tantùm i, quamvis firmis retinebere vinclis,
- 130 I procul, et longas carpere perge vias.
 Flebis, ut occurret desertæ nomen amicæ,
 Stabit et in mediâ pes tibi sæpe viâ.
 Sed quanto minùs ire voles, magis ire memento :
 Perfer ; et invitos currere coge pedes.
- 135 Nec pluvias opta : nec te peregrina morentur
 Sabbata ; nec damnis Allia nota suis.
 Nec quot transieris, sed quot tibi, quære, supersint
 Millia : nec, maneat ut propè, finge moras.
 Tempora nec numera ; nec crebrò respice Ro-
 mam ;
- 140 Sed fuge : tutus adhuc Parthus ab hoste fugâ est.
 Dura aliquis præcepta vocet mea : dura fatemur
 Esse ; sed, ut valeas, multa dolenda feres.
 Sæpe bibi succos, quamvis invitus, amarus
 Æger ; et oranti mensa negata mihi.
- 145 Ut corpus redimas, ferrum patieris et ignes ;
 Arida nec sitiens ora lavabis aquâ.
 Ut valeas animo, quidquam tolerare negabis ?
 At pretium pars hæc corpore majus habet.
 Sed tamen est artis strictissima janua nostræ ;
- 150 Et labor est unus tempora prima pati.

- Non ego te jubeo medias abrumpere curas :
 Non sunt imperii tam fera jussa mei.
 Quod non es, simula ; positosque imitare furore :
 Sic facies verè, quod meditatus eris.
 155 Sæpe ego, ne biberem, volui dormire videri :
 Dum videor, somno lumina victa dedi.
 Deceptum risi, qui se simulârat amare ;
 In laqueos auceps decideratque suos.
 Intrat amor mentes usu ; dediscitur usu.
 160 Qui poterit sanum fingere, sanus erit.
 Est prope Collinam templum venerabile portæ
 Imposuit templo nomina celsus Eryx.
 Est illuc Lethæus Amor, qui pectora sanat,
 Inque suas gelidam lampadas addit aquam.
 165 Illic et juvenes votis obliviam poscunt ;
 Et si qua est duro capta puella viro.
 Is mihi sic dixit : (dubito, verusne Cupido
 An somnus fuerit ; sed puto somnus erat.)
 O qui sollicitos modò das, modò demis, amores
 170 Adjice præceptis hoc quoque, Naso, tuis.
 Ad mala quisque animum referat sua ; ponet amor
 rem :
 Omnibus illa Deus plusve minusve dedit.
 Qui Puteal Janumque timet, celeresque Calendas
 Torqueat hunc æris mutua summa sui.
 175 Cui pater est durus, votis ut cætera cedant,
 Huic pater ante oculos durus habendus erit.

- Hic malè dotatà pauper cum cōjuge vivit:
 Uxorē futo credat obesse suo.
 Est tibi rure bono generosæ fertilis uvæ
 180 Vineā : nē nascens uva sit usta, time.
 Ille habet in reditu navim : mare semper iniquum
 Cogitet, et damno littora fœda suo.
 Filius hunc miles, te filia nubilis angat.
 Et quis non causas mille doloris habet ?
 185 Ut posses odissæ tuam, Pari, funera fratrum
 Debueras oculis substituissē tuis.
 Plura loquebatur : placidum puerilis imago
 Destituit somnum ; si modò somnus erat.
 Quid faciam ? Mediā navim Palinurus in undā
 190 Deserit : ignotas cogor inire vias.
 Quisquis amas, (loca sola nocent) loca sola caveto.
 Quò fugis ? In populo tutior esse potes.
 Non tibi secretis (augent secreta furores)
 Est opus : auxilio turba futura tibi est.
 195 Tristis eris, si solus eris : dominæque relictæ
 Ante oculos facies stabit, ut ipsa, tuos.
 Tristior idcirco nox est, quàm tempora Phœbi :
 Quæ relevet luctus, turba sodalis abest.
 Nec fuge colloquium ; nec sit tibi janua clausa :
 200 Nec tenebris vultus flebilis abde tuos.
 Semper habe Pyladen aliquem, qui curet Orestem.
 Hic quoque amicitie non levis usus erit.

- Quid nisi secretæ læserunt Phyllida sylvæ ?
 Certa necis causa est : incommitata fuit.
 205 Ibat, ut Edono referens Trieterica Baccho
 Ire solet fuis barbara turba comis.
 Et modò quâ poterat, longum spectabat i
 æquor :
 Nunc in arenosâ lassa jacebat humo.
 Perfide Demophoön, surdas clamabat ad undas :
 210 Ruptaque singultu verba dolentis erant.
 Limes erat tenuis, longâ subnubilus umbrâ,
 Quo tulit illa suos ad mare sæpe pedes.
 Nona terebatur miscræ via. Videris, inquit :
 Et spectat zonam pallida facta suam.
 215 Adspicit et ramos : dubitat, refugitque quod au
 det ;
 Et timet : et digitos ad sua colla refert.
 Sithoni, tunc certè vellem non sola fuisses ;
 Non fleres positis Phyllida, sylva, comis.
 Phyllidis exemplo, nimiùm secreta timete,
 220 Læse vir à dominâ, læsa puella viro.
 Præstiterat juvenis, quidquid mea Musa jubebat
 Inque suæ portu penè salutis erat.
 Recidit, ut cupidos inter devenit amantes :
 Et, quæ condiderat, tela resumpsit Amor.
 225 Si quis amas, nec vis ; facito contagia vites,
 Hæc etiam pecori sæpe nocere solent.
 Dum spectant oculi læsos, læduntur et ipsi :
 Multaque corporibus transitione nocent.

- In loca nonnunquam siccis arentia glebis
 30 De propè currenti flumine manat aqua.
 Manat amor tectus, si non ab amante recedas :
 Turbaque in hóc omnes ingeniosa sumus.
 Sunt, quæ non possint aliquo cogente juberi ;
 Sæpe tamen casu facta juvare solent.
- 35 Perdat opes Phædra ; parces, Neptune, nepoti :
 Nec faciet pavidos taurus avitus equos.
 Gnessida fecisses inopem ; sapienter amâsset.
 Divitiis alitur luxuriosus amor.
 Cur nemo est, Hecalen ; nulla est, quæ ceperit
 Iron :
- 40 Nempe quòd alter egens, altera pauper erat.
 Non habet, unde suum paupertas pascat amorem :
 Non tamen hoc tanti est, pauper ut esse velis.
 At tibi sit tanti, non indulgere theatris,
 Dum benè de vacuo pectore cedat amor.
- 45 Enervant animos citharæ, lotosque, lyræque ;
 Et vox, et numeris brachia mota suis.
 Illic assiduè ficti saltantur amantes :
 Quid caveas actor, quid juvet, arte docet.
 Eloquar invitus : teneros ne tange poëtas.
- 250 Submoveo dotes impius ipse meas.
 Callimachum fugitò ; non est inimicus Amori :
 Et cum Callimacho tu quoque, Coë, noces.
 Me certè Sappho meliorem fecit amicæ ;
 Nec rigidos mores Teïa Musa dedit.

- 255 Carmina quis potuit tutò legisse Tibulli ?
 Vel tua, cujus opus Cynthia sola fuit ?
 Quis potuit lecto durus discedere Gallo ?
 Et mea nescio quid carmina dulce sonant.

*ARIADNEM, à THESEO relictam, in Conjugiō
 duxit BACCHUS.*

De Arte Amat. LIB. I. 527.

- GNOSSIS in ignotis amens errabat arenis,
 Quà brevis æquoreis Dia feritur aquis.
 Utque erat è somno tunicâ velata recinctâ,
 Nuda pedem, croceas irreligata comas ;
 5 Thesca crudelem surdas clamabat ad undas,
 Indigno teneras imbre rigante genas.
 Clamabat, flebatque simul ; sed utrumque dece-
 bat ;
 Nec facta est lacrymis turpior illa suis.
 Jamque iterùm tundens mollissimâ pectora palmis,
 10 Perfidus ille abiit : quid mihi fiet ? ait.
 Quid mihi fiet ? ait : sonuerunt cymbala toto
 Littore, et attonitâ tympana pulsa manu.
 Excidit illa metu, rupitque novissima verba :
 Nullus in exanimi corpore sanguis erat.
 15 Ecce Mimallonides sparsis in terga capillis :
 Ecce leves Satyri, prævia turba Dei :
 Ebrius ecce senex pando Silenus asello
 Vix sedet ; et pressas continet arte jubar.

Dum sequitur Bacchas, Bacchæ fugiuntque petuntque,

Quadrupedem ferulâ dum malus urget eques,
In caput aurito cecidit delapsus asello.

Clamârunt Satyri, Surge age, surge, pater.
Jam Deus è curru, quem summum texerat uvis,
Tigribus adjunctis aurea lora dabat.

Et color, et Theseus, et vox abiêre puellæ :
Terque fugam petiit ; terque retenta metu.
Horruit, ut steriles, agitât quas ventus, aristæ ;
Ut levis in madidâ canna palude tremât.

Cui Deus, En adsum tibi cura fidelior, inquit :
Pone metum : Bacchi, Gnossias, uxor eris.

Munus habet cœlum : cœlo spectabile sidus
Sæpe reges dubiam Cressa Corona ratem.

Dixit ; et è curru, ne tigres illa timeret,
Desilit : imposito cessit arena pedi.

Implicitamque sinu (neque enim pugnare valebat)
Abstulit : ut facile est omnia posse Deo.

Pars, Hymenææ, canunt : pars clamant, Evie,
evoë !

Sic coëunt sacro Nupta Deusque toro.

ARIADNE facta Dea.

Fast. LIB. III. 461.

- JAM benè perjuro mutarat conjuge Bacchum,
 Quæ dedit ingrato fila legenda viro.
 Sorte tori gaudens, Quid flebam rustica ? dixit =
 Utiliter nobis perfidus ille fuit.
- 5 Interea Liber depexos crinibus Indos
 Vincit, et Eoð dives ab orbe venit.
 Inter captivas facie præstante puellas,
 Grata nimis Bæcho, filia Regis erat.
 Flebat amans conjux, spatiaque littorè curvo
- 10 Edidit incultis talia verba comis :
 En iterùm similes, fluctus, audite querelas !
 En iterùm lacrymas accipe, arena, meas !
 Dicebam, memini, Perjure et perfide Theseu :
 Ille abiit : eadem crimina Bacchus habet.
- 15 Nunc quoque, Nulla viro, clamabo, foemina credat.
 Nomine mutato causa relata mea est.
 O utinam mea sors, quæ primùm coeperat, isset !
 Jamque ego præsentì tempore nulla forem !
 Quid me desertis perituram, Liber, arenis
- 20 Servabas ? Potui dedoluisse semel.
 Bacchè levis, leviorque tuis, quæ tempora cingunt,
 Frondibus ; in lacrymas cognite, Bacche, meas ;
 Ausus es ante oculos adductâ pellice nostros
 Tam benè compositum sollicitare torum ?

Heu ! ubi pacta fides ? ubi, quæ jurare solebas ?

Me miseram ! quoties hæc ego verba loquor !

Thesea culpabas, fallacemque ipse vocabas :

Judicio peccas turpius ipse tuo.

Ne sciat hoc quisquam, tacitisque dolantibus urar ;

Ne toties falli digna fuisse puter.

Præcipuè cupiam celari Thesea ; ne te

Consortem culpæ gaudeat esse suæ.

At, puto, præposita est fuscæ mihi candida pellex ;

Eveniat nostris hostibus ille color.

Quid tamen hoc refert, vitio si gratior ipso est ?

Quid facis ? Amplexus inquinat illa tuos.

Bacche, fidem præsta ; nec præfer amoribus ullam

Conjugis, assuetæ semper amare virum.

Ne noceat quodd amo : neque enim tibi, Bacche,
nocebat,

) Quodd flammæ nobis fassus es ipse tuas.

Nec, quodd nos uris, mirum facis ; ortus in igne

Diceris, et patriâ raptus ab igne manu.

Illa ego sum, cui tu solitus promittere cœlum.

Hei mihi, pro cœlo qualia dona fero !

; Dixerat : audibat jamdudum verba querentis

Liber, ut à tergo fortè secutus erat.

Occupat amplexu, lacrymasque per oscula siccant :

Et, Pariter cœli summa petamus, ait.

Tu mihi juncta toro, mihi juncta vocabula sume :

0 Jam tibi mutatæ Libera nomen erit.

Virtus splendeat Usu.

De Arte Amat. LIB. III. 399.

TU licèt et Thamyran superes, et Amœbea cantu,
Non erit ignotæ gratia magna lyræ.

Si Venerem Coüs nusquam posuisset Apolles,
Mersa sub æquoreis illa lateret aquis.

5 Quid petitur sacris, nisi tantùm fama, poëtis?
Hoc votum nostri summa laboris habet.

Cura Deùm fuerunt olim Regumque poëtæ;
Præmiaque antiqui magna tulère chori.

Sanctaque majestas, et erat venerabile nomen
10 Vatibus; et largæ sæpe dabantur opes.

Ennius emeruit, Calabris in montibus ortus,
Contiguus poni, Scipio magne, tibi.

Nunc hederæ sine honore jacent: operataque
doctis

Cura vigil Musis nomen inertis habet.

15 Sed famæ vigilare juvet. Quis nösset Homerum
Ilias æternum si latuisset opus?

Quis Danaën nösset, si semper clausa fuisset;
Inque suâ turri perlatuisset anus?

ACHILLES in LYCOMEDIS Aulâ latet.

De Arte Amat. LIB. I. 683.

JAM Dea laudatæ dederat sua præmia formæ,

Colle sub Idæo vincere digna duas.

Jam nurus ad Priamum diverso venerat orbe ;

Graiaque in Iliacis mœnibus uxor erat.

Jurabant omnes in læsi verba mariti :

Nam dolor unius, publica causa fuit.

Turpe, nisi hoc matris precibus tribuisset, Achilles

Veste virum longâ dissimulatus erat.

Quid facis, Æacide ? Non sunt tua munera lanæ,

Tu titulos aliâ Palæadis arte petas.

Quid tibi cum calathis ? Clypeo manus apta te-
rendo.

Pensa quid in dextrâ, quâ cadet Hector, habes ?

Rejice succinctos operoso stamine fusos :

Quassanda est istâ Pelias hasta manu.

Fabula DÆDALI et ICARI.

De Arte Amat. LIB. II. 23.

DÆDALUS ut clausit conceptum crimine matris

Semibovemque virum, semivirumque bovem ;

Sit modus exilio, dixit, justissime Minos :

Accipiat cineres terra paterna meos.

Et quoniam in patriâ, fatis agitatus iniquis,

Vivere non potui, sit mihi posse mori.

- Da reditum puero, senis est si gratia vilis :
 Si non vis puero parcere, parce seni.
 Dixerat hæc : sed et hæc, et multò plura licet
 10 Dicere ; regressus non dabat ille viro.
 Quod simul ac sensit ; Nunc, ô nunc, Dædale, d
 Materiã, quã sis ingeniosus, habes.
 Possidet en terras, et possidet æquora Minos ;
 Nec tellus nostræ, nec patet unda, fugæ.
 15 Restat iter cœlo : cœlo tentabimus ire.
 Da veniam cœpto, Jupiter alte, meo.
 Non ego sidereas affecto tangere sedes.
 Quã fugiam dominum, nulla, nisi ista, via e
 Per Styga detur iter ; Stygias tranabimus unda
 20 Sint mihi naturæ jura novanda meæ.
 Ingenium mala sæpe movent. Quis crederet u
 quam,
 Aëreas hominem carpere posse vias ?
 Remigium volucres disponit in ordine pennas ;
 Et leve per lini vincula nectit opus ;
 25 Imaque pars ceris astringitur igne solutis :
 Finitusque novæ jam labor artis erat.
 Tractabat ceramque puer pennasque renidens,
 Nescius hæc humeris arma parata suis.
 Cui pater, His, inquit, patria est adeunda carini
 30 Hæc nobis Minos effugiendus ope.
 Aëra non potuit Minos ; alia omnia clausit.
 Quem licet, inventis aëra rumpe meis.

- Sed tibi nec virgo Tegsæa, cômésque Boôtæ
 Ensiger Orion aspiciendus erit.
- 35 Me pennis sectare datis : ego prævius ibo :
 Sit tua cura sequi : me duce, tutus eris.
 Nam sive æthereas vicino sole per auras
 Ibimus ; impatiens cera calor is erit :
 Sive humiles propiore freto jactabimus alas ;
- 40 Mobilis æquoreis penna madescet aquis.
 Inter utrumque vola : ventos quoque, nate, timeto ;
 Quàque ferent auræ, vela secunda dato.
 Dum monet, aptat opus puero, monstratque moveri ;
 Erudit infirmas ut sua mater aves.
- 45 Indè sibi factas humeris accommodat alas ;
 Perque novum timidè corpora librat iter.
 Jamque volaturus parvo dedit oscula nato ;
 Nec patriæ lacrymas continuère genæ.
 Monte minor collis, campis erat altior æquis ;
- 50 Hinc data sunt miseræ corpora bina fugæ.
 Et movet ipse suas et nati respicit alas
 Dædalus ; et cursus sustinet usque suos.
 Jamque novum delectat iter : positoque timore,
 Icarus audaci fortiùs arte volat.
- 55 Jam Samos à lævâ fucrant Naxosque relictæ,
 Et Paros, et Clario Delos amata Deo.
 Dextra Lebynthos erant, sylvisque umbrosa Ca-
 lymne,
 Cinctaque piscosis Astypalæa vadis :

- Cùm puer, incautis nimium temerarius ausis,
 60 Altius egit iter, deseruitque ducem.
 Vincla labant ; et cera Deo propiore liquescit ;
 Nec tenues ventos brachia mota tenent.
 Territus è summo despexit in æquora cœlo !
 Nox oculis pavido venit oborta metu.
 65 Tabuerant ceræ ; nudos quatit ille lacertos :
 Et trepidat ; nec, quò sustineatur, habet.
 Decidit ; atque cadens, Pater, ô pater, auferor,
 inquit.
 Clauserunt virides ora loquentis aquæ.
 At pater infelix, nec jam pater, Icare, clamat,
 70 Icare, clamat, ubi es ? quòve sub axe volas ?
 Icare, clamabat : pennas aspexit in undis.
 Ossa tegit tellus ; æquora nomen habent.

CREDULITAS.

CEPHALUS et PROCRIS.

De Arte Amat. LIB. III. 687.

- EST prope purpureos colles florentis Hymetti
 Fons sacer, et viridi cespite mollis humus.
 Sylva nemus non alta facit : tegit arbutus herbam :
 Ros maris, et lauri, nigraque myrtus olent.
 5 Nec densæ foliis buxi, fragilesque myricæ,
 Nec tenues cytisi, cultaque pinus abest.

- Lenibus impulsæ Zephyris, aurâque salubri,
 Tot generum frondes herbaque summa tremunt.
 Grata quies Cephalo : famulis canibusque relictis,
 10 Lassus in hac juvenis sæpe resedit humo.
 Quoque meos relevés æstus, cantare solebat,
 Accipienda sinu, mobilis Aura, veni.
 Conjugis ad timidas aliquis malè sedulus aures
 Auditos memori detulit ore sonos.
 15 Procris ut accepit nomen, quasi pellicis, Auræ,
 Excidit : et subito muta dolore fuit.
 Palluit, ut seræ, lectis de vite racemis,
 Pallescunt frondes, quas nova læsit hyems.
 Quæque suos curvant matura cydonia ramos ;
 20 Cornaque, adhuc nostris non satis apta cibis.
 Ut rediit animus, tenues à pectore vestes
 Rumpit, et indignas sauciat ungue genas.
 Nec mora ; per medias passis furibunda capillis
 Evolat, ut thyrso concita Baccha, vias.
 25 Ut propè perventum, comites in valle relinquit.
 Ipsa nemus tacito clàm pede fortis infit.
 Quid tibi mentis erat, cùm sic malè sana lateres,
 Procri ? Quis attoniti pectoris ardor erat ?
 Jam jam venturam, quæcunque erat Aura, puta-
 bas
 30 Scilicet ; atque oculis probra videnda tuis.
 Nunc venisse piget ; neque enim deprèndere velles :
 Nunc juvat : incertus pectora versat amor.

Credere quæ jubeant, locus est, et nomen et index ;

Et quia amans semper, quod timet, esse putat
35 Vidit ut oppressam, vestigia corporis, herbam,
Pulsantur trepidi corde micante sinus.

Jamque dies medius tenues contraxerat umbra

Inque pari spatio vesper et ortus erant :
Ecce redit Cephalus sylvis, Cyllenia proles,
40 Oraque fontanâ fervida spargit aquâ.
Anxia, Procri, lates : solitas jacet ille per herbas
Et, Zephyri molles, Auraque, dixit, ades.
Ut patuit miseræ jucundus nominis error ;
Et mens, et rediit verus in ora color.

45 Surgit ; et appositas agitato corpore frondes
Movit, in amplexus uxor itura viri.

Ille feram sonuisse ratus, juveniliter arcum

Corripit ; in dextrâ tela fuere manu.

Quid facis, infelix ? Non est fera : supprime tela

50 Me miserum ! jaculo fixa puella tuo est.

Hei mihi ! conclamat, fixisti pectus amicum.

Hic locus à Cephalo vulnera semper habet.

Ante diem morior, sed nullâ pellice læsa :

Hoc faciet positæ te mihi, terra, levem.

55 Nomine suspectas jam spiritus exit in auras :

Labor io ! carâ lumina conde manu.

Ille sinu dominæ morientia corpora mœsto

Sustinet ; et lacrymis vulnera sæva lavat.

Exit, et incauto paulatim pectore lapsus,
 10 Excipitur miseri spiritus ore viri.

DEUS TERMINUS.

Fast. LIB. II. 641.

TERMINE, sive lapis, sive es defossus in agro
 Stipes, ab antiquis sic quoque numen habes.
 Te duo diversâ domini pro parte coronant ;
 Binaque sarta tibi, binaque liba ferunt.
 Ara fit : huc ignem curto fert rustica testu,
 Sumptum de tepidis ipsa colona focis.
 Ligna senex minuit ; concisaque construit altè ;
 Et solidâ ramos figere pugnat humo.
 Dum sicco primas irritat cortice flammâs ;
 1) Stat puer, et manibus lata canistra tenet.
 Indè, ubi ter fruges medios immisit in ignes,
 Porrigit incisos filia parva favos.
 Vina tenent alii : libantur singula flammis :
 Spectant, et linguis candida turba favent.
 5 Spargitur et cæso communis Terminus agno :
 Nec queritur, lactens cùm sibi porca datur.
 Conveniunt, celebrantque dapes vicinia simplex ;
 Et cantant laudes, Termine sancte, tuas.
 Tu populos, urbesque, et regna ingentia finis :
 1) Omnis erit sine te litigiosus ager.

- Nulla tibi ambitio est : nullo corrumpere auro :
 Legitimâ servas credita rura fide.
 Si tu signâsses olim Thyreatida terram,
 Corpora non leto missa trecenta forent :
 25 Nec foret Othryades congestis tectus in armis.
 O quantum patriæ sanguinis ille dedit !
 Quid, nova cùm fierent Capitolia ? nempe Deo-
 rum
 Cuncta Jovi cessit turba, locumque dedit !
 Terminus (ut veteres memorant) conventus in æde
 30 Restitit ; et magno cum Jove templa tenet.
 Nunc quoque, se suprâ ne quid nisi sidera cernat,
 Exiguum templi tecta foramen habent.
 Termine, post illud levitas tibi libera non est :
 Quâ positus fueris in statione, mane.
 35 Nec tu vicino quicquam concede roganti ;
 Ne videre hominem præposuisse Jovi.
 Et seu vomeribus, seu tu pulsabere rastris,
 Clamato, Meus est hic ager, ille tuus.

AUREA ÆTAS.

Tibulli LIB. I. Eleg. 3, 35.

QUAM benè Saturno vivebant rege, priùs quàm
 Tellus in longas est patefacta vias !
 Nondum cæruleas pinus contempserat undas,
 Effusum ventis præbueratque sinum :

- Nec vagus ignotis repetens compendia terris
 Presserat externâ navita merce ratem.
 Illo non validus subiit juga tempore taurus ;
 Non domito frenos ore momordit equus :
 Non domus ulla fores habuit ; non fixus in agris,
 1 Qui regeret certis finibus arva, lapis.
 Ipsæ mella dabant quercus, ultròque ferebant
 Obvia securis ubera lactis oves.
 Non acies, non ira fuit, non bella ; nec ensem
 Immiti sævus duxerat arte faber.
 5 Nunc, Jove sub domino, cædes et vulnera semper :
 Nunc mare, nunc leti multa reperta via.

BELLA DETESTATA.

LIB. I. Eleg. 10.

- QUIS fuit, horrendos primus qui protulit enses ?
 Quàm ferus, et verè ferreus ille fuit !
 Tum cædes hominum generi, tum prælia nata,
 Tum brevior diræ mortis aperta via est.
 At nihil ille miser meruit ; nos ad mala nostra
 Vertimus, in sævas quod dedit ille feras.
 Divitis hoc vitium est auri : nec bella fuerunt,
 Faginus astabat quum scyphus ante dapes.
 Non arces, non vallus erat : somnumque petebat
 1 Securus varias dux gregis inter oves.
 Tunc mihi vita foret dulcis ; nec tristia nôssem
 Arma, nec audissem corde micante tubam.

- Nunc ad bella trahor, et jam quis forsitan hostem
Hæsuræ in nostro tela gerit latere.
- 15 Quis furor est atram bellis arcessere mortem ?
Imminet, et tacito clam venit illa pede.
Non seges est infra, non vinea culta ; sed audax
Cerberus, et Stygiæ navita pullus aquæ.
Illic perscissisque genis, ustoque capillo
- 20 Errat ad obscuros pallida turba lacus.
Quam potius laudandus hic est, quem prole paratam
Occupat in parvâ pigra Senecta casâ !
Ipse suas sectatur oves, ut filius agnos ;
Et calidam fesso comparat uxor aquam.
- 25 Sic ego sim ; liceatque caput candescere canis,
Temporis et prisci facta referre senem.
Interea Pax arva colat : Pax candida primum
Duxit aratores sub juga panda boves.
Pax aluit vites, et succos condidit uvæ,
- 30 Funderet ut nato testa paterna merum.
Pace bidens vomerque nitent : at tristia duri
Militis in tenebris occupat arma situs.
-

Ante JOVEM Arcades.

Fast. LIB. II. 289.

- ANTE Jovem genitum terras habuisse feruntur
 Arcades ; et Lunâ gens prior illa fuit.
 Vita feræ similis, nullos agitata per usus :
 Artis adhuc æpers, et rude vulgus erant.
- 5 Pro domibus frondes nôrant, pro frugibus herbas :
 Nectar erat palmis hausta duabus aqua.
 Nullus anhelabat sub adunco vomere taurus :
 Nulla sub imperio terra colentis erat :
 Nullus adhuc erat usus equi ; se quisque ferebat :
- 10 Ibat ovis lanâ corpus amicta suâ.
 Sub Jove durabant, et corpora nuda gerebant,
 Docta graves imbres et tolerare Notos.

PSITTACUS.

Amorum LIB. II. Eleg. 6.

- PSITTACUS, Eois imitatrix ales ab Indis,
 Occidit ; exequias ite frequenter aves.
 Itæ, piæ volucres, et plangite pectora pennis ;
 Et rigido teneras ungue notate genas.
- 5 Horrida pro mœstis lanietur pluma capillis :
 Pro longâ resonent carmina vestra tubâ.
 Quid scelus Ismarîi quereris, Philomela, tyranni ?
 Expleta est annis ista querela suis.

- Alitis in raræ miserum devertite funus.
- 10 Magna, sed antiqui causa doloris Itys.
Omnes, quæ liquido libratis in aëre cursus;
Tu tamen ante alias, turtur amice, dole.
Plena fuit vobis omni concordia vitæ,
Et stetit ad finem longa tenaxque fides.
- 15 Quod fuit Argolico juvenis Phocæus Orestæ;
Hoc tibi, dum licuit, Psittace, turtur erat.
Quid tamen ista fides? Quid rari forma coloris?
Quid vox mutandis ingeniosa sonis?
Quid juvat, ut datus es, nostræ placuisse puellæ?
- 20 Infelix avium gloria, nempe jaces.
Tu poteras fragiles pennis hebetare smaragdos,
Tincta gerens rubro Punica rostra croco.
Non fuit in terris vocum simulantior ales:
Reddebas blæso tam benè verba sono.
- 25 Raptus es invidiâ: non tu fera bella movebas:
Garrulus, et placidæ pacis amator eras.
Ecce, coturnices inter sua prælia vivunt:
Forsitan et fiant indè frequenter anus.
Plenus eras minimo: nec præ sermonis amore
- 30 In multos poteras ora vacare cibos.
Nux erat esca tibi, causæque papavera somni;
Pellebatque sitim simplicis humor aquæ.
Vivit edax vultur, ducensque per aëra gyros
Milutis, et pluviae graculus auctor aquæ.
- 35 Vivit et armiferæ cornix invisâ Minervæ;
Illa quidem sæclis vix moritura novem.

Occidit ille loquax, humanæ vocis imago,
 Psittacus, extremo munus ab orbe datum.

Optima prima ferè manibus rapiuntur avaris ;

5 Implentur numeris deteriora suis.

Tristia Phylacidæ Thersites funera vidit :

Jamque cinis, vivis fratribus, Hector erat.

Quid referam timidæ pro te pia vota puellæ ;

Vota procelloso per mare rapta Noto ?

5 Septima lux aderat, non exhibitura sequentem ;

Et stabat vacuâ jam tibi Parca colo.

Nec tamen ignavo stupuerunt verba palato :

Clamavit moriens lingua, Corinna, vale.

Colle sub Elysio nigrâ nemus ilice frondens,

0 Udaque perpetuo gramine terra, viret.

Si qua fides dubiis, volucrum locus ille piarum

Dicitur, obscenæ quo prohibentur aves.

Illic innocui latè pascuntur olores ;

Et vivax Phœnix, unica semper avis.

5 Explicat ipsa suas ales Junonia pennas ;

Oscula dat cupido blanda columba mari.

Psittacus has inter, nemorali sede receptus,

Convertit volucres in sua verba pias.

Ossa tegit tumulus : tumulus pro corpore parvus :

0 Quo lapis exiguus par sibi carmen habet.

[Colligor ex ipso dominæ placuisse sepulcro.

Ora fuere mihi plûs ave docta loqui.]

Non se Divitiis, sed Carmine, commendat Vates.

Amorum LIB. I. Eleg. 3, 5.

ACCIPE, per longos tibi qui deserviat annos :

Accipe, qui purâ nôrit amare fide.

Si me non veterum commendant magna parentum

Nomina ; nec nostri sanguinis auctor eques ;

5 Nec meus innumeris renovatur eampus aratris ;

Temperat et sumptus parcus uterque parens ;

At Phœbus, comitesque novem, vitisque repertor,

Hoc faciant ; et, me qui tibi donat, Amor :

Et nulli cessura fides ; sine crimine mores ;

10 Nudaque simplicitas, purpureusque pudor.

Non mihi mille placent : non sum desultor Amoris :

Tu mihi (si qua fides) cura perennis eris.

Tecum, quos dederint annos mihi fila Sororum,

Vivere contingat ; teque dolente mori.

15 Te mihi materiem felicem in carmina præbe ;

Provenient causâ carmina digna suâ.

Carmine nomen habent, exterrita cornibus Iô,

Et quam flumineâ lusit adulter ave :

Quæque, super pontum simulato vecta juvenco,

20 Virgineâ tenuit cornua vara manu.

Nos quoque per totum pariter cantabimur orbem ;

Junctaque semper erunt nomina nostra tuis.

Tabellas sibi Repulsam ferentes damnat Naso.

Amorum LIB. I. Eleg. 12, 7.

- ITE hinc, difficiles, funebria ligna, tabellæ ;
 Tuque negaturis cera referta notis :
 Quam, puto, de longæ collectam flore cicutæ,
 Melle sub infami Corsica misit apis.
 At, tanquam minio, penitùs medicata rubebas.
 Ille color verè sanguinolentus erat.
 Projectæ triviis jaceatis, inutile lignum :
 Vosque rotæ frangat prætereuntis onus.
 Illum etiam, qui vos ex arbore vertit in usum,
) Convincam puras non habuisse manus.
 Præbuit illa arbor misero suspendia collo :
 Carnifici duras præbuit illa cruces.
 Illa dedit turpes raucis bubonibus umbras :
 Vulturis in ramis et strigis ova tulit.
 5 His ego commisi nostros insanus amores,
 Molliaque ad dominam verba ferenda dedi ?
 Aptiùs hæ capiant vadimonia garrula ceræ,
 Quas aliquis duro cognitor ore legat.
 Inter ephemeridas meliùs tabulasque jacerent,
) In quibus absumptas fieret avarus opes.
 Quid precer iratus ? nisi vos cariosa senectus
 Rodat, et immundo cera sit alba situ.

Omnia Pecuniæ obtemperant.

Amorum LIB. III. Eleg. 8.

- ET quisquam ingenuas etiamnum suspicit artes,
 Aut tenerum dotes carmen habere putat?
 Ingenium quondam fuerat pretiosius auro:
 At nunc barbaries grandis, habere nihil.
- 5 Ecce recens dives, parto per vulnera censu,
 Præfertur nobis, sanguine pastus eques.
 Ille ego Musarum purus Phœbique sacerdos
 Ad rigidas canto carmen inane fores.
 Discite, qui sapitis, non quæ nos scimus inertes,
- 10 Sed trepidas acies, et fera castra sequi.
 Jupiter, admonitus nihil esse potentius auro,
 Corruptæ pretium virginis ipse fuit.
 Dum merces aberat; durus pater, ipsa severa,
 Ærati postes, ferrea turris erat:
- 15 Sed postquam sapiens in munera venit adulter,
 Præbuit ipsa sinus; et, dare jussa, dedit.
 At cùm regna senex cœli Saturnus haberet,
 Omne lucrum tenebris alta premebat humus.
 Æraque et argentum, cumque auro pondera ferri
- 20 Manibus admôrat: nullaque massa fuit.
 At meliora dabat; curvo sine vomere fruges,
 Pomaque, et in quercu mella reperta cavâ.
 Nec valido quisquam terras findebat aratro:
 Signabat nullo limite mensor humum.

Non freta demissi verrebant eruta remi :

Ultima mortali tum via littus erat.

Contra te solers, hominum Natura, fuisti ;

Et nimium damnis ingeniosa tuis.

Quò tibi, turritis incingere mœnibus urbes ?

Quò tibi, discordes addere in arma manus ?

Quid tibi cum pelago ? terrâ contenta fuisses.

Cur non et cœlum, tertia regna, petis ?

Quà licet, affectas cœlum quoque : templa Qui-
rinus,

Liber, et Alcides, et modò Cæsar, habent.

Eruiunt terrâ solidum pro frugibus aurum.

Possidet inventas sanguine miles opes.

Curia pauperibus clausa est : dat census honores.

Indè gravis iudex ; indè severus eques.

Omnia possideant : illis Campusque Forumque

Serviat : hi pacem crudaque bella gerant.

Tantum ne nostros avidi liceantur amores ;

Et satis est, aliquid pauperis esse sinant.

Poëtarum Laus perennis.

Amorum LIB. I. Eleg. 15.

- QUID** mihi, **Livor** edax, **ignavos** objicis **anno**
Ingeniique **vocas** **carmen** **inertis** **opus** ?
Non **me** **more** **patrum**, **dum** **strenua** **sustinet** **æ**
Præmia **militiæ** **pulverulenta** **sequi** :
5 **Nec** **me** **verbosas** **leges** **ediscere** : **nec** **me**
Ingrato **vocem** **prostituisse** **foro**.
Mortale **est**, **quod** **quæris**, **opus** : **mihi** **fama** |
ennis
Quæritur : **in** **toto** **semper** **ut** **orbe** **canar**.
Vivet **Mæonides**, **Tenedos** **dum** **stabit** **et** **Ide** ;
10 **Dum** **rapidas** **Simbïs** **in** **mare** **volvet** **aquas**.
Vivet **et** **Ascræus**, **dum** **mustis** **uva** **tumebit** ;
Dum **cadet** **incurvâ** **falce** **reseota** **Ceres**.
Battiades **semper** **toto** **cantabitur** **orbe** ;
Quamvis **ingenio** **non** **valet**, **arte** **valet**.
15 **Nulla** **Sophocleo** **veniet** **jactura** **cothurno**.
Cum **Sole** **et** **Lunâ** **semper** **Aratus** **erit**.
Dum **fallax** **servus**, **durus** **pater**, **improba** **lena**
Vivent, **dum** **meretrix** **blanda**, **Menandros** **e**
Ennius **arte** **carens**, **animosique** **Accius** **oris**,
20 **Casurum** **nullo** **tempore** **nomen** **habent**.
Varronem, **primamque** **ratem** **quæ** **nesciat** **æta**
Auræque **Æsonio** **terga** **petita** **duci** ?

- Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,
Exitio terras cùm dabit una dies.
- 25 Tityrus, et fruges, Æneïaque arma legentur,
Roma, triumphati dum caput orbis eris.
Donec erunt ignes arcusque Cupidinis arma,
Discentur numeri, culte Tibulle, tui.
Gallus et Hesperiiis, et Gallus notus Eois,
- 30 Et sua cum Gallo nota Lycoris erit.
Ergo cùm silices, cùm dens patientis aratri
Depereant ævo, carmina morte carent.
Cedant carminibus Reges, Regumque triumphî;
Cedat et auriferi ripa beata Tagi.
- 35 Vilia miretur vulgus : mihi flavus Apollo
Pocula Castaliæ plena ministret aquæ :
Sustineamque comâ metuentem frigora myrtum ;
Atque à sollicito multus amante legar.
Pascitur in vivis Livor : post fata quiescit,
- 40 Cùm suus ex merito quemque tuetur honos.
Ergo etiam, cùm me supremus adederit ignis,
Vivam ; parsque mei magna superstes erit.

LIVIDUM alloquitur *NASO*.

Remed. Amoris. v. 365.

INGENIUM magni detrectat livor Homeri :
Quisquis es, ex illo, Zoïle, nomen habes.
Et tua sacrilegæ laniârunt carmina linguæ,
Pertulit huc victos quo duce Troja Deos.

- 5 [Summa petit livor : perfiant altissima venti :
 Summa petunt dextra fulmina missa Jovis.]
 At tu, quicumque es, quem nostra licentia lædit,
 Si sapis, ad numeros exige quidque suos.
 Fortia Mæonio gaudent pede bella referri.
- 10 Deliciis, illic quis locus esse potest ?
 Grande sonant Tragici : Tragicos decet ira co-
 thurnos :
 Usibus è mediis soccus habendus erit.
 Liber in adversos hostes stringatur Iambus ;
 Seu celer, extremum seu trahat ille pedem.
- 15 Blanda pharetratos Elegeïa cantet Amores ;
 Et devis arbitrio ludat amica suo.
 Callimachi numeris non est dicendus Achilles :
 Cydippe non est oris, Homere, tui.
 Quis ferat Andromaches peragentem Thaidæ
 partes ?
- 20 Peccat, in Andromache Thaidæ si quis agat.
 Si mea materiæ respondet Musa jocosæ,
 Vicimus, et falsi criminis acta rea est.

MORS TIBULLI.

Amorum LIB. III. Eleg. 9.

MEMNONA si mater, mater ploravit Achillem,
 Et tangunt magnas tristia fata Deas ;
 Flebilis indignos, Elegeïa, solve capillos.
 Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit !

Ille tui vates operis, tua fama, Tibullus
 Ardet in exstructo, corpus inane, rogo.
 Ecce, puer Veneris fert eversamque pharetram.
 Et fractos arcus, et sine luce facem.
 Aspice, demissis ut eat miserabilis alis;
 Pectoraque infestâ tundat aperta manu.
 Excipiunt sparsi lacrymas per colla capilli,
 Oraque singultu concutiente sonant.
 Fratris in Æneæ sic illum funere dicunt
 Egressum tectis, pulcher Iule, tuis.
 Nec minùs est confusa Venus, moriente Tibullo,
 Quàm juveni rupit cùm ferus inguen aper.
 At sacri vates, et Divûm cura, vocamur:
 Sunt etiam, qui nos numen habere putent.
 Scilicet omne sacrum mors importuna profanat:
 Omnibus obscuras injicit illa manus.
 Quid pater Ismario, quid mater profuit, Orpheo?
 Carmine quid victas obstupuisse feras?
 Ælinon in sylvis idem pater, Ælinon, altis
 Dicitur invitâ concinuisse lyrâ.
 Adjice Mæoniden, à quo, ceu fonte perenni,
 Vatum Piëriis ora rigantur aquis;
 Hunc quoque summa dies nigro submersit Averno:
 Diffugiunt avidos carmina sola rogos.
 Durat opes vatum, Trojani fama laboris,
 Tardaque nocturno tela retexta dolo.
 Cùm rapiant mala fata bonos, (ignoscite fasso:)
 Sollicitor nullos esse putare Deos.

- Vive pius ; moriére pius : cole sacra ; coleptem
 Mors gravis à templis in cara busta trahet.
- 35 Carminibus confide bonis : jacet ecce Tibullus !
 Vix manet è tanto parva quod urna capit !
 Tène, sacer Vates, flammæ rapuère rogales ;
 Pectoribus pasci nec timuère tuis ?
 Aurea sanctorum potuissent templa Deorum
- 40 Urere, quæ tantum sustinere nefas.
 Avertit vultus, Erycis quæ possidet arces.
 Sunt quoque, qui lacrymas continuisse negent.
 Sed tamen hoc melius, quàm si Phœcia tellus
 Ignotam vili supposuisset humo.
- 45 Hinc certè madidos fugientis pressit ocellos
 Mater ; et in cineres ultima dona tulit :
 Hinc soror in partem miserâ cum matre doloris
 Venit, inornatas dilaniata comas.
 Si tamen è nobis aliquid, nisi nomen et umbra,
- 50 Restat, in Elysiâ valle Tibullus erit.
 Obvius huic venias, hederâ juvenilia cinctus
 Tempora, cum Calvo, docte Catulle, tuo.
 Tu quoque, (si falsum temerati crimen amiei)
 Sanguinis atque animæ prodige Galle tuæ.
- 55 His comes umbra tua est ; si quid modò corporis
 umbra est :
 Auxisti numeros, culte Tibulle, pios.
 Ossa quieta, precor, tutâ requiescite in urnâ :
 Et sit humus cineri non onerosa tuo !

Nimàs alta fuge.

Trist. LIB. III. Eleg. 4.

USIBUS edocto si quidquam credis amico ;

Vive tibi, et longè nomina magna fuge.

Vive tibi, quantumque potes praelustria vita :

Sævum praelustri fulmen ab arce venit.

Effugit hibernas demissa antenna procellas ;

Lataque plus parvis vela timoris habent.

Adspicis, ut summâ cortex levis innatet undâ,

Cùm grave nexa simul retia mergat onus.

Qui cadit in plano (vix hoc tamen evenit ipsum)

Sic cadit, ut tactâ surgere possit humo ;

At miser Elpenor, tecto delapsus ab alto,

Occurrit regi debilis umbra suo.

Quid fuit, ut tutas agitare Dædalus alas,

Icarus immensas nomine signet aquas ?

Nempè quòd hic altè, demissiùs ille volabat :

Nam pennas ambo non habuère suas.

Crede mihi, benè qui latuit, benè vixit : et infra

Fortunam debet quisque manere suam.

Non foret Eumedes orbus, si filius ejus

Stultus Achillèos non adamasset equos.

Nec natum in flammâ vidisset, in arbore natus,

Cepisset genitor si Phaëthonta Merops.

Tu quoque formida nimium sublimia semper ;

Propositique memor contrahe vela tui.

Undè Urbs TOMUS dicta.

Trist. LIB. III. Eleg. 9.

HIC quoque sunt igitur Graiæ (quis crederet!)
urbes,

Inter inhumanæ nomina barbariæ.

Huc quoque Mileto missi venère coloni,

Inque Getis Graias constituère domos.

5 Sed vetus huic nomen, positâque antiquius urbe,

Constat ab Absyrti cæde fuisse, loco.

Nam rate, quæ, curâ pugnacis facta Minervæ,

Per non tentatas prima cucurrit aquas ;

Impia desertum fugiens Medea parentem,

10 Dicitur his remos applicuisse vadis.

Quem procul ut vidit tumulto speculator ab alto,

Hospes, ait, nosco Colchide vela, venit.

Dum trepidant Minyæ, dum solvitur aggere funis,

Dum sequitur celeres anchora tracta manus ;

15 Conscia percussit meritorum pectora Colchis,

Ausâ atque ausurâ multa nefanda manu.

Et, quamquam superest ingens audacia menti,

Pallor in attonito virginis ore sedet.

Ergo ubi prospexit venientia vela ; Tenemur,

20 Et pater est aliquâ fraude morandus, ait.

Dum quid agat quærit, dum versat in omnia
vultus,

Ad fratrem casu lumina flexa tulit.

Cujus ut oblata est præsentia ; Vincimus, inquit.

Hic mihi morte suâ causa salutis erit.

Protinus ignari, nec quidquam tale timentis

Innocuum rigido perforat ense latus.

Atque ita divellit, divulsaque membra per agros

Dissipat, in multis invenienda locis.

Nen pater ignoret, scopulo proponit in alto

Pallentesque manus, sanguineumque caput :

Ut genitor luctuque novo tardetur, et artus

Dum legit extinctos, triste moretur iter.

Indè Tomus dictus locus hic ; quia fertur in illo

Membra soror fratris consecuisse sui.

Juvenis deprecatur Mortem.

Tibulli LIB. III. Eleg. 5.

VOS tenet, Etruscis manat quæ fontibus unda,

Unda sub æstivum non adeunda Canem ;

Nunc autem sacris Baiarum maxima lymphis,

Quum se purpureo vere remittit humus.

At mihi Persephone nigram denunciat horam.

Immerito juveni parce nocere, Dea.

Non ego tentavi nulli temeranda virorum

Audax laudandæ sacra docere Deæ.

Nec mea mortiferis infecit pocula succis

Dextera, nec cuiquam tetra venena dedit :

Nec nos sacrilegos templis admovimus ignes

Nec cor sollicitant facta nefanda meum.

- Nec nos insanâ meditantes jurgia mente
Impia in adversos solvimus ora Deos.
- 15 Et nondum cani nigros læsere capillos,
Nec venit tardo curva Senecta pede.
Natalem primò nostrum videre parentes,
Quum cecidit fato Consul uterque pari.
Quid fraudare juvat vitem crescentibus uvis?
- 20 Et modò nata malâ vellere poma manu?
Parcite, pallentes undas quicunque tenetis,
Duraque sortiti tertia regna Dei.
Elysios olim liceat cognoscere campos,
Lethæamque ratem, Cimmeriosque lacus:
- 25 Quum mea rugosâ pallebunt ora senectâ,
Et referam pueris tempora prisca senex.
Atque utinam vano nequicquam terrear æstu
Languent ter quinos sed mea membra dies.
At vobis Tuscæ celebrantur numina lymphæ,
- 30 Et facilis lentâ pellitur unda manu.
Vivite felices, memores et vivite nostrî;
Sive erimus, seu nos fata fuisse velint.
Interea nigras pecudes promittite Diti,
Et nivei lactis pocula mista mero.
-

Malis fracta senescit Ætas.

Ex Ponto LIB. I. Epist. 4.

JAM mihi deterior canis aspergitur ætas ;

Jamque meos vultus ruga senilis arat :

Jam vigor, et quasso languent in corpore vires ;

Nec, juveni lusus qui placuère, placent.

Nec, si me subitò videas, agnoscere possis ;

Ætatis facta est tanta ruina meæ.

Confiteor facere hæc annos : sed et altera causa est,

Anxietas animi, continuusque labor.

Nam mea per longos si quis mala digerat annos,

(Crede mihi) Pylio Nestore major ero.

Cernis, ut in duris (et quid bove firminus ?) arvis

Fortia taurorum corpora frangat opus.

Quæ nunquam vacuo solita est cessare novali,

Fructibus assiduis lassa senescit humus.

Occidet, ad Circi si quis certamina semper

Non intermissis cursibus ibit, equus.

Firma sit illa licèt, solvetur in æquore navis,

Quæ nunquam liquidis sicca carebit aquis.

Me quoque debilitat series immensa malorum,

Ante meum tempus cogit et esse senem.

Otia corpus alunt ; animus quoque pascitur illis :

Immodicus contrà carpit utrumque labor.

Memor esto brevis Ævi.

De Arte Amat. LIB. III. 59.

- VENTURÆ memores jam nunc estote Senectæ;
 Sic nullum vobis tempus abibit iners;
 Dum licet, et vernos etiam nunc editis annos,
 Ludite: eunt anni more fluentis aquæ.
 5 Nec, quæ præteriit, iterum revocabitur unda;
 Nec, quæ præteriit, hora redire potest.
 Utendum est ætate: cito pede labitur ætas:
 Nec bona tam sequitur, quàm bona prima fuit.
 Hos ego, qui canent frutices, violaria vidi:
 10 Hæc mihi de spinâ grata corona data est.
 Quàm citò (me miserum!) laxantur corpora rugis,
 Et perit, in nitido qui fuit ore, color!
 Quasque fuisse tibi canas à virgine jures,
 Spargentur subitæ per caput omne comæ.
 15 Anguibus exuitur tenui cum pelle vetustas;
 Nec faciunt cervos cornua jacta senes.
 Nostra sine auxilio fugiunt bona: carpite florem;
 Qui, nisi carptus erit, turpiter ipse cadet.

———*Aliquid Corpore pluris habe.*

De Arte Amat. LIB. II. 113.

FORMA bonum fragile est: quantùmque accedit ad annos,
 Fit minor; et spatio carpitur ipsa suo.

Nec violæ semper, nec hiantia lilia florent ;

Et riget amissâ spina relictâ rosâ.

Et tibi jam cani venient, formose, capilli :

Jam venient rugæ, quæ tibi corpus arent.

Jam molire animum, qui duret ; et adstrue formæ :

Solus ad extremos permanet ille rogos.

Nec levîs, ingenuas pectus coluisse per artes,

Cura sit ; et linguas edidicisse duas.

Non formosus erat, sed erat facundus Ulysses ;

Et tamen æquoreas torsit amore Deas.

O quoties illum doluit properare Calypso ;

Remigioque aptas esse negavit aquas !

Hæc Trojæ casus iterùmque iterùmque rogabat :

Ille referre aliter sæpe solebat idem.

Littore constiterant : illuc quoque pulchra Calypso

Exigit Odrysii fata cruenta ducis.

Ille levi virgâ (virgam nam fortè tenebat)

Quod rogat, in spisso littore pingit opus.

Hæc, inquit, Troja est : (muros in littore fecit :)

Hæc tibi sit Simois ; hæc mea castra, puta.

Campus erat, (campumque facit :) quem cæde

Dolonis

Sparsimus, Hæmonios dum vigil optat equos.

Illic Sithonii fuerant tentoria Rhesi :

Hæc ego sum captis nocte revectus equis.

Pluraque pingebat ; subitus cùm Pergama fluctus

Abstulit, et Rhesi cum duce castra suo.

- Tum Dea, Quas, inquit, fidas tibi credis ituro,
 30 Perdiderint undæ nomina quanta, vides ?
 Ergo age, fallaci timidè confide figuræ,
 Quisquis es ; aut aliquid corpore pluris habe.

Auroram properantem objurgat Naso.

Amorum LIB. I. Eleg. 13.

- JAM super Oceanum venit à seniore marito,
 Flava pruinoso quæ vehit axe diem.
 Quò properas, Aurora ? Mane. Sic Memnonis
 umbris
 Annua solenni cæde parentet avis.
 5 Quò properas, ingrata viris, ingrata puellis ?
 Roscida purpureâ supprime lora manu.
 Ante tuos ortus meliùs sua sidera servat
 Navita : nec mediâ nescius errat aquâ.
 Te surgit, quamvis lassus, veniente viator :
 10 Miles et armiferas aptat ad arma manus.
 Prima bidente vides oneratos arva colentes :
 Prima vocas tardos sub juga panda boves.
 Tu pueros somno fraudas, tradisque ma gistris,
 Ut subeant teneræ verbera sæva manus.
 15 Nec tu consulto, nec tu jucunda diserto :
 Cogitur ad lites surgere uterque novas.
 Tu, cùm fœminei possint cessare labores,
 Lanificam revocas ad sua pensa manum.
 Optavi quoties, ne nox tibi cedere vellet ;
 20 Neu fugerent vultus sidera mota tuos !

- Optavi quoties, aut ventus frangeret axem,
 Aut caderet spissâ nubè retentus equus !
 Invida, quò properas ? Quòd erat tibi filius ater,
 Materni fuerat pectoris ille color.
 ; Jurgia finieram ; scires audisse : rubebat.
 Nec tamen assueto tardiùs orta dies.

Obsequium amicos parit.

De Arte Amat. LIB. II. 145, 179.

- DEXTERA præcipuè capit indulgentia mentes :
 Asperitas odium, sævaque verba, movent.
 Odimus accipitrem, quia semper vivit in armis ;
 Et pavidum solitos in pecus ire lupos :
 At caret insidiis hominum, quia mitis, hirundo :
 Quasque colat turres Chæonis ales habet.
 Flectitur obsequio curvatus ab arbore ramus :
 Frangis, si vires experière tuas.
 Obsequio tranantur aquæ : nec vincere possis
) Flumina, si contrà, quàm rapit unda, nates.
 Obsequium tigresque domat, Numidasque leones :
 Rustica paulatim taurus aratra subit.
 Quid fuit asperius Nonacrinâ Atalantâ ?
 Succubuit meritis trux tamen illa viri.

Annem properanti obstantem alloquitur Amans.

Amorum LIB. III. Eleg. 6.

- AMNIS, arundinibus limosas obsite ripas,
 Ad dominam propero ; siste parumper aquas.
 Nec tibi sunt pontes, nec quæ sine remigis ictu
 Concava trajecto eymba rudente vehat.
- 5 Parvus eras, memini ; nec te transire refugi :
 Summaque vix talos contigit unda meos.
 Nunc ruis apposito nivibus de monte solutis,
 Et turpi crassas gurgite volvis aquas.
 Quid properasse juvat ? Quid parca dedisse quieti
- 10 Tèmpora ? Quid nocti conseruisse diem ?
 Si tamen hîc standum ; si non datur artibus ullis
 Ulterior nostro ripa premenda pedi ?
 Nunc ego, quas habuit pennas Danæeius heros,
 Terribili densum cùm tulit angue caput ;
- 15 Nunc opto currum, de quo Cerealia primùm
 Semina venerunt in rude missa solum.
 Prodigiosa loquor veterum mendacia vatum :
 Nec tulit hæc, nec fert, nec feret ulla dies.
 Tu potiùs, ripis effuse capacibus amnis,
- 20 (Sic æternus eas) labere fine tuo.
 Non eris invidiæ, torrens, (mihi crêde) ferendæ ;
 Si dicar per te fortè retentus amans.
 Flumina deberent juvenes in amore juvare :
 Flumina senserunt ipsa, quid esset amor.

- Te quoque credibile est aliquâ caluisse puellâ ;
 Sed nemora et sylvæ crimina vestra tegunt.
 Dum loquor, increvit latis spatiosius undis,
 Nec capit admissas alveus altus aquas.
 Quid mecum, furiose, tibi ? Quid mutua differs
 Gaudia ? Quid cœptum, rustice, rumpis iter ?
 Quid, si legitimum flueres, si nobile flumen ?
 Si tibi per terras maxima fama foret ?
 Nomen habes nullum, rivis collecte caducis ;
 Nec tibi sunt fontes, nec tibi certa domus.
 Fontis habes instar pluviamque nivesque solutas ;
 Quas tibi divitias pigra ministrat hyems.
 Aut lutulentus agis brumali tempore cursus ;
 Aut premis arentem pulverulentus humum.
 Quis te tum potuit sitiens haurire viator ?
 Quis gratâ dixit voce, Perennis eas ?
 Damnosus pecori curris, damnosior agris. —
 Forsitan hæc alios ; me mea damna movent.
 At tibi pro meritis opto, non candide torrens,
 Sint rapidi soles, siccaque semper hyems.

Per vetitum ruimus.

Amorum LIB. III. Eleg. 4, 9.

CUI peccare licet, peccat minùs : ipsa potestas
Semina nequitiae languidiora facit.

Desine (crede mihi) vitia irritare vetando :

Obsequio vincas aptiùs illa tuo.

- 5 Vidi ego nuper equum, contra sua vincla tenacem,
Ore reluctanti fulminis ire modo.

Constitit, ut primùm concessas sensit habenas,
Frænaque in effusâ laxa jacere jubâ.

Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata :

- 10 Sic inderdictis imminet æger aquis.

Centum fronte oculos, centum cervice gerebat
Argus ; et hos unus sæpe fefellit Amor.

In thalamum Danaë saxo ferroque perennem
Quæ fuerat virgo tradita, mater erat.

- 15 Penelope mansit, quamvis custode carebat,
Inter tot juvenes intemperata procos.

Quidquid servatur, cupimus magis ; ipsaque furem
Cura vocat. Pauci, quod sinit alter, amant.

Melius non tetigisse.

Amorum LIB. I. Eleg. 14.

DICEBAM, Medicare tuos desiste capillos :

Tingere quam possis, jam tibi nulla coma est.

- At, si passa fores, quid erat spatiosius illis ?
 Contigerant imum, quâ patet usque, latus.
 5 Quid ? quodd erant tenues, et quos ornare timeres ;
 Vela colorati qualia Seres habent ?
 Vel pede quod gracili deducit aranea filum,
 Cùm leve desertâ sub trabe nectit opus ?
 Nec tamen ater erat, nec erat tamen aureus illis ;
 10 Sed, quamvis neuter, mistus uterque color :
 Qualem clivosæ madidis in vallibus Idæ
 Ardua derepto cortice cedrus habet.
 Addæ, quodd et dociles, et centum flexibus apti,
 Et tibi nullius causa doloris erant.
 15 Non acus abruptit, non vallis pectinis, illos :
 Ornatrix tuto corpore semper erat.
 Ante meos sæpe est oculos ornata ; nec unquam
 Brachia dereptâ saucia fecit acu.
 Sæpe etiam, nondum digestis manè capillis,
 20 Purpureo jacuit semisupina toro.
 Tum quoque erat neglecta decens ; ut Thracia
 Bacche,
 Cùm temerè in viridi gramine lassa jacet.
 Cùm graciles essent tamen, et lanuginis instar,
 Heu mala vexatæ quanta tulère comæ !
 25 Quàm se præbuerant ferro patienter et igni ;
 Ut fieret torto flexilis orbe sinus !
 Clamabam, Scelus est, istos scelus urere crines.
 Sponte decent : capiti, ferrea, parce tuo.

- Vim procul hinc remove : non est qui debeat uri :
- 30 Erudit admotas ipse capillus acus.
 Formosæ periêre comæ ; quas vellet Apollo,
 Quas vellet capiti Bacchus inesse suo.
 Illis contulerim, quas quondam nuda Dione
 Pingitur humenti sustinuisse manu.
- 35 Quid malè dispositos quereris periisse capillos ?
 Quid speculum mœstâ ponis, inepta, manu ?
 Non benè consuetis à te spectaris ocellis.
 Ut placeas, debes immemor esse tui.
 Non te cantatæ læserunt pellicis herbæ ;
- 40 Non anus Hæmoniâ perfida lavit aquâ.
 Nec tibi vis morbi nocuit ; (procul omen abesto !)
 Nec minuit densas invida lingua comas.
 Facta manu culpâque tuâ dispendia sentis.
 Ipsa dabas capiti mista venena tuo.
- 45 Nunc tibi captivos mittet Germania crines :
 Culta triumphatæ munere gentis eris.
 O quàm sæpe, comas aliquo mirante, rubebis ;
 Et dices, Emptâ nunc ego merce probor !
 Nescio quam pro me laudat nunc iste Sygambram ;
- 50 Fama tamen, memini, cùm fuit ista mei.
 Me miserum ! lacrymas malè continet ; oraque
 dextrâ
 Protegit, ingenuas picta rubore genas.
 Sustinet antiquos gremio spectare capillos,
 (Hei mihi !) non illo munera digna loco.

55 Collige cum vultu mentem : reparabile damnum
est.

Postmodò nativâ conspiciere comâ.

Cultus placet.

De Arte Amat. LIB. III. 109.

- SI fuit Andromache tunicas induta valentes,
Quid mirum ? duri militis uxor erat.
Scilicet Ajaci conjux ornata venires,
Cui tegumen septem terga fuere boüm ?
- 5 Simplicitas rudis antè fuit : nunc aurea Roma
Edomiti magnas possidet orbis opes.
Aspice, quæ nunc sunt Capitolia, quæque fuerunt ;
Alterius dicas illa fuisse Jovis.
Curia, concilio quæ nunc dignissima tanto est,
- 10 De stipulâ, Tatio regna tenente, fuit.
Quæ nunc sub Phœbo ducibusque Palatia fulgent,
Quid, nisi araturis pascua bubus, erant ?
Prisca juvent alios : ego me nunc denique natum
Gratulor. 'Hæc ætas moribus apta meis.
- 15 Non quia nunc terræ lentum subducitur aurum ;
Lectaque diverso littore concha venit :
Nec quia decrescunt effosso marmore montes :
Nec quia cæruleæ mole fugantur aquæ :
Sed quia cultus adest, nec nostros mansit in annos
- 20 Rusticitas, priscis illa superstes avis.

*Ovidius queritur omnia præter suam Tristitiam Tempore
diminui.*

Trist. LIB. IV. Eleg. 6.

- TEMPORE ruricolæ patiens fit taurus aratri,
Præbet et incurvo colla premenda jugo.
Tempore paret equus lentis animosus habenis,
Et placido duros accipit ore lupos.
- 5 Tempore Pœnorum compescitur ira leonum;
Nec feritas animo, quæ fuit antè, manet.
Quæque sui monitis obtemperat Inda magistri
Bellua, servitium tempore victa subit.
- Tempus, ut extentis tumeat, facit, uva racemis,
- 10 Vixque mærum capiant grana, quod intus ha-
bent.
- Tempus et in canas semen producit aristas;
Et ne sint tristi poma sapore facit.
- Hoc tenuat dentem terras renovantis aratri,
Hoc rigidas silices, hoc adamanta terit.
- 15 Hoc etiam sævas paulatim mitigat iras:
Hoc minuit luctus, mœstaque corda levat.
- Cuncta potest igitur tacito pede lapsa vetustas
Præterquàm curas attenuare meas.
- Ut patriâ cæreo, bis frugibus area trita est:
- 20 Dissiluit nudo pressa bis uva pede.
- Nec quæsita tamen spatio patientia longo est;
Mensque mali sensum nostra recentis habet.

- Scilicet et veteres fugiunt juga curva juveni ;
 Et domitus fræno sæpè repugnat equus.
 Tristior est etiam præsens ærumna priore :
 Ut sit enim sibi par, crevit, et aucta morâ est.
 Nec tam nota mihi,quàm sunt, mala nostra fuerunt ;
 Sed magis hóc, quò sunt cognitiora, gravant.
 Est quoque non minimum, vires afferre recentes ;
 Nec præconsumptum temporis esse malis.
 Fortior in fulvâ novus est luctator arenâ,
 Quàm cui sunt tardâ brachia fessa morâ.
 Integer est nitidis melior gladiator in armis,
 Quàm cui tela suo sanguine tincta, rubent.
 Fert benè præcipites navis modò facta procellas ;
 Quamlibet exiguo solvitur imbre vetus.
 Nos quoque, quæ ferimus, tulimus patientiùs antè ;
 Et mala sunt longo multiplicata die.

Mala levantur fletu.

Trist. LIB. V. Eleg. 1, 49.

- AT poteras, inquis, meliùs mala ferre silendo ;
 Et tacitus casus dissimulare tuos.
 Exigis, ut nulli gemitus tormenta sequantur ;
 Acceptoque gravi vulnere flere vetas.
 Ipse Perilleo Phalaris permisit in ære
 Edere mugitus, et bovis ore queri.
 Cùm Priami lacrymis offensus non sit Achilles ;
 Tu fletus inhibes, durior hoste, meos.

- Cùm faceret Njoben orbam Latonia proles,
 10 Non tamen et siccas jussit habere genas.
 Est aliquid, fatale malum per verba levare :
 Hoc querulam Prognen Halcyonemque facit.
 Hoc erat, in gelido quare Poeantius antro
 Voce fatigaret Lemnia saxa sua.
 15 Strangulat inclusus dolor, atque exæstuat intus;
 Cogitur et vires multiplicare suas.

Ad Corinnam navigantem.

Amorum LIB. II. Eleg. 11.

- PRIMA malas docuit, mirantibus æquoris undis,
 Peliaeo pinus vertice cæsa vias :
 Quæ concurrentes inter temeraria cautes
 Conspicuum fulvo vellere vexit ovem.
 5 O utinam, remo ne quis freta longa moveret,
 Argo funestas pressa bibisset aquas !
 Ecce fugit notumque torum, sociosque Penates,
 Fallacesque vias ire Corinna parat.
 Quid tibi (me miserum !) Zephyros Eurosque
 timebo,
 10 Et gelidum Borean, egelidumque Notum ?
 Non illic urbes, non tu mirabere sylvas ;
 Una est injusti cærulea forma maris.
 Nec medius tenues conchas, pictosve lapillos
 Pontus habet : bibuli littoris illa mora est.

- 5 Littora marmoreis pedibus signanda, puellæ ;
 Hactenus est tutum : cætera cæca via est.
 Et vobis alii ventorum proelia narrent ;
 Quas Scylla infestet, quasve Charybdis aquas ;
 Et quibus emineant violenta Ceraunia saxis ;
- 0 Quò lateant Syrtes, quove Malea sinu.
 Hæc alii referant : at vos, quod quisque loquentur,
 Credite : credenti nulla procella nocet.
 Serò respicitur tellus, ubi, fune soluto,
 Currit in immensum panda carina salum :
- 5 Navita sollicitus quâ ventos horret iniquos,
 Et propè tam letum, quàm propè cernit aquam.
 Quid si concussas Triton exasperet undas ?
 Quàm tibi nunc toto nullus in ore color !
 Tum generosa voces fœcundæ sidera Ledæ :
- 0 Et, Felix, dicas, quam sua terra tenet !
 Tutius est fovisse torum ; legisse libellos ;
 Threiciam digitis increpuisse lyram.
 At, si vana ferunt volucres mea dicta procellæ,
 Æqua tamen puppi sit Galatea tuæ.
- 5 Vestrum crimen erit talis jactura puellæ,
 Nereidesque Deæ, Nereïdumque pater.
 Vade memor nostri, vento reditura secundo !
 Impleat illa tuos fortior aura sinus.
 Tum mare in hæc magnus proclinet littora Ne-
- reus :
- 0 Huc venti spirent : huc agat æstus aquas.

- Ipsa roges, Zephyri veniant in lintea soli :
 Ipsa tuâ moveas turgida vela manu.
 Primus ego aspiciam notam de littore pinum ;
 Et dicam, Nostros advehit illa Deos.
 45 Excipiamque humeris, et multa sine ordine carpam
 Oscula : pro reditu victima vota cadet.
 Inque tori formam molles sternentur arenæ :
 Et tumulus mensæ quilibet instar erit.
 Illic apposito narrabis multa Lyæo,
 50 Pænè sit ut mediis obruta navis aquis :
 Dumque ad me properas, nec iniquæ tempora
 noctis,
 Nec te præcipites extimuisse Notos.
 Omnia pro veris credam, sint ficta licebit.
 Cur ego non votis blandiar ipse meis ?
 55 Hæc mihi quamprimùm cœlo nitidissimus alto
 Lucifer admisso tempora portet equo.

PROCELLA.

Trist. LIB. I. Eleg. 2, 19.

- ME miserum, quanti montes volvuntur aquarum !
 Jam jam tacturos sidera summa putes.
 Quantæ diducto subsidunt æquore valles !
 Jam jam tacturas Tartara nigra putes.
 5 Quocunque adspicias, nihil est nisi pontus et ær ;
 Fluctibus hic tumidus, nubibus ille minax.

- Inter utrumque fremunt immani turbine venti :
 Nescit, cui domino pareat, unda maris.
 Nam modò purpureo vires capit Eurys ab ortu :
) Nunc Zephyrus sero vespere missus adest :
 Nunc gelidus sicca Boreas bacchatur ab Arcto :
 Nunc Notus adversa proelia fronte gerit.
 Pineae texta sonant ; pulsi stridore rudentes :
 Aggemit et nostris ipsa carina malis.
 ; Navita confessus gelido pallore timorem
 Jam sequitur victam, non regit arte, ratem.
 Utque parum validus non proficientia rector
 Cervicis rigidæ fræna remittit equo ;
 Sic non quò voluit, sed quò rapit impetus undæ,
) Aurigam video vela dedisse rati.

Dulcis Odor Lucræ.

Epist. ex Ponto 3. LIB. II. v. 7.

- TURPE quidem dictu, sed (si modò vera fatemur)
 Vulgus amicitias utilitate probat.
 Cura quid expediat prius est, quàm quid sit honestum ;
 Et cum fortunâ statque caditque fides.
 Nec faciliè invenias multis è millibus unum,
 Virtutem pretium qui putet esse sui.
 Ipse decor recti, facti si præmia desint,
 Non movet, et gratis poenitet esse probum.
 Nil, nisi quod prodest, carum est : i, detrahe menti
 Spem fructus avidæ, nemo petendus erit.

At reditus jam quisque suos amat, et sibi quid sit
Utile, sollicitis supputat articulis.

Illud amicitiae quondam venerabile numen
Prostat, et in quaestu pro meretrice sedet.

Felicem Reditum NEÆRÆ optat Poëta.

Tibulli LIB. III. Eleg. 3.

QUID prodest cœlum votis implēsse, Neæra?

Blandaue cum multâ thura dedisse prece?

Non ut marmorei prodirem è limine tecti

Insignis clarâ, conspicuusque domo;

5 Aut ut multa mei renovarent jugera tauri,

Et magnas messes terra benigna daret;

Sed tecum ut longæ sociarem gaudia vitæ,

Inque tuo caderet nostra senecta sinu.

Tunc, quum permenso defunctus tempore lucis

10 Nudus Lethæâ cogeret ire rate.

Nam grave quid prodest pondus mihi divitis auri?

Arvaquæ si findant pinguia mille boves?

Quidve domus prodest Phrygiis innixa columnis,

Tænare, sive tuis; sive, Cariste, tuis?

15 Et nemora in domibus sacros imitantia lucos?

Auratæque trabes, marmoreumque solum?

Quidve, in Erythræo legitur quæ littore concha,

Tinctaque Sidonio murice lana juvat?

Et quæ præterea populus miratur? In illis

20 Invidia est: falsò plurima vulgus amat.

Non opibus mentes hominum curæque levantur ;

Nam Fortuna suâ tempora lege regit.

Sit mihi paupertas tecum, jucunda Nemora :

At sine te regum munera nulla volo.

O niveam, quæ te poterit mihi reddere, lucem !

O mihi felicem terque quaterque diem !

At si, pro dulci reditu quæcunque voventur,

Audiat aversâ non meus aure Deus ;

Nec me regna juvent ; nec Lydius aurifer amnis,

Nec quas terrarum sustinet orbis opes.

Hæc alii cupiant : liceat mihi paupere cultu

Securo carâ conjuge posse frui.

Adsis, et timidis faveas, Saturnia, votis ;

Et faveas conchâ Cypria vecta tuâ.

Aut si Fata negant reditum, tristesque Sorores,

Stamina quæ ducunt, quæque futura neunt ;

Me vocet in vastos amnes, migrantque paludem

Dives in ignavâ luridus Orcus aquâ.

SULPICIA laudatur.

LIB IV. Eleg. 2.

SULPICIA est tibi culta tuis, Mars magne,
Calendis :

Spectatum è cœlo ; si sapias, ipse veni.

Hoc Venus ignoscet ; at tu, violente, caveto,

Ne tibi miranti turpiter arma cadant.

- 5 Illius ex oculis, cùm vult exurere Divos,
 Accendit geminas lampadas acer Amor.
 Illam, quicquid agit, quoquò vestigia fleotit,
 Componit furtim, subsequiturque decor.
 Seu solvit crines, fuis decet esse capillis;
 10 Seu compsit, comptis est veneranda comis.
 Urit, seu Tyriâ voluit procedere pallâ:
 Urit, seu niveâ candida veste venit.
 Talis in æterno felix Vertumnus Olympo,
 Mille habet ornatus, mille decenter habet.
 15 Sola puellarum digna est, cui mollia caris
 Vellera det succis bis madefacta Tyros;
 Possideatque, metit quicquid benè olentibus arvis
 Cultor odoratæ dives Arabs segetis;
 Et quascunque niger rubro de littore conchas
 20 Proximus Eois colligit Indus aquis.
 Hanc vos, Pierides, festis cantate Calendis,
 Et testudineâ, Phœbe superbe, lyrâ.
 Hoc solenne sacrum multos celebretur in annos:
 Dignior est vestro nulla puella choro.

LAUDES OSIRIDOS.

LIB. I. Eleg. 7, 29.

PRIMUS aratra manu solerti fecit Osiris,
 Et teneram ferro sollicitavit humum.
 Primus inexpertæ commisit semina terræ,
 Pomaque non notis legit ab arboribus.

Hic docuit teneram palis adjungere vitem ;
 Hic viridem durâ cædere falce comam.
 Illi jucundos primùm matura sapes
 Expressa incultis uva dedit pedibus.
 Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
 Movit et ad certos nescia membra modos.
 Bacchus et agricolæ magno confecta labore
 Pectora lætitiæ dissolvienda dedit.
 Bacchus et afflictis requiem mortalibus affert,
 Crura licet durâ compede pulsa sonent.
 Non tibi sunt tristes curæ, nec luctus, Osiri ;
 Sed chorus, et cantus lenis, et aptus amor ;
 Sed varii flores, et frons redimita corymbis,
 Fusa sed ad teneros lutea palla pedes ;
 Et Tyriæ vestes, et dulcis tibiæ cantu,
 Et levis occultis conscia cista sacris.

TARTARA.

LIB. I. Eleg. 3, 67.

HEU ! scelerata jacet sedes in nocte profundâ
 Abdita, quam circum flumina nigra sonant !
 Tisiphoneque impexa feros pro crinibus angues
 Sævitur, et huc illuc impia turba fugit.
 Hic niger in portâ serpentum Cerberus ore
 Stridet, et æratas exeubat ante fores ;
 Illic Junonem tentare Ixionis ausi
 Versantur celeri noxia membra rotâ.

- Porrectusque novem Tityus per jugera terre
 10 Adsiduas atro viscere pascit aves.
 Tantalus est illic, et circum stagna; sed ærem
 Jam jam poturi deserit unda sitim.
 Et Danaï proles, Veneris quæ numina læsit,
 In cava Lethæas dolia portat aquas.

LAUDÈS RURIS.

LIB. II. Eleg. 1, 37.

- RURA cano, rurisque Deos: his vita magistris
 Destituit quernâ pellere glande famem.
 Illi compositis primùm docuere tigillis
 Exigam viridî fronde operire domum.
 5 Illi etiam tauros primùm docuisse feruntur
 Servitium, et plastro supposuisse rotam.
 Tunc victus abiêre feri, tunc insita pomus;
 Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas.
 Aurea tunc pressos pedibus dedit uva liquores,
 10 Mistaque securo est sobria lympa mero.
 Rura ferunt messes, calidi cùm sideris æstu
 Deponit flavas annua Terra comas.
 Rure levis verno flores apis ingerit alveo,
 Compleat ut dulci sedula melle favos.
 15 Agricola adsiduo primùm lassatus aratro
 Cantavit certo rustica verba pede:
 Et satur arenti primùm est modulatus avenâ
 Carmen, ut ornatos diceret ante Deos.

- Agricola et minio suffusus, Bacche, rubenti
 20 Primus inexpertâ duxit ab arte chorus :
 Huic datus à pleno memorabile munus ovili
 Dux pecoris hircus : duxerat hircus oves.
 Rure puer verno primùm de flore coronam
 Fecit, et antiquis imposuit Laribus.
 25 Rure etiam teneris curam exhibitura puellis
 Molle gerit tergo lucida vellus ovis.
 Hinc et foemineus labor est, hinc pensa, colusque ;
 Fusus et apposito pollice versat opus.
 Ipse interque greges, interque armenta Cupido
 30 Natus, et indomitas dicitur inter equas.
 Illuc indocto primùm se exercuit arcu :
 Hei mihi, quàm doctas nunc habet ille manus !

Nil, nisi quod prodest, carum est.

Ex Ponto. LIB. II. Epist. 9, v. 23.

- NUM quid erit, quare solito dignemur honore
 Numina, si demas velle juvare Deos ?
 Jupiter oranti surdas si præbeat aures,
 Victima pro templo cur cadat icta Jovis ?
 5 Si pacem nullam Pontus mihi præstet eunti,
 Irrita Neptuno cur ego thura feram ?
 Vana laborantis si fallat vota coloni,
 Accipiat gravidæ cur suis exta Ceres ?
 Nec dabit intonso jugulum caper hostia Baccho,
 10 Musta sub adducto si pede nulla fluant.

Cæsar ut imperii moderetur fræna, precamur,
 Tam benè quo patriæ consulit ille suæ.
 Utilitas igitur magnos hominesque Deosque
 Efficit; auxiliis quoque favente suis.

*Patria sua SULMO, absente Domind, parùm placet
 NASONI.*

Amorum LIB. II. Eleg. 16.

- PARS me Sulmo tenet Peligni tertia ruris;
 Parva, sed irriguis ora salubris aquis.
 Sol licèt admoto tellurem sidere findat,
 Et micet Icarii stella proterva canis;
 5 Arva pererrantur Peligna liquentibus undis;
 Et viret in tenero fertilis herba solo.
 Terra ferax Cereris, multoque feracior uvæ;
 Dat quoque bacciferam Pallada gratus ager;
 Perque resurgentes rivis labentibus herbas
 10 Gramineus madidam cespes obumbrat humum.
 At meus ignis abest. Verbo peccavimus uno.
 Quæ movet ardores, est procul; ardor adest.
 Non ego, si medius Polluce et Castore ponar,
 In cœli sine te parte fuisse velim.
 15 Solliciti jaceant, terrâque premantur iniquâ,
 In longas orbem qui secuère vias.
 Aut juvenum comites jussissent ire puellas,
 Si fuit in longas terra secanda vias.
 Tum mihi, si premerem ventosas horridus Alpes,
 20 (Dummodo cum dominâ) molle fuisset iter.

Cum dominâ Libycas ausim perrumpere Syrtes,

Et dare non æquis vela ferenda Notis.

At sine te, quamvis operosi vitibus agri

Me teneant, quamvis amnibus arva natent,

Et vocet in rivos parentem rusticus undam,

Frigidaque arboreas mulceat aura comas ;

Non ego Pelignos videor celebrare salubres ;

Non ego natalem, rura paterna, locum ;

Sed Scythiam, Cilicasque feros, viridesque Bri-
tannos,

Quæque Prometheo saxa cruore rubent.

Ulmus amat vitem, vitis non deserit ulmum :

Separor à dominâ cur ego sæpè meâ ?

At mihi te comitem jurâras usque futuram,

Per me, perque oculos, sidera nostra, tuos.

Verba puellarum, foliis leviora caducis,

Irrita, quò visum est, ventus et unda ferunt.

Si qua mei tamen est in te pia cura relictæ,

Incipe pollicitis addere facta tuis :

Parvaque quamprimùm rapientibus esseda mammis

Ipsa per admissas concute lora jubas.

At vos, quâ veniet, tumidi subsidite montes ;

Et faciles curvis vallibus este viæ.

Tragœdia, ne scribat Elegos, deterret Poëtam.

Amorum LIB. III. Eleg. 1.

STAT vetus et multos incœdua sylva per annos:

Credibile est illi numen inesse loco.

Fons sacer in medio, speluncaque pumice pendens ;

Et latere ex omni dulcè queruntur aves.

5 Hic ego, dum spatior tectus nemoralibus umbris,

Quod mea, quærebam, Musa moyeret opus,

Ingenti venit violenta Tragœdia passu :

Fronte comæ torvâ, palla jacebat humi.

Læva manus sceptrum latè regale movebat :

10 Lydius alta pedum vincla cothurnus erat.

Et prior, Ecquis erit, dixit, tibi finis amandi,

O argumenti lente poëta tui !

Nequitiam vinosa tuam convivia narrant :

Narrant in multas compita secta vias.

15 Sæpè aliquis digito vatem designat euntem ;

Atque ait, Hic ille est, quem ferus urit Amor.

Fabula (nec sentis) totâ jactaris in urbe,

Dum tua præterito facta pudore refers.

Tempus erat thyrso pulsum graviore moveri.

20 Cessatum satis est : incipe majus opus.

Materiâ premis ingenium. Cane facta virorum :

Hæc animo, dices, area digna meo est.

- Quod teneræ cantent, lusit tua Musa, puellæ ;
 Primaque per numeros acta juventa suos.
 25 Nunc habeam per te Romana Tragoedia nomen :
 Implebit leges spiritus iste meas.

JUNONIS SACRA.

Amorum LIB. III. Eleg. 13.

- CUM mihi pomiferis conjux foret orta Faliscis,
 Moenia contigimus victa, Camille, tibi.
 Casta sacerdotes Junoni festa parabant
 Per celebres ludos, indigenamque bovem.
 5 Grande moræ pretium, ritus cognoscere ; quam-
 vis
 Difficilis clivis huc via præbet iter.
 Stat vetus, et densâ prænubilus arbore lucus.
 Aspice ; concedas numen inesse loco.
 Accipit ara preces, votivaque thura piorum ;
 10 Ara per antiquas facta sine arte manus.
 Hinc ubi præsonuit solenni tibia cantu,
 It per velatas annua pompa vias.
 Ducuntur niveæ, populo plaudente, juvencæ,
 Quas aluit campis herba Falisca suis ;
 15 Et vituli, nondum metuendâ fronte minaces ;
 Et minor ex humili victima porcus harâ ;
 Duxque gregis cornu per tempora dura recurvo.
 Invisa est dominæ sola capella Deæ.

- Illius indicio sylvis inventa sub altis
 20 Dicitur inceptam destituisse fugam.
 Nunc quoque per pueros jaculis incessitur index ;
 Et pretium auctori vulneris ipsa datur.
 Quà ventura Dea est, juvenes timidæque puellæ
 Præverrunt latas veste jacente vias.
 25 Virginei crines auro gemmæque præmuntur ;
 Et tegit auratos palla superba pedes.
 More patrum Graio velatæ vestibis albis
 Tradita supposito vertice sacra ferunt.
 Ore favent populi, tunc cùm venit aurea pompa ;
 30 Ipsa sacerdotes subsequiturque suas.
 Argiva est pompæ facies. Agamemnone cæso,
 Et scelus et patrias fugit Halesus opes.
 Jamque pererratis profugus terræque frêtoque
 Moenia felici condidit alta manu.
 35 Ille suos docuit Junonia sacra Faliscos.
 Sint mihi, sint populo semper amica suo.

OVIDIUS Elegos repudiat.

Amorum LIB. III. Eleg. 15.

- QUÆRE novum vatem, tenerorum mater Amorum :
 Raditur hîc elegis ultima meta meis.
 Quos ego composui, Peligni ruris alumnus :
 Nec me deliciæ dedecûere meæ.
 5 Si quid id est, usque à proavis vetus ordinis hæres,
 Non modò militiæ turbine factus eques.

- Mantua Virgilio gaudet, Verona Catullo :
 Pelignæ dicar gloria gentis ego :
 Quam sua libertas ad honesta coëgerat arma,
 10 Cùm timuit socias anxia Roma manus.
 Atque aliquis spectans hospes Sulmonis aquosi
 Mœnia, quæ campi jugera pauca tenent ;
 Quæ tantum, dicet, potuistis ferre poëtam,
 Quantulacunque estis, vos ego magna voco.
 15 Culte puer, puerique parens Amathusia culti,
 Aurea de campo vellite signa meo.
 Corniger increpuit thyrso graviore Lyæus :
 Pulsanda est magnis area major equis.
 Imbelles Elegi, genialis Musa, valete ;
 20 Post mea mansurum fata superstes opus.

Carmina GERMANICO promittit NASO.

Ex Ponto. LIB. IV. Epist. 8, v. 31.

- NON tibi de Pario statuum, Germanice, templum
 Marmore : carpsit opes illa ruina meas.
 Templâ domus vobis faciant urbesque beatæ ;
 Naso, suis opibus, carmine gratus erit.
 5 Parva quidem fateor pro magnis munera reddi,
 Cùm pro concessâ verba salute damus.
 Sed qui, quàm potuit, dat maxima, gratus abundè
 est ;
 Et finem pietas contigit illa suum.

- Nec, quæ de parvâ Dîs pauper libat acerrâ,
 10 Thurfâ minùs, grandi quàm data lance, valent.
 Agnaque tam lactens, quàm gramine pasta Fa-
 lisco,
 Victima Tarpeios inficit ictâ focos.
 Nec tamen, officio vatùm per carmina facto,
 Principibus res est gratior ulla viris.
 15 Carmina vestrarum peragunt præconia laudum :
 Néve sit actorum fama caduca, cavent.
 Carmine fit vivax virtus ; expersque sepulcrî
 Notitiam seræ posteritatis habet.
 Tabida consumit ferrum lapidemque vetustas ;
 20 Nullaque res majus tempore robur habet.
 Scripta ferunt annos : scriptis Agamemnona nôsti ;
 Et quisquis contrâ, vel simul, arma tulit.
 Quis Thebas septemque duces sine carmine nôsset,
 Et quicquid post hæc, quicquid et antè fuit ?
 25 Dî quoque carminibus (si fas est dicere) fiunt ;
 Tantaque majestas ore canentis eget.
 Sic Chaos, ex illâ naturæ mole prioris,
 Digestum partes scimus habere suas :
 Sic affectantes cœlestia regna Gigantas,
 30 Ad Styga nimbifero vindicis ignæ datos.
 Sic victor laudem superatis Liber ab Indis,
 Aleides captâ traxit ab Œchaliâ.
 Et modò, Cæsar, avum, quem virtus addidit astris,
 Sacrarunt aliquâ carmina parte tuum.

- 35 Si quid adhuc igitur vivi, Germanice, nostro
Restat in ingenio, serviet omne tibi.
Non potes officium vatis contemnere vates :
Judicio pretium res habet ista tuo.
Quodd nisi te nomen tantum ad majora vocâsset,
40 Gloria Piëridum summa futurus eras.
Sed dare materiam nobis, quàm carmina, mavis :
Nec tamen ex toto deserere illa potes.
Nam modò bella geris, numeris modò verba
coërces ;
Quoddque aliis opus est, hoc tibi ludus erit.
45 Utque nec ad citharam, nec ad arcum segnis
Apollo est,
Sed venit ad sacras nervus uterque manus ;
Sic tibi nec docti, nec desunt principis artes ;
Mista sed est animo cum Jove Musa tuo

NOTÆ SELECTÆ

IN GRATIAM RUDIORUM.

Prior numerus Paginam, posterior Versum Poëmatis indicat.

Pag. ver.

2. 1. *ŒCHALIAM*] Eubœæ urbem, in quâ regnavit Eurytus.
2. *Victorem*] Id est, Te Iolês amore victum fuisse.
3. *Pelasgiadas*] Græcas : Pelasgi, vetustissimi Græciæ populi, à Pelasgo (Jovis filio) appellati.
5. *Juno*] Junonis suasu infinitos labores Herculi Eurystheus imposuit.
10. *Nereus*] Deus marinus : pro mari ipso positus.
11. *Pax terræ*] Terra à te pacata.
12. *Solis*] Orientem et Occidentem.
13. *Laturum*] Vult Deïanira Herculem virtute in cælum ascensurum.
14. *Hercule*] Id est, Atlas Herculis ope cælum sustulit.
21. *Sthenelcius*] Eurystheus, Stheneli filius.
23. *Meandros*] Meander fluvius est, Lydiam à Cariâ determinans.
3. 29. *Pestis Nemeæa*] Leo, quem in Nemeââ sylva Hercules interfecit.
32. *Alba*] Corona populea, quæ sibi fertur fecisse Hercules, cum ad inferos descenderet.
33. *Mæoniâ*] Omphales Mæoniæ, seu Lydiæ.

ver.

34. *Incingi*] Cingulo Omphales, more Lydio.
35. *Credi Diomedis*] Feri et inhumani. Fabulatur Diomedem, Thraciæ tyrannum, equos suos hospitum pascebat carnibus; quem victum, iisdem equis Hercules in pabulum dedit.
37. *Busiris*] Ægypti tyrannus, qui hospites suos solebat immolare. Hercules eum mactavit.
39. *Antæus*] Gigas fuit, filius Terræ, qui hospites secum luctari cogebat, et occidebat.
41. *Ioniacas*] Omphales *scil.* nam Ionia Lydiæ adeo conjuncta, ut vix limitibus disjungatur.
43. *Alcide*] Cognomen Herculis ab avo Alcæo.
55. *Tegeæus*] Arcadius; à Tegæâ, Arcadiæ urbe.—
Erymantho] Erymanthus est mons Arcadiæ.
57. *Threiciis*] Diomedis, quem Hercules mactavit.
59. *Triplex*] Monstrum tricorporeum: de Geryone, Hispaniæ rege, agitur.
61. *Franco*] Cerberi *scil.* corpore.
63. *Quæque*] Hydram Lernæam significat, ex cujus corpore centum prodibant serpentum capita et cervices, quorum uno amputato, duo alia renascebantur.
65. *Quique*] Antæus est; quem, ne Terræ matris auxilium sentiret, Hercules, sinistro brachio sublatum, dextrâ suffocavit.
69. *Sidonio*] Purpureo: laudatissima verò erat Sidonia purpura.
71. *Iürdanis*] Omphale, à patre eo nomine appellata.
78. *Molle*] Omphales.
81. *Tela*] Herculis, quæ ille Lernææ hydræ sanguine (seu veneno) infecit, unde pestifera fuerunt.
84. *Conjugis*] Herculis.
87. *Pellex*] Iole, Euryti, Echaliæ regis, filia.
94. *In Phrygiâ*] Apud Omphalem.
97. *Ætolide*] Ætolæ regis filia.

Pag. ver.

5. 99. *Eurytidos*] Ioles, Euryti filia.
 105. *Achelous*] Filius fuit Oceani et Terræ, vel, ut alii volunt, Thetidis.
 107. *Semivir*] Centaurus Nessus, qui Deïaniræ, quam transvehebat, vim facere aggressus, ab Hercule sagittâ transfixus est.—*Eveno*] Evenus fluvius est Ætolia.
 6. 113. *Æta*] Mons Thessaliae: in eo, oraculi monita, constructa est pyra, in quam Hercules ascendit, et mortalitatem reliquit.
 119. *Agrios*] Frater Cenei.
 120. *Ænea*] Accusativus Græcus.
 122. *Alter*] Meleager est.
 132. *Patria*] Calydon.—*Frater*] Tydeus.
 7. 1. *Colchorum*] Colchi populi sunt Ponti Euxini, ab ortu accolæ.
Regina.] Quippe Ætæa, Colchorum regis, filia.
 2. *Ars*] *Magica*. Veneficiis verò Medea notissima.
 3. *Fila*] Tres Parcae fatale exercere dicuntur lanificium; eorumque stamen primam ducere; alteram fusum versare; tertiam filum abrumpere.
Sorores] Parcae.
 8. *Phryxæam*] Vellus aureum, quod Marti Phryxus appendit.—*Pelias*] Thessalica; à Pelio, monte Thessal.—*Arbor*] Pro navi, quâ in Colchos vecti sunt Argonautæ.
 8. 9. *Magnetida*] Thessalicam. Magnesia regio est Thessaliae, et Magnetes dicuntur populi ejus.
 10. *Turba*] Argonautæ.—*Phasiacam*] Colchicam; à Phasi, Colchorum fluvio.
 16. *Æsonides*] Jason, Æsonis, Thessaliae regis, filius.
 17. *Semina*] Dentes Serpentis.
 25. *Novu nupta*] Creüsa.
 27. *Hic*] Creon, Creüsæ pater.—*Ephyren*] Corinthus est, cui primò illud nomen datum.—*Scythiæ*] Scythi populi erant Asiae, itemque Europæ.

- ver.
28. *Ponti*] Maris Euxini.
29. *Juvenes*] Argonautas Græcos.
49. *Lumina custoditis*] Oculos draconis, qui vellus aureum custodiebat.
65. *Mingis*] Argonautis.—*Altera*] Creüsa scil.
66. *Æsonio*] Jasoni, Æsonis filio.
67. *Nemus*] Locum, ubi cum Medea Jason collocutus est, describit.—*Piceis*] Picea arbor est, ex qua resina defluit.—*Ilicis*] Ilex arbor est glandifera, durissima.
69. *Delubra*] Templa, Dianæ dedicata.
70. *Dea*] Diana.
78. *Avi*] Phœbi, vel Solis; nam Æëta filius fuit Solis, qui videt omnia.
83. *Pelasgum*] Me Græcum. Fuerunt enim Pelasgi Græciæ populi.
89. *Puellæ*] Ipsius Medæ scil.
104. *Isthmos*] Corinthiacum intellige. Corinthus est in Isthmo.
119. *Symplegades*] Cyanæ etiam dictæ sunt duæ insulæ, vel potius scopuli in Bosphoro Thraciæ, aut verius in Ponti Euxini ostio.
124. *Trinacriæ*] Siciliæ; quæ sic à Græcis dicta propter figuram.
125. *Hæmonias*] Thessalias, ab Hæmo monte, quo à Thraciâ dividitur, ita dictas.
136. *Lampades*] Faces in nuptiis Jasonis et Creüsæ adhibitæ.
147. *Pueris*] Mermerum et Phereten, Jasonis et Medæ filios, vocat Apollodorus.
148. *Geminæ*] Anglicè, *The outer, or great gates*.
166. *Dea*] Diana, quæ et Proserpina, seu Hecate.
177. *Tyrio*] Laudatissima fuit Tyria purpura, sive ostrum.

Pag. ver.

15. 202. *Sisypbias*] Creontis, Sisypbi filii.
 203. *Nuptam*] Creüsam.
16. 3. *Theseu*] Fuit Theseus Ægei, regis Atheniensis, filius.
 7. *Vitred*] Vitro similis. Autumnale tempus describit.
 10. *Thesea*] Accusativus Græcus.
17. 44. *Genæ*] Palpebræ; nam pro iis etiam sumuntur: per eas verò oculos intellige.
 48. *Ogygio*] Thebano; ab Ogyge, Thebanorum rege.—*Baccha*] Mulier Baccho sacrificans.
18. 66. *Æolus*] Ventorum Deus.
 71. *Victor*] Superato Minotauro.—*Recurvo*] Labyrinthi periphrasis.
19. 77. *Fratrem*] Minotaurum.
 87. *Phocas*] Vitulos marinos.
 91. *Filia Phæbi*] Pasiphaë.
 99. *Androgeos*] De quo in Argumento.
 100. *Cecropi*] Attica, à Cecrope, Atheniensium rege.
20. 107. *Cornu*] Minotauri.
21. 131. *Pittheidos*] Pittheus Æthræ pater fuit.
 142. *Facto*] Beneficio, quo te ex labyrinthi erroribus extraxi.
22. 1. *Conjux nova*] Helena, quam nuper duxisti.
 2. *Mycenæd*] Menelaï aut Agamemnonis; quorum patria Mycenæ, Peloponnesi civitas.
 3. *Pegasis*] Fontana, Græcâ Etymologiâ; et una ex Naiadibus, cùm sit fluvii filia.—*Phrygiis sylvis*] In Idæ, Phrygiæ montis, sylvis.
23. 11. *Priamides*] Priami filius.
 16. *Pruina*] Anglicè, *Hoar-Frost*.
 30. *Xanthi*] Fuit Xanthus fluvius agri Trojani.
24. 37. *Micuère*] Anglicè, *My heart beat strangely*.
 42. *Cærula unda*] Mare, cujus aquæ cœruleæ videntur.
 57. *Nereïdas*] Nymphas, Nerci filias: *virides*, quia inter herbas habitant et aquas.

- ver.
- 60. *Pellice*] Helenâ.
 - 84. *Hecubæ*] Priami uxor.
 - 91. *Tyndaris*] Helena, Tyndari ex Lædâ filia credita ;
reverâ Jovis, si fabulæ credimus.
 - 94. *Deïphobo*] Fuit Deïphobus unus ex Priami filiis.—
Polydamanta] Fuit Polydamas unus ex Trojanis
primoribus.
 - 95. *Antenor*] Unus etiam ex principibus Trojanis.
 - 99. *Lacænam*] Helenam ; à Laconicâ regione, unde
fuit oriundâ.
 - 101. *Atrides*] Menelâus, Atrei filius, Agamemnone
fratre natu minor.
 - 107. *Andromache*] Ætionis filia, Hectoris uxor.
 - 113. *Tua*] Cassandra, Paridis soror.
 - 118. *Juvenca*] Helena.
 - 126. *Hospite*] Paride.
 - 141. *Opis*] Medicinæ.—*Pheræas*] Thessalicas ; *id est*,
vaccas Admeti, qui Pheris in Thessaliâ regnavit.
 - 2. *Hæmonis*] Thessalica, ab Hæmo monte.
 - 3. *Aulide*] Aulis Bœotiae portus est.
 - 33. *Bicorniger*] Bacchus est ; cui cornua, propter vini
effectus, Poëtæ affixerunt.
 - 35. *Phylleïdes*] Thessalica ; à Phyllo, Thessaliæ urbe.
 - 37. *Murice*] Purpurâ. Est enim murex piscis, cujus
sanguine tinguntur lanæ.
 - 38. *Iliacis*] Trojanis.—*Ille*] Protesilaus.
 - 53. *Ilion*] Oppidum Trojæ.—*Tenedos*] Insula in con-
spectu Trojæ.—*Simois et Xanthus*] Sunt agri Tro-
jani rivuli.—*Idæ*] Seu Ida, mons Phrygiæ.
 - 56. *Hospes*] Paris.
 - 61. *Gemellis*] Castori et Polluci, qui gemini fuerunt.—
Ledæa] Ledâ matre orta.
 - 62. *Danaïs*] Græcis, à Danao, Argivorum rege.
 - 63. *Hectora*] Accusat. Græcorum more. Fuit Hector
Priami filius.

Pag. ver.

31. 71. *Argolico*] Græco : ab Argo, Græcorum civitate.
79. *Dardanidæ*] Trojanos, à Dardano rege appellatos.
32. 90. *Troada*] Troas vocatur regio Trojana.
33. 114. *Inachia*] Argivæ, seu Græcæ ; à prisco Argivorum rege Inacho.
34. 1. *Rhodopeia*] Thracia ; à Rhodope, monte Thraciæ.
6. *Actæas*] Id est, Atticas, Athenienses Demophoöntis.
Sithonis] Thracia ; à vetusto nomine, Sithon.
15. *Hebri*] Fluvius est Thraciæ.
35. 33. *Hymenæus*] Nuptiarum Deus.
36. 67. *Ægidas*] Ægei posteros.
Statuaris] Ex statuâ repræsententis.
69. *Scyron, Procrustes*] Latrones insignes.
70. *Sinis*] Hic in Isthmo Corinthiaco alligatos curvatis arboribus in diversa trahebat et discerpebat.
71. *Bimembres*] Centauri ; Junonis, vel potius Nubis et Ixionis filii.
73. *Illum*] Patrem tuum Theseum. Anglicè, *After one has seen your Father and all his Eulogies, &c.*
37. 76. *Cressa*] Ariadne Cretensis, Minoïs filia.
90. *Bistonidæ*] Thraciâ nostrâ. Lacus est Bistonius in Thraciâ.
38. 111. *Lycurgi*] Pater fuit Phyllidis.
113. *Hæmum*] Mons est Thraciæ, sicut et Rhodope.
39. 117. *Tisiphone*] Furiarum una.
119. *Alecto*] Altera ex Furiis.
40. 3. *Troja*] Urbs fuit minoris Asiæ celeberrima.
Danaïs] Græcis. Vide suprâ, p. 21. v. 62.
4. *Priamus*] Rex Trojæ, quo tempore à Græcis eversa est. Filius fuit Laomedontis.
5. *Lacedæmona*] Accusativus inflectione Græcâ. Lacedæmon urbs est et regio Peloponnesi celeberrima : *Sparta* quoque dicta est.
15. *Antilochum*] Fuit is filius Nestoris.

Pag. ver.

40. 17. *Menætiaden*] Patroclum, Menætii filium, quem Hector interfecit.
41. 19. *Tlepolemus*] Herculis filius; quem Sarpedon, rex Lyciæ, interfecit.
21. *Achivis*] Græcis, ab Achaiâ regione ita dictis.
26. *Barbara*] Id est, de barbaris Trojanis: omnes enim, præter se, Græci Barbaros vocitabant.
33. *Simoïs*] Fluvius Trojanus—*Sigeia*] Campus Trojanus, à Sigæo promontorio, ubi sepultus Achilles.
35. *Æacides*] Achilles, Æaci nepos.
38. *Nestor*] Pyliorum rex, Nelei filius: vir summâ prudentiâ clarus.
39. *Rhesum*] Thraciæ regem.
Dolona] Fuit Dolon vir Trojanus.
42. *Thracia*] Thracia Europæ regio est ad maris Ægæi septentrionem.
46. *Ismariis*] Thraciis; ab Ismaro, monte Thraciæ.
42. 54. *Phrygio*] Trojano: in Phrygiâ enim minore stetit Troja.
59. *Hæc*] Nostra, scil. Ithacensia.
65. *Sparten*] Sparta seu Lacedæmon fuit regio Menelai.
67. *Phœbi*] Fabula est, Phœbum, seu Apollinem, et Neptunum, promissâ mercede, Laomedonti, Trojanorum regi, muros ædificavisse.
43. 87. *Dalichii, Samii, Zacynthos*] Insulæ maris Ionii.
95. *Irus*] Ithacensis mendicus.—
Melanthius] Fuit hic Ulyssis ovium magister.
45. 2. *Mæandri*] Mæander fluvius est minoris Asiæ.
47. 48. *Triton*] Deus marinus, Neptuni filius, ejusdemque tubicen.
58. *Cytheriacis*] Cytheræ insula est in sinu Lædonico, quò, cùm primùm nata esset, conchâ Venus de-
vecta dicitur.
66. *Phrygiâ*] Ence Phrygi: tui.

Pag. ver.

48. 75. *Ascanius*] Æneæ filius, qui et Iulus dictus est.—
Penates] Quos dicitur Æneas Trojâ in Italiam
portasse.
85. *Pater*] Anchises.
90. *Tenor*] Anglicè, *The same course*.
92. *Frater*] Pygmalion.
49. 103. *Gætulo*] Gætulis regio est in mediâ Africâ.
116. *Pœna*] Mors.
117. *Deus*] Apollo.
118. *Teucris*] Trojanis, à Teuero rege nominatis.
50. 121. *Pergama*] Ita appellantur Trojanæ arces; sæpè
Troja ipsa intelligitur.
123. *Simoënta*] Simois Trojæ rivulus.—*Tybridis*] Ty-
bris fluvius, qui Romam alluit.
128. *Pygmalionis*] Pygmalionis opes plurimas, cum
magnâ nobilitatis parte, secum in Africam evexit
Dido.
129. *Tyriam*] Carthaginem, sic à conditoribus deno-
minatam.
136. *Dardana*] Deos Penates. Dardana verò dicuntur
à Dardano, rege Trojano. *Vide suprâ*, p. 31. v. 79.
143. *Phthias*] Ex Phthiâ, urbe Thessaliæ.—
Mycenis] Mycenæ, urbs Peloponnesi.
51. 162. *Troïcus ensis*] Æneæ, quem festinans omiserat.
52. 1. *Phæbe, fave*] Messalinum, Messalæ filium, laudatu-
rus Poëta, Apollinis nomen invocat. Messalinus co-
optatus fuerat in collegium Quindecimvirorum, ad
quos cura librorum Sybilliarum pertinebat.—*No-
vus Sacerdos*] Messalinus Augur vel Poëta: *Musa-*
rum nempe et Apollinis Poëtæ dicuntur Sacerdotes.
12. *Provida cantet avis*] Augurium ab avium garritu
et gustu dictum est.
15. *Sibylla*] Vaticiniorum libri, quos Tarquinius Pris-
cus emit, in quibus Romanorum fata, heroïco car-
mine descripta, continebantur.

Pag. ver.

53. 22. *Sacra vehis*] Deos nempè Penates, quos Virgilius vocat *Patrios*. *Teucrosque Penates*.
23. *Laurentes*] Laurentes agri sunt ea pars Latii, ubi Laurentum oppidum à Latino conditum.
25. *Numici unda*] Numicius fuit fluvius Latii, in quo cadaver Æneæ dicitur ab Ascanio repertum.
26. *Indigetem*] Indigetes Dii dicuntur qui nullius rei egent, vel quorum ope nos indigemus; unde Servius vult omnes Deos appellari *Indigetes*.
28. *Diva Superba*] Fuit in Diis Victoria, quam vocat *Superbam*, ob fastum, magnificentiam, et gloriam, quam secum defert.
30. *Barbare Turne*] *Hoc est*, Latini: Latini enim quondam, et Itali dicti sunt *Barbari*, maximè à Græcis.
31. *Laurens castrum*] Laurentum, Latii oppidum. — *Lavini*] Lavinium, seu Lavinium, civitas fuit Latii ab Æneâ condita, et à nomine Laviniae conjugis sic dicta.
32. *Ascanio*] Ascanius, Æneæ filius, civitatem sub Albano monte condidit.
34. *Iliu*] Quæ et Rhea, et Sylvia: filia Numitoris fuit, et Remi ac Romuli mater.
35. *Septem montibus*] A quibus Roma Septencollis est appellata. Montium sunt septem; — Capitulinus, (qui et Tarpeius,) Aventinus, Palatinus, Caelius, Esquilinus, Viminalis, Quirinalis.
54. 1. *Orta prior*] *Antelunares* ob religionis neglectum per convicium appellati fuerant Arcades.
2. *Arcade*] Jovis filius ex Calisto, qui Arcadiæ, Peloponnesi regioni intimæ, nomen dedisse dicitur.
10. *Parrhasium*] Arcadicum. Arcadia enim olim Parrhasia dicta est.
22. *Cadmus*] Cadmi fabulam habes in *Metamorph.* — *Aoniâ*] Bœotiâ.

Pag. ver.

55. 23. *Tydeus*] Œnei, Calydoniæ regis, filius,
Pagasæus] Thessalicus, à Pagasie, Thessaliæ urbe.
Jason] De Jasone, *Vide suprâ*, p. 8. v. 16.
30. *Hesperiam*] Italiam.
 5. *Bonis avibus*] Felici augurio.
 7. *Colles*] Colles septem, in quibus posita Roma.
Vide suprâ, p. 53. v. 35.
11. *Dardaniæ*] Trojanæ.—*Pinus*] Pro navibus.
 12. *Hic*] Hic etiam in Latio (ut olim apud Trojam
 Helena] Lavinia, Latini filia, causa erit novi Martis.
56. 17. *Neptunia*] A Neptuno Phœboque extructa.
 19. *Altera*] Patrem Ænæ Anchisen dicit, quem Deum
 fecit, et pro Deo coluit.
 25. *Nepos*] Germanicus, Augusti nepos.
Natus] Tiberius Cæsar.
 26. *Pondera*] Imperii administrationem.
 1. *Exsul*] Evander scil.
 4. *Arcade*] Evandro scil. qui ex Arcadiâ profugerat.
 5. *Erythæidas*] Ab Erythæâ insulâ, ubi Geryon regnavit,
 6. *Claviger*] Hercules, clavam gerens heros.
57. 7. *Tegæa*] Arcadia Evandri, qui hospitio Herculem
 excepit. Fuit Tegæa urbs Arcadica.
 9. *Tirynthius*] Hercules, cui, à Tirynthe oppido, ubi
 nutritus, illud nomen datum.
 12. *Cacus*] Latro pessimus.
 16. *Mulciber*] Vulcanus.
 22. *Furta*] Boves furto abductæ.
 23. *Revocamen*] De mugitu loquitur boüm.
 24. *Impia*] Propter impium Cacus.
58. 35. *Typhœa*] Gigantem Ætnæ suppositum, unde flam-
 mas eructat. *Vide Metamorph.*
 36. *Ætnæo*] Qui ex Ætnâ, Siciliæ monte, prærupit.
 37. *Alcides*] Hercules, cui à robore illud Græcè datam
 nomen.
 7. *Sacerdos*] Rhea, seu Ilia, aut Sylvia, Vestalis.

Pag. ver.

59. 23. *Iliacis*] Ilio avecta Vestæ sacra et ignis.
 25. *Palmæ*] Victores : intellige Remum Romulumque.
 28. *Sidera*] Seu ad famam referas, seu de Romuli consecratione intelligas.
 29. *Patruus*] Amulius, qui Remum Romulumque studuit perdere.
 31. *Martia*] Quia Marti sacer.
 38. *Fratrī*] Numitori.
 60. 43. *Albula*] Tiberis olim nomen, ex aquæ colore.
 58. *Hi*] Ministri *scil.*
 61. 71. *Martia*] Romulus et Remus.
 Ter senos] Ad decimum octavum annum creverant.
 74. *Iliadæ*] Iliæ filii, Romulus et Remus.
 81. *Frater Numitoris*] Amulius *scil.*
 63. 2. *Hujus*] Magnificæ *scil.*—5. *Nati*] Romuli *scil.*
 64. 19. *Conso*] Hunc Constum, quem et Neptunum equestrem vocaverunt, numen fuisse volunt consiliorum.
 23. *Palatia*] Fuit Palatium unus ex septem Romæ montibus, ubi ante urbem conditam nemus fuit.
 32. *Rex*] Romulus *scil.*
 65. 47. *Cures*] Sabini, Curibus oriundi.
 66. 1. *Pater*] Mars *scil.*
 16. *Rex*] Romulus *scil.*—*Patriis*] Martis.
 19. *Albā*] Latii fuit oppidum, ab Ascanio, Æneæ filio, conditum.
 67. 27. *Quirinum*] Eo nomine in coelis vocari se indicavit Romulus.
 1. *Aricinæ*] Aricia ab Albā 20 stadiis distabat.
 3. *Hippolytus*] Thesei filius.—6. *Tabella*] Votiva *scil.*
 11. *Camænis*] Musis.
 69. 19. *Munus*] Scutum *scil.* cælo delapsum.
 1. *Tullia*] Servii Tullii scelestissima filia.
 70. 5. *Trium*] Quos filios habuit Tarquinius.
 6. *Epates*] Gabinos *scil.*

- Pag. ver.
70. 8. *Fratres*] Titus et Aruns.
 15. *Potens*] Quippe Gabinorum dux.
71. 9. *Lacrymas*] Lacrymantem.
 10. *Cæco*] Namque rem ipsam ignorabant.
 12. *Non oculos*] Præ pudore humi defixos tenebat.
72. 25. *Fallit*] Ostendit se non esse *Brutum*; id est, stolidum.
 39. *Consul*] Non rex: Brutus et Collatinus primò creati.
73. 5. *Cremeram*] Fluvius Tusciæ, non longè à Veiiis.
 8. *Tyrrhenum*] Vejentium.
74. 37. *Herculeæ*] Erant Fabii ex sanguine Herculeo.
 2. *Ilus*] Troiæ filius, Dardani pronepos, qui Ilium primus condidit, aut instauravit.
 3. *Signum*] Palladium *scil.*
75. 9. *Ætheream*] Palladis simulacrum, cælo delapsum, quod Trojani quamdiu servassent, urbs sua capi non poterat.
 12. *Laomedonta*] Qui Ili hæres et filius: cui Palladium, imperii pignus, cura fuit servandi.
 13. *Ipsa*] Pallas *scil.*
76. 1. *Alto*] Antiquo et nobili: Atta Clausus appellatus, qui Patriciæ hujus familiae princeps, à Sabiniis, priusquàm Appius Claudius diceretur.
77. 23. *Ducem*] Claudiam *scil.* pudicam, quæ funem trahabat.
 11. *Tirynthius*] Hercules. *Vide supra*, p. 57. v. 9.
 14. *India*] Totum Orientem victoriis peragrâsse Bacchum, non Poëta modò, sed Historici etiam scripserunt.
78. 22. *Hæstia*] Parthus.—*Regna*] Armaniam *scil.* quæ ad Parthos defecerat.—*Parente*] Augusta *scil.*
 26. *Eas*] Parthicas *scil.*—*Dux meus*] Caius *scil.*
79. 3. *Deus*] Mars.—*Opus*] Templum.

Pag. ver.

79. 9. *Armipotens*] Martis signum, in templi aditu, ante fores positum.
13. *Sacro*] Patris Anchisæ, quem humeris gestabat.
15. *Iliaden*] Romulum, Iliâ matre ortum.
80. 23. *Pater*] Julius Cæsar, qui Augustum adoptavit.—
Vestæque sacerdos] Idem Julius, Pontifex maximus.
44. *Nulla*] Legiones tamen undecim.
45. *Bis ulto*] De conjuratis Bello Philippico, tum de Parthis.
81. 5. *Isauras*] Isaurorum, Asiæ populorum, ad Taurum montem : qui P. Servilio, à quo domiti, cognomen fecerunt *Isaurici*.
6. *Cretum*] A Cretensibus verò, aut devictâ Cretâ insulâ, Q. Metellus *Creticus* dictus est.
7. *Numidas*] Africæ populi.—*Messana*] Siciliæ urbs.
8. *Numantina*] A Numantiâ, in Hispaniâ urbe.
15. *Magne*] Pompeium compellat, qui *Magni* nomen reportavit.
16. *Qui te*] Julius Cæsar scil.
82. 1. *Nux*] Opuaculum Ovidiâ, adhuc juvenis.
2. *Petor*] Percutior.
3. *Obruere*] Propriè; dicitur enim elegantissimè, saxis et lapidibus aliquem obruere.—*Nocentes*] Sontes.
12. *Oleas*] Pro olivis dixit.
13. *Matrem*] (*Matres* alii) i. e. *arborem*, quæ, velut mater, pomos suas gignit.
83. 18. *Luxuriare*] Eleganter hoc de arboribus latè crescentibus.
31. *Sinceros*] Id est, integros et illæsos.
85. 91. *Præda*] Aureus torquis.
86. 104. *Officiosa*] *Invidiosa*, Plures.
88. 149. *Quid mihi tunc, &c*] Summam movet commiserationem.
1. *Lusor*] Qui de Amoribus scripsit.

Pag. ver.

89. 3. *Sulmo*] Oppidum fuit in Pelignis, mille passuum
90 distans ab Urbe, Septentrionem et Orientem
versus.
6. *Consul uterque*] Hirtius et Pansa.
7. *Ordinis*] Equestris *scil.*
11. *Lucifer*] Stellam matutinam pro die ipso posuit.
14. *Cruenta*] Gladiatorum sanguine.
22. *Mæonides*] Homerus.
23. *Helicone*] Quo Bæotiae monte Musis sacro, et
Musæ, et Poësis illarum opus intelligitur.
90. 39. *Abniæ*] Musæ, quibus ab Aëniâ, Bæotiae parte
montanâ, illud nomen datum.
45. *Ignes*] Amores.
56. *Thalia*] Una ex Musis.
60. *Corinna*] Quam Augusti neptim fuisse verisimile est.
91. 75. *Filia*] Perilla.
92. 95. *Pisæd*] Quâ apud Pisam, Peloponnesi urbem, co-
ronabantur victores Olympico certamine.
96. *Decies*] Olympias spatium fuit annorum quatuor.
93. 120. *Helicone*] *Vide suprâ*, p. 89. v. 23.

PARS SECUNDA.

1. 1. *GERMANICE*] Hic Drusi Claudii Neronis filius
fuit, à Tiberio adoptatus : anno ætatis 34 veneno
per Pisonem sublatus.
2. 18. *Clario*] Hoc est, Apollini ; cui *Claros*, urbs Ioniæ,
in minore Asiâ, dicata.
21. *Ad nostras*] Poëticas *scil.*
5. *Martigenam*] Marte satus fuit Romulus, seu Qui-
rinus.
3. 15. *Fortuna*] Fatum Urbis Romæ, et ipsius Reipublicæ
status.
4. 5. *Euphrates*] Mesopotamiæ fluvius.

Pag. ver.

4. 27. *Aristæus*] Apollinis ex Cyrene, filiâ Pensi (regis Arcadiæ) filius. Vide *Virgil. Georg.* 4. v. 317.
5. 31. *Proteus*] Deus marinus, Neptuni et Phœnices filius; in omnes formas se vertendi peritus : vates fuit, qui nôsset omnia.
34. *Manus*] Protei *scil.*
35. *Juvenis*] *Aristæus scil.*
36. *Senis*] Protei *scil.* dormientis.
37. *Transformis*] Proteus. Vide *suprà*, p. 5. v. 31.
43. *Pastor*] *Aristæus.*
46. *Dis ruris*] Baccho puta, Cereri, aliisque.
49. *Hyperiona*] Dicunt nonnulli Titanis et Terræ fuisse filium : pro Sole ipso sæpè sumitur.
51. *Virgine*] Iphigeniâ *scil.* Agamemnonis filiâ. Vide *Metamorph.* 12.
53. *Sapæos*] Thraciæ populos, habitantes in littore circâ Abderam.
54. *Hæme*] Hæmus mons est Thraciæ nivosus.
6. 64. *Juvenunt*] Quia Diis mactatæ.
- Indicis*] Avis, quæ Deorum mentem aperit.
69. *Noati*] Quæ quidem poëtis Dea est.
- Cristatus*] Gallus.
3. *Hæc*] Cœlestia *scil.*
7. 14. *Peliacus*] Vertex Pelii, Thessaliæ montis altissimi.
16. *Fatidicum*] Apollinis enim oracula nemini non audita.
8. 3. *Duoibus*] Cæsaribus, Augusto, Tiberio, Germanico.
12. *Spica*] De nardo intellige, qui in Syria, et in Ciliciâ (Syriæ junctâ) nascitur.
17. *Fasces*] Duodecim illi *scilicet*, qui Consulibus præferebantur.—*Purpura*] Per purpuram, togas pictas intellige, Consulum præsertim.
9. 21. *Arce*] Æthere *scil.* illi assignato.
24. *Populo*] Romano *scil.* Gentium domina.
2. *Mæonis*] Omphale, Mæonin, seu Lydia.

Pag. ver.

9. 5. *Tmolus*] Mons Lydiae, vitibus consitus, adeoque Bacchi nemus.
 7. *Subit*] Hercules *scil.*
 10. *Alciden*] Herculem.—*Illa*] Omphale.
 11. *Gætulo*] Afro: Gætuli enim Africae populi.
 17. *Clavam*] Herculis gestamen.
10. 5. *Montes*] Pelion, Ossam, Olympum, montes Thessaliae.
 8. *Pondera*] Montes *scil.*
11. 6. *Ausoniae*] Italiae. Fuerunt Ausones antiqui Italiae populi.
 19. *Nata*] Perilla; quæ virum in Africam secuta erat.—*Libyeis*] Libya pars est ampla Africae, quæ pro eâ totâ sæpissimè ponitur.
12. 29. *Capitolia*] In Capitolio monte templum fuit Jovi dicatum.
 31. *Numina*] Deos compellat, qui in Capitolio colebantur.
 33. *Quirini*] Romuli, cui illud nomen datum.
 35. *Clypeum*] Deorum præsidium istòc appellat nomine.
 37. *Cælesti*] Augusto; qui vivus etiam in Diis habitus.
 48. *Parrhæsis*] Ursa, quæ Græcis *Arctos* dicitur.
13. 60. *Pignora*] Uxorem dicit, amicos, aliaque sibi carissima.
 72. *Lucifer*] Stella est Veneris, quæ Solis ortum præcedit.
14. 81. *Ultima*] Quia maxime remota est Scythia ad Septentrionem.
15. 1. *Pelion*] Mons Thessaliae.
Austros] Adeoque et meridiem, quæ ex parte flat Auster.
 3. *Phillyrides*] Chiron, à Philyræ matre.
16. 7. *Alcides*] Hercules.
 10. *Æacides*] Achilles, Æaci nepos.
Jove natus] Hercules ex Alcmena.

- Pag. ver.
16. 11. *Juvenem*] *Herculem scil.*
 17. *Senex*] Chiron; Centaurus, Saturni filius.
 21. *Pagasaëis*] Thessalicis. *Pagasa* opp. Thessaliæ.—
 Juxta hanc urbem Argo navis ædificata fuit.
 28. *Peleus*] Achillis pater.
18. 15. *Lyrnesside*] Hippodamia est, Brisei filia. Lyrnessus, oppidum Troadis. *Vide Epistol.*
19. 1. *Ariona*] Arius fluvius Asiæ inter Indos et Parthos; undè Ariona.
 7. *Alite*] Noctua, Palladi dilectâ.
 9. *Cynthia*] Diana, à Cyntho monte in Delo-insulâ.
 10. *Fraternis*] Apollinis *scil.* citharæ inventoris.
Ausonis] Ora Ausonis. Italiæ enim pars Ausonis.
 13. *Arion*] Arion Poëta Lyricus; de quo Ovidius et Gellius.
 14. *Arte*] Citharœdicâ *scil.*
20. 30. *Cœrula*] Ex maris cœruleo colore.
 1. *Thesea, Pirithoüs*] Theseus Ægæi filius. Pirithoüs Ixionis filius.
 3. *Phocæus*] Phocæus cum Oreste in amicitia conjunctus.
 6. *Niso*] Nisus Trojanus, Hyrtaci filius; cum Euryalo amicitia vinculo etiam conjunctus. *Vide Virgil. Æneïd.*
21. 1. *Taurica*] Taurica Chersonesus, vulgò Tartara min.
 2. *Pharetrataë*] Quia Diana venationis Dea.
 4. *Thoantis*] Tauricæ regionis rex fuit Thoas.
 5. *Virgo*] Iphigenia, Agamemnonis filia, ex Pelopis genere.
 7. *Orestes*; 9. *Phocæus*] De quibus supra, p. 20. v. 3.
 11. *Triviæ*] Dianæ, quæ triviis præerat, ubi colebatur.
 15. *Sacerdos*] Iphigenia, Agamemnonis filia.
22. 13. *Jovis*] De Augusto loquitur.
23. 2. *Trinaeris*] Sicilia eo nomine dicta.
 4. *Henna*] Siciliæ urbs.

Pag. ver.

24. 5. *Arethusa*] Nympha Syracusani fontis frigidissima.
 6. *Dea flava*] Ceres *scil.*
 7. *Filia*] Cereris *scil.*—Proserpina.
 24. *Ipsa*] Proserpina. *scil.*
 27. *Patruus*] Pluto, Cereris frater secundum fabulam.
 28. *Regna sua*] Erebum *scil.*
 25. 46. *Ityu*] Terei, regis Thraciæ, filius, à matre Progne jugulatus. *Vide Metamorph.*
 26. 1. *Robigo*] Dea Romanorum.
 Cerealibus] Triticum, quod invenit Ceres.
 27. 3. *Thrasius*] Augur : à Busiride immolatus est.
 1. *Caracoli*] Oppidum Italiæ, non longè à Pelignis.
 29. 6. *Pieridum*] Musarum : à Pierio, monte Thraciæ, dictæ Musæ *Pierides*.
 10. *Pharetrata*] Dianæ. *Vide suprâ*, p. 21. v. 2.
 12. *Aoniam*] Aonia Bæotiæ est pars montana, Musis sacra.
 15. *Heliconia*] Helicon est mons Bæotiæ, Musis sacer, Parnasso vicinus. *Heliconia scil.* virota.
 Tempe] Vallis est Thessaliæ, inter Olympum et Ossa montes, lætissima.
 30. 15. *Testi*] Cretæ *scil.* aut ejus incolis.
 17. *Iasium*] Erat ille Jovis ex Electrâ filius.
 Cretæd] Ad distinctionem Idæ, Phrygiæ montis.
 Diva] Ceres *scil.*
 31. 27. *Sylvis*] Ubi venari solebat Jasius, quem illa amabat.
 33. *Minos*] Rex Cretæ, qui primus Cretensibus leges dedisse dicitur.
 1. *Admeti*] Admetus, Rex Thessaliæ, cujus armenta pavissee fertur Apollo novem annos.
 6. *Soror*] Diana nempè, quæ ex Latonâ cum Apolline nata est.
 32. 12. *Ipsa noverca*] Juno nempè, Jovis uxor.
 15. *Delos*] Insula in mari Egeæ, una ex Cycladibus, in quâ Latona dicitur Apollinem et Dianam uno partu edidisse.—*Pytho*] Urbs Phocidis, Parnasso monti adjacens, Delphis vicina.

Pag. ver.

32. 7. *Sagittæ*] Amoris *scil.* quibus ad amandum impellimur.
33. 23. *Maternas*] Matri Veneri consecratas, quæ ejus etiam currum trahere finguntur.
24. *Vitricus*] Mars ; qui cum Venere, Cupidinis matre, concubuit.
37. *Mater*] Venus.—*Olympo*] Mons Thessaliæ, ob cujus altitudinem, cælum ipsum Olympus à Poëtis dictus est.
34. 18. *Dardanidas*] *Æneæ scil.* comitumque Trojanorum ; qui à Dardano, Trojæ ædificatore, hoc nomen sortiti sunt.
35. 19. *Matrem*] De Medeâ loquitur. *Vide suprà in Epist.*
21. *Tereus*] Rex Thracum ; de quo *vide Metamorph.* lib. 6.
23. *Pasiphaën*] Filia Solis, Minoïs (regis Cretæ) uxor. De hac *vide etiam Metamorph.*
24. *Phædræ*] De Phædræ et Hippolyti amoribus *vide Epist.*
37. 77. *Ægisthus*] Thyestis fuit filius, qui Clytemnestram, Agamemnonis uxorem, corrupit.
82. *Argos*] Vetus ac nobilis fuit civitas in Argolide, ubi, sicuti et Mycenis, Agamemnon regnavit.
39. 136. *Allia*] Fluvius Italiæ, qui se Tiberino, non longè ab urbe, immiscet.
40. 161. *Collinam*] Romæ porta fuit, quâ in collem Quirinalem dabatur exitus.
162. *Eryx*] Mons Siciliæ, in quo templum fuit Veneris.
163. *Lethæus*] A Lethe, inferorum fluvio, cujus aquam si quis gustasset, præteritorum omnium oblivisceretur.
173. *Puteal*] Locus erat ubi Prætor jus dicebat, à vicinâ fossâ, seu puteo, sic dictus.—*Janum*] Fuit Janus fronte duplici Deus, cujus templum Romæ pæc claudebatur, bello aperiebatur.

Pag. ver.

41. 189. *Palinurus*] Fuit hic navis Æneæ gubernator.
201. *Pyladen*] Fuit hic Strophii filius, indissolubili cum Oreste, Agamemnonis filio, amicitia conjunctus.
42. 203. *Phyllida*] Phyllis, Lycurgi, Thracum regis, filia. *Vide Epist.*
205. *Edono*] Ab Edone, Thraciæ monte.—*Triëterica*] Festa sunt Bacchi, tertio anno celebrata.
217. *Sithoni*] Sithonia, pars Thraciæ, ex quâ fuit Phyllis.
43. 235. *Phædra*] De eâ, Minois filiâ, Thesei uxore, sæpius vidimus.—*Nepoti*] Hippolyto, cujus avus fuit Ægeus, Neptuni filius.
239. *Hecalen*] Fuit Hecale anus paupercula, quæ The-seum hospitio excepit.
- Irus*] Irus Ithacensis mendicus fuit.
251. *Callimachum*] Elegiarum scriptor elegantissimus.
252. *Cos*] Cos est Insula in mari Ægæo.
253. *Sappho*] Insignis poëta, cujus carmina fuerunt maximè lasciva.
254. *Teia*] Anacreontis, cujus patria fuit Teios, urbs Ioniæ.
44. 256. *Cynthia*] Fuit Propertii amica, quam ubique celebrat.
257. *Gallo*] Gallus (Cornel.) Ægypti præses.
1. *Gnossis*] Ariadne est, Minois filia, à Gnosso Cre-tæ urbe, ubi ille regnavit, sic dicta.
2. *Dia*] Naxos est insula, quæ et Dia appellata est.
15. *Mimallonides*] Bacchæ sunt mulieres, Bacchi sa-cra celebrantes; à Mimante, Ioniæ monte, Baccho sacro, sic dictæ.
17. *Silenus*] Bacchi nutritius et pædagogus.
45. 23. *Deus*] Bacchus scil.
30. *Gnossias*] Patronymicum est scæmininum à Gnosso; de quo suprâ p. 44. v. 1.
37. *Hymenæe*] Deus est, quem in nuptiarum felicitatem invocare solebant. *Evoie, &c.*] Evhius, vel Evo-hus, Bacchus dictus est.

Pag. ver.

46. 6. *Eoo*] Scilicet ad Solem et partes Orientis porrecti sunt Indi, quos Bacchus vicerat.
19. *Arenis*] Diæ insulæ, ubi relicta à Theseo.
48. 1. *Thamyran*] Fuit Thamyras Poëta Thracius; à Mursis oculis et lyrâ privatus.—*Amœbea*] Fuit Amœbeus citharædus Atheniensis magni nominis.
3. *Apelles*] Coüs, pictor eximius.
11. *Ennius*] Poëta antiquissimus; Rudiis, Calabriae oppido, natus.
13. *Hederæ*] Id est, Poëtæ, qui hederâ coronantur.
16. *Iliis*] Homeri opus, quo Ilii, seu Trojæ, describitur excidium.
49. 1. *Dea*] Venus *scil.*
2. *Idæo*] Ida fuit Phrygiæ mons: hoc monte Paris sententiam tulit pro Venere, adversus Palladem et Junonem.
3. *Nurus*] Helena *scil.*
5. *Omnes*] Græci Principes *scil.*
12. *Hector*] Priami fuit fortissimus filius, quem Achilles interfecit.
1. *Dædalus*] Faber Atheniensis; artificum omnium suæ ætatis ingeniosissimus.
3. *Minos*] Fuit ob justitiam apud Inferos iudex constitutus.
50. 7. *Puero*] Icaro *scil.* Dædali filio.
51. 33. *Tegeæa*] Tegæa est urbs Peloponnesi in Arcadiâ.
- Boëtæ*] Sidus est Boötes juxta Arcton.
34. *Orion*] Poëtis venator est, et satelles Dianæ. Orionem Astronomi ensem attribuerunt, undè *ensiger*.
55. *Samos, &c.*] Sunt istæ omnes Ægæi maris Insulæ.
52. 1. *Hymettî*] Hymettus mons est Atticæ, opibus, et optimi mellis copiâ abundans.
53. 9. *Cephalo*] Cephalus Procridis fuit maritus, quem Aurora amavit.

Pag. ver.

54. 39. *Cyllenia*] Cyllenium dicit Cephalum à Mercurio patre, qui vulgò à monte, ubi educatus, Cyllenius appellatus est.
55. 1. *Termine*] Terminus Deus dictus; cujus sub tutela agri fines; cuique Terminalia sacra mense Febr. in Latio à Numâ instituta.
2. *Antiquis*] Græcis scil.
56. 23. *Thyreatida*] Thyrea oppidum ad Argivi et Lacedæmonii agri cōfinia.
27. *Capitolia*] Templum Jovis Romæ in colle Capitolino.
57. 9. *Non fixus in agris*] Lapides in agris apud veteres figebantur, qui tanquam termini agros dividerent.
58. 13. *Cerberus*] Apud Inferos fingitur à Poëtis esse canis triceps, quem *Cerberum* vocant.
- Stygie*] Styx est Inferorum flumen.
59. 1. *Eois*] Eos Aurora est, unde Eons,-a,-um; quod est, ab Aurorâ, seu Oriente.—*Oriental*.
7. *Ismarii*] Threïcii; ab Ismaro, monte Thraciæ.—*Philomela*] Pandionis, Atheniensis regis, fuit filia.
- Vide Metamorph.*
- Tyranni*] Tereus est, rex Thraciæ.
60. 10. *Itys*] Terei et Progne fuit filius. *Vide etiam Metamorph.*
15. *Argolico*] Orestæ, Agamemnonis Mycænarum (ad-
eòque Argolidis) regis filio: cujus et Pyladis amicitia celeberrima fuit.
1. 41. *Phylacidæ*] Protesilaüs est. Vocatur *Phylacides* à Phylace, Thessaliæ oppido.—*Thersites*] Græcorum fuit omnium ignavissimus; ab Achille interfectus.
55. *Ales Junonia*] Pavo est.
7. *Comitesque*] Musæ scil.
11. *Mille*] Puellæ scil.
13. *Sororum*] Parcarum; quæ lanificio suo hominibus sortem assignare, et eorum vitam neré, creditæ sunt.

Pag. ver.

62. 17. *Ið*] Inachi, Argivorum fluvii, fuit filia, quam Jupiter amavit.
 18. *Quam*] Leda est, Castoris et Pollucis mater.
 19. *Quæque*] Europa est, Agenoris (Phœnicum regis) filia ; quam Jupiter in Cretam transportavit et rapuit.
63. 4. *Corsica*] Insula in mari Ligustico inter Sardiniam et Italiam.
65. 33. *Quirinus*] Romulum intellige.
 34. *Liber*] Bacchus est.—*Alcides*] Hercules est.
Cæsar] Julius est, primus Imperatorum.
 39. *Campus*] Martius *scil.* ubi, pro magistratuum creatione comitia habebantur.—*Forum*] Ubi jura reddebantur.
66. 9. *Mæonides*] Homerus est ; à Mæoniâ, regione Phrygiæ, appellatus.
Tenedos] Insula Trojana.—*Idæ*] Mons Trojanus.
 10. *Simois*] Fluvius est Troadis.
 11. *Ascræus*] Hesiodus est, ab Ascrâ patriâ, Bœotiæ oppido, sic dictus.
 13. *Battiades*] Callimachus est, Batti filius, Poëta Græcus.
 15. *Sophocleo*] Fuit Sophocles Poëta Græcus celeberr.
 16. *Aratus*] Poëta etiam Græcus celebris.
 18. *Menandros*] Fuit Menander Poëta Græcus.
 19. *Ennius*] Poëta Latinus antiquissimus.
Accius] Tragicæ scripsit ; duriusculusque (quod vitium in tempora rejicit Quintilianus) Ciceroni, ferreus aliis visus est.
 21. *Varronem*] P. Terentius Varro, qui Argonautica scripsit : ad nostra tempora non pervenerunt.
 22. *Æsonio*] Jasoni *scil.* Æsonis filio.
 67. 23. *Lucreti*] Notissimus Poëta Lucretius.
 25. *Tityrus*] Virgilii Eclogas intellige.—*Fruges*] Georgicas Virgilii.—*Æneïaque*] Virgilii Æneis.

Pag. ver.

67. 29. *Hesperii*] Occidentalibus.—*Eois*] *Vide sup.* p. 59.
 30. *Lycoris*] Volumnii liberta ; Cytheris proprio nomine appellata.
 34. *Tagi*] Tagus fluvius est Lusitaniæ.
 36. *Castalia*] Fons in radicibus Parnassi, Musis sacer.
 4. *Duce, &c.*] De Virgilio loquitur Poëta, qui totam Trojæ historiam, et Æneæ adventum in Italiam cecinit.
 63. 2. *Mæonio*] Heroïco carmine ; quali usus est Homerus.
 17. *Callimachus*] *Vide supra*, p. 43. v. 251.
Achilles] De eo sæpè diximus.
 18. *Cydippe*] Cujus nominis poëma scripserat Callimachus.
 19. *Andromache*] Hectoris uxor ; de qua *suprà* agitur.
 1. *Memnona*] Memnon, Tithoni et Auroræ filius : ab Achille in bello Trojano occisus est.
 69. 5. *Ille*] Optimus *scil.* Poëta.
 7. *Puer Veneris*] Amor.
 13. *Fratris*] Quippe Veneris Ænean filium fuisse voluerunt Poëtæ.
 14. *Egressum*] Cum *scilicet* cum Iulo (Æneæ filio) fratris sui funus curavit.
 16. *Juveni*] Adonis, à Venere amatus, intelligendus est. *Vide Metamorph.*
 21. *Pater*] Apollo.—*Ismario*] Thracio ; ab Ismaro, Thraciæ monte.—*Mater*] Calliope Musa.
 23. *Ælinon*] Nomen cantûs, quo Linum filium suum, morte sublatum, Apollo deflevit.
 25. *Mæoniden*] Homerus est ; de quo antea.
 26. *Pieriis*] Musicis. Pierius nempe fuit mons Macedoniæ, Musis sacer.
 27. *Averno*] Avernus lacus est propè Bains, per quem ad inferos aditum patere creditum est : quare pro inferno ipso intelligitur.

Pag. ver.

70. 34. *Busta*] Bustum locus est ubi cadavera, benè usta, sepelienda.
41. *Erycis*] Venus est ; cui, in Eryce, Siciliæ monte, templum dicatum fuit.
43. *Phæacia*] Corcyra est, insula maris Ionii.
50. *Elysiâ*] Elysium locus est ubi piorum animæ habitant.
52. *Calvo*] Poëta fuit Calvus antiquus ; de quo Gellius et Horatius.
- Catullus*] Poëta eximius, benè notus.
71. 13. *Dædalus*] *Vide suprâ*, p. 49. v. 1.
19. *Eumedes*] Dolonis filius : à Diomede et Ulysse trucidatus est.
23. *Merops*] Clymenes maritus, ex quâ Sôl Phaëthontem suscepit.
72. 3. *Huc*] Tomon *scil.*—*Mileto*] Urbs Ioniae.
6. *Absyrti*] Absyrtus fuit Æetæ (Colchorum regis) filius.
13. *Minyæ*] Thessaliæ populi, qui Jasonem secuti sunt.
15. *Colchis*] Medea ; à patriâ eo nomine dicta.
73. 3. *Bajarum*] Baiæ, civitas Campaniæ secus mare sita ; à Baio, Ulyssis socio (illic sepulto), sic dicta.
5. *Persephone*] Alio nomine *Proserpina* dicitur ; in cuius potestate vitæ hominum fata esse crediderunt antiqui.
74. 23. *Elysios Campos*] Elysium Poëtæ apud Inferos esse existimaverunt. *Vide suprâ*, p. 70. v. 50.
75. 10. *Nestore*] Filius Nelei et Chloridis. *Vide Homeri Iliad. &c.*
77. 10. *Duas*] Latinam et Grætam.
13. *Calypso*] Nympha, Oceani et Thetidis filia ; vel, secundum Homerum aliosque, Atlanitis : regnavit in Ogygiâ insulâ, et Ulyssem naufragum hospitallyter suscepit.

Pag. ver.

77. 18. *Odrysi*] Rhesus est, rex Thraciæ. Odrysus dicitur ab Odrysarum gente Thraciâ, quibus imperavit.
23. *Dolonis*] Fuit Dolon vir Trojanus, egregiâ pedum pernecitate præditus. *Vide Ovid. Met.* 13.
24. *Hæmonios*] Thessalicos Achillis, quos ille laboris præmium poposcerat.
25. *Sithonii*] Thracii. *Vide supra*, p. 42. v. 217.
78. 29. *Dea*] Calypso *scil.*
1. *Super Oceanum*] Videtur verò et Sol et Aurora quasi ex Oceano prodire.—*Seniore*] Tithono *scil.* ejus Poëtis decantatissima senectus.
2. *Flava*] Aurora *scil.*
3. *Memnonis*] Memnon; de quo *suprà*, p. 68. v. 1.
79. 6. *Chaonis*] Fuit Chaon vir Trojanus, à quo Chaonia dicta pars Epiri, ubi templum Jovis, et sylva in quâ columbæ humanâ voce responsa dabant. *Ales Chaonis* itaque pro quibuslibet columbis, per *Synecdoche*.
11. *Numidasque*] Numidia est Provincia Africæ, ubi immitissima generantur animalia.
13. *Nonacrinâ*] Arcadicâ; à Nonacri, monte Arcadiæ, sic dictâ.
80. 13. *Danaëus*] Perseus, Jovis et Danaes filius, qui Andromeden liberavit; de quo antea.
14. *Caput*] Medusæ caput intelligit; ad cujus visum omnes in lapides vertebantur.
15. *Cerealia*] *Id est*, fruges; quarum Ceres dea dicitur.
82. 10. *Æger*] Hydropicus; qui semper aquam, morbi causam, appetit.
12. *Argus*] Cui lûs pellicis, in vaccam mutata, *Jano* curam commiserat.
83. 6. *Seres*] Populi Asiæ, inter Scythas et Chinenses.
21. *Threcia*] Celebres fuerunt Threiciæ Bacehæ, seu Bacchantes mulieres; apud quas Orpheus primùm Bacchi sacra instituit.—*Bacche*] Vox Græca est, mulierem significans, Bacchi orgia celebrantem.

Pag. ver

84. 33. *Dione*] Oceani et Tethyos filia fuit, Veneris mater :
at pro ipsâ Venere etiam sumitur.
40. *Hæmonid*] Thessalicâ. Fuit verò veneficii famosa
Thessalia. *Vide supra*, Par. i. p. 12. v. 125.
85. 1. *Andromache*] Hectoris uxor ; de quâ antea.
3. *Ajaci*] Ajax, Telamonis ex Hesione filius, fortis-
simus Græcorum : amavit Tecmessam ancillam.
10. *Tatio*] Fuit Tatus Sabinorum dux.
11. *Phæbo*] Apollinis Palatini templum intelligit, quod
in Palatio Augustus ædificavit.
86. 7. *Inda*] Elephantos dicit, quos India gignit.
87. 5. *Perilleo*] Perillus Atheniensis, tauri ænëi fabrica-
tor, quo Phalaris (Siculus Tyrannus) sibi invisos
supposito igne torquebat.
88. 9. *Nioben*] Tantalii filiam. *Vide Metamorph.*
12. *Progen*] Hujus Pandionis filiz fabulam vide etiam
in *Metamorph.*
2. *Peliaco*] Pelion mons est Thessaliæ.
8. *Corinna*] A Poëtâ dilectissima.
89. 18. *Scylla, Charybdis*] Scyllam et Charybdin fabulant-
ur Poëtæ monstra esse in freto Siculo posita, quæ
transeuntes naves vorent et absumant.
20. *Syrtes*] Duo sunt sinus in Africâ, vadoso æ reci-
proco mari periculosissimi.
27. *Triton*] Neptuni filius et tubicen.
29. *Sidera*] Castorem et Pollucem, *Ledæ* filios, intel-
ligit.
32. *Threiciam*] Qualis fuit Orphei Thracii.
34. 36. *Galatea, Nereides*] Nymphæ maris, Nereï
filiz.
90. 49. *Lyæo*] Vino : Lyæus namque unum est ex Bacchî
nominibus.
56. *Lucifer*] Veneris est stella. *Vide supra*, p. 13. v. 72.
4. *Tartara*] Locus est Inferorum, à Poëtis decantatus,
ubi sontes plectuntur.

Pag. ver.

92. 13. *Phrygiæ*] Marmor Phrygium, seu Phrygius lapis, maximè fuit in honore apud antiquos.
14. *Tænare*] Tænarus promontorium est Laconiae regionis in Peloponneso—*Carystus*] Urbs Euboeæ.
17. *Erythræo*] Mare Erythræum propriè dicitur pars illa Oceani Orientalis, quæ ad Arabiam, indè Persicum et Arabicum sinum, accedit.
18. *Sidonio*] Sidon civitas est nobilissima Phœniciae.
93. 29. *Lydius*] Lydia, regio Asiae minoris, Pactolo flumine aurifero nota.
1. *Sulpicia*] Pulchra puella, Servii Sulpicii filia.
94. 11. *Tyriâ*] *Id est*, purpureâ; quod optima purpura apud Tyrum (Phœniciae urbem) tingeretur.
20. *Eois*] Eos est mons Ægypti. *Vide supra*, p. 59. v. 1. —*Indus*] Indi populi sunt ad orientem siti.
21. *Pierides*] Musæ.
1. *Osiris*] Jovis filius, maritus Isidis.
95. 11. *Bacchus*] Osiris idem est apud Ægyptios, qui Bacchus apud Græcos.
19. *Tyriæ*] *Vide supra*, p. 94. v. 11.
1. *Scelerata sedes*] Hæc est Inferorum regio, in quâ torquentur impii.
7. *Illic Junonem*] Ixion, Phlegyæ filius. Ausus est ille Junonem de stupro interpellare; quamobrem Jupiter ipsum ad Inferos à Cœlo detrusum volubili rotâ circumagi jussit.
96. 9. *Tityus*] Jovis filius, ad Inferos etiam detrusus.
11. *Tantalus*] Jovis et filius, et ab eo ad Inferos etiam addictus sub pœnâ, ut cum aquas ad mentum usque habeat, et poma capiti ejus immineant, nec edere tamen possit, nec bibere.
98. 1. *Sulmo*] Patria fuit Ovidii; à quâ Sulmonensis dictus.
8. *Bacciferam*] Ferentem baccas, olivas.
99. 29. *Scythiam*] Aspera et inculta Asiae, itemque Europæ, regio.—*Cilicasque*] Fuerunt Cilices Asiae minoris

Pag. var.

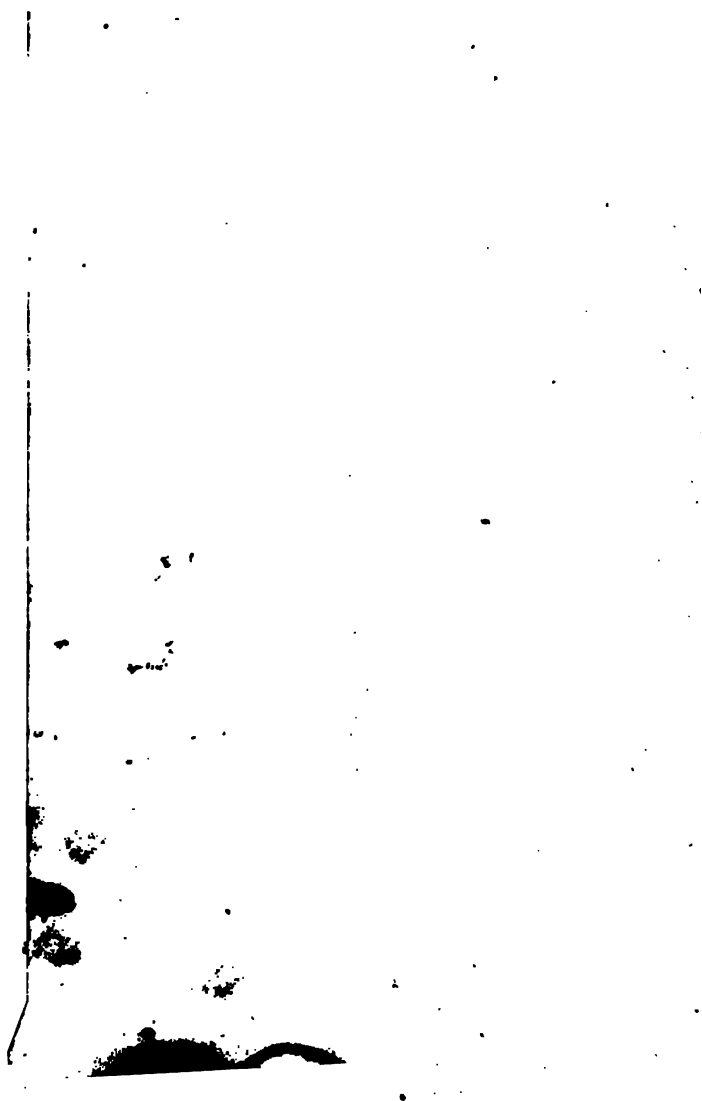
- populi, piraticâ et morum feritate celebres.—
Britannos] Anglos hodiè appellamus: vitro, seu
 Glasto herbâ, se inficiunt.
99. 30. *Prometheo*] Prometheus in Caucasò, monte Asiæ,
 Jovis jussu, à Mercurio religatus est.
39. *Esseda*] Currus sunt Gallorum, quibus molliter ve-
 huntur puellæ.—*Mannis*] Minores sunt equi.
41. *Veniet*] Corinna *scil.*
101. 1. *Pomiferis*] In Phaliscis provenit pomorum copia.
Faliscis] Phalisci, seu Falisci, urbs fuit et ager in
 Hetruriâ.
2. *Camille*] M. Camillus, vir summâ virtute præditus.
5. *Ritus*] In Junonis celebrando festo adhibitos.
17. *Dux gregis*] Aries est, cornibus conspicuus.
18. *Dominæ*] Junoni, uxori Jovis, qui in omnia domi-
 nium habet.
102. 25. *Virginei*] Puellarum *scil.* quæ Junoni sacra faciunt.
27. *Graio*] Græcarum fœminarum more ornato; nam-
 que Phalisci ex Græcis erant oriundi.
31. *Argiva*] Græca.—*Cæso*] Ab Ægistho adultero, et
 Clytemnestrâ uxore.
32. *Halesus*] Auriga, aut filius Agamemnonis.
34. *Mænia*] Phalesum *scil.* oppidum.
3. *Peligni*] Populi Italiæ, quibus Naso originem duxit.
103. 7. *Mantua*] Urbs est Italiæ, Virgilio patria.
Verona] Urbs est haud longè à Mantuâ.
15. *Amathusia*] Venus est, ab Amathunte, urbe Cypri,
 sic dicta.
17. *Corniger Lyæus*] Bacchus *scil.* *Vide suprâ*, p. 90.
 v. 49.
1. *Pario*] Paros est insula maris Ægæi, in quâ mar-
 mor candidum proveniebat, ad Deorum simulacra
 maximè expetitur.—*Germanice*] Germanicus.
Vide suprâ, p. 1. v. 1.

Pag. ver.

104. 23. *Thebas*] Thebæ urbs Bœotisæ, à Cadmo con-
centum portis nobilis.
33. *Avum*] Adoptione.
105. 39. *Nomen*] Numen, ut Augustus intelligatur.
40. *Piæridum*] Musarum scil. de quibus supra, pl
in locis.

F I N I S.

1

2

3

100

100

1

1

